

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2016 - 2025

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog na roky 2016 - 2025
Územné vymedzenie :	Banskobystrický kraj, okres Brezno, obec Čierny Balog – SÚJ 508527
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2016 - 2025
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Čierny Balog	
Erb	Vlajka
Základné údaje	
Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Okres Brezno
Región:	Čierny Hron
Poloha:	48°44'50"S 19°39'22"V
Nadmorská výška:	555 m.n.m.
Rozloha:	147,1 km ² (14 710 ha)
Počet obyvateľov:	5 134 (31. 12. 2014)
Hustota obyvateľstva:	35,25 obyv./km ²
Nacionále	
PSČ	976 52
SÚJ	508527
EČV	BR
Tel. predvoľba	+421-48
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Čierny Balog
	Závodie 2/2
	976 52 Čierny Balog
Web:	www.ciernybalog.sk
E-mail:	starosta@ciernybalog.sk prednosta@ciernybalog.sk
Telefón:	048 / 630 43 10, 630 43 14
Fax:	048 / 630 43 29

OBSAH

1 ÚVOD	4
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG .. 11	
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	11
2.1 HISTÓRIA OBCE.....	11
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	12
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	18
2.4. DOPRAVA.....	20
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	22
2.6. OBYVATEĽSTVO.....	28
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	35
2.8. BÝVANIE	37
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	40
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	42
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA.....	44
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	45
2.13. ŠPORT.....	46
2.14. KULTÚRA.....	47
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA.....	49
2.16. STRAVOVACIE A REŠTURAČNÉ SLUŽBY	49
2.17. CESTOVNÝ RUCH	49
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2010 – 2014	51
2.19. SAMOSPRÁVA	52
2.20. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.....	52
2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	53
3 SWOT ANALÝZY	54
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	56
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	57
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	57
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	58
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	59
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	60
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	61
3.8 KULTÚRA.....	62
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	62
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	63
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	64
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE ČIERNY BALOG.	65
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG 72	
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE ČIERNY BALOG.....	72
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	75
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG 82	
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	82
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	83
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	84
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	84
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	85
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	86
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	87
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	87
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	88
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	89
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	89
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	90
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	90
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	91
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	92
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	93
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	93

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	94
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	95
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	96
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	97
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	97
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG	100
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE ČIERNY BALOG	100
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	101
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	103
8 AKČNÝ PLÁN	104
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	104
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	106
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	108
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	110
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	111
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	113
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	115
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	116
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	118
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	119
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	120
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČIERNY BALOG	122
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	122
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	122
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	124
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	125
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	126
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	128
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	130
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	131
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	132
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	134
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	135
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	135
10 ZÁVER	141
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	142

1 ÚVOD

Dokument „ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog s výhľadom do roku 2025 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Čierny Balog, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog na roky 2016 - 2025
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OZ a komisií, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO a PO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou www stránky, prostredníctvom zasadnutí OZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2015 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		

Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno
Zdroj: vlastné spracovanie			

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Čierny Balog je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovni

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Program odpadového hospodárstva,
- **Viacročný rozpočet**
- **Územný plán obce**

Národnej úrovni

- **Partnerská dohoda** určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.
- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020** - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.
- **Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020**
- **Integrovaný regionálny operačný program „IROP“** - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
- Sektorový operačný program, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- **Regionálna integrovaná územná stratégia, 2014-2020**
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR BBSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v

národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
- Konceptia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania

Nadnárodnej úrovni

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celošťátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

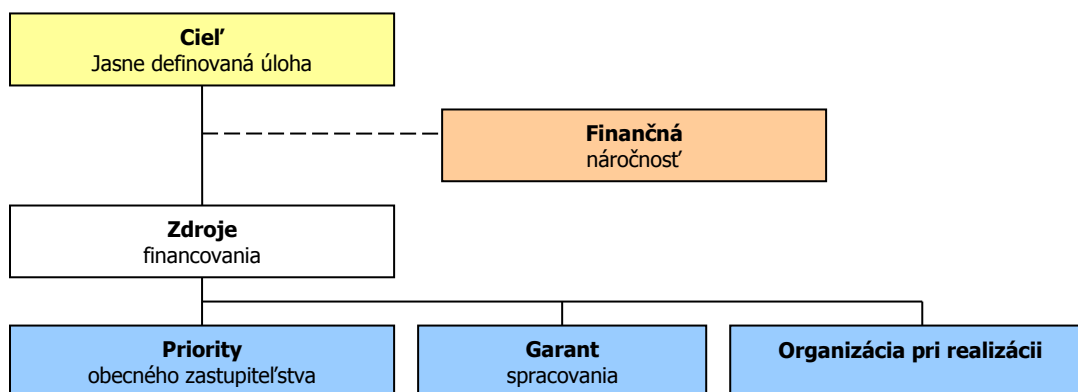
Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Čierny Balog. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným

cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

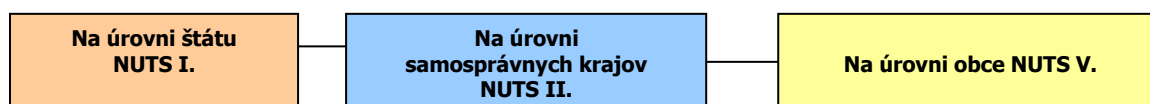
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Banskobystrický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog strategické dokumenty nasledovných úrovní:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Čierny Balog má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí Pozičného dokumentu:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EÚ. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- 1) posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- 2) zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality;
- 3) zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH);
- 4) podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch;
- 5) podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík;
- 6) ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov;
- 7) podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach;
- 8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- 9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- 10) investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
- 11) zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- moderná a profesionálna verejná správa

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ: Partnerskej dohody a operačných programov.

Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ / Investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR	1a, 10		EFRR, ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2 7a,b,c,d	KF, EFRR
3	Ľudské zdroje (ĽZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR, ESF
			8,9,10,		
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF, EFRR
			MH SR	4,7e	

			4,5,6,		
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF, EFRR
			VÚC	5,6,7,9,10	
			5,6,7,9,10,		
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR	11		EFRR, ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR	11		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK			EFRR
11	Interact, Urban	RO budú určené zo strany EK			EFRR

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

rozmer – 2

PHRSR obce Čierny Balog integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Čierny Balog 2016 - 2025 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHRSR 2008-2015, viacročný rozpočet. PHRSR obce vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti obce, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania PHRSR, prostredníctvom dotazníkového prieskumu pri jednotlivých skupinách. Následne bol integrovaný prístup uplatnený v rámci schvaľovacej fázy PHRSR, kde bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

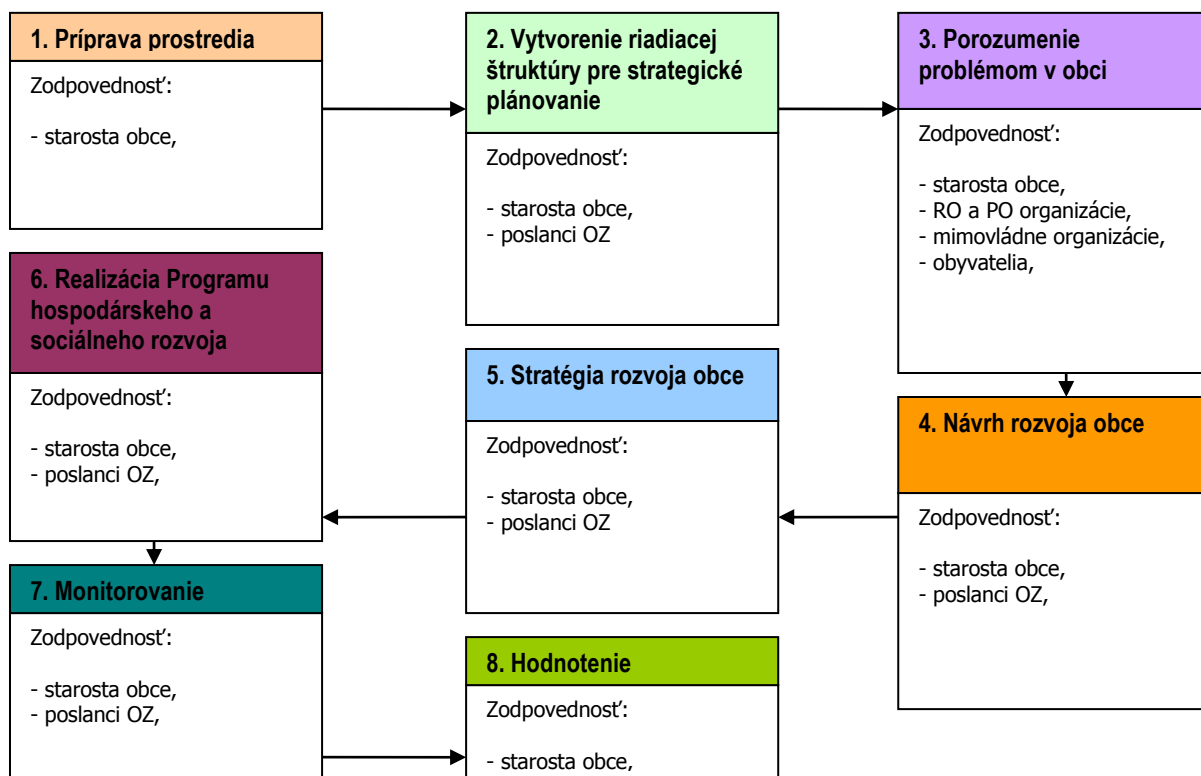
Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú

integrovateľný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Čierny Balog. Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu.
2	Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov.
3	Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach.
4	hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom.
6	Uskutočňovanie plánu.

**Ročné vyhodnocovanie plánu.
Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR.
Pribežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov.
Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.**

Zdroj: Woleková, Mežianová, 2004, s.14 – 17.

Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog 2016 - 2025

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Z hľadiska administratívneho členenia je obec sídlom okresu Brezno súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica.

Základná charakteristika obce Čierny Balog (k 31.12.2014)

Kód obce	508527
Názov okresu	Brezno
Názov kraja	Banská Bystrica
Štatút obce	obec
PSČ	976 52
Telefónne smerové číslo	+421-48
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1607
Nadmorská výška obce - mesta v m	555
Celková výmera územia obce [km ²]	147,1
Hustota obyvateľstva na km ²	35,25
Zdroj: ŠÚ SR	

Obec Čierny Balog patrí medzi najväčšie obce Slovenska. Čierny Balog je koncovou obcou v údolí Čierneho Hrona. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1607, v „Pokyne Rudolfa II - Rakúsko-Uhorskeho cisára - pre zriadenie šafára v Brezne“, kde sa spomína osada Krám na Čiernom Hrone. Obec leží vo Veporských vrchoch, v údolí rieky Čierny Hron, do katastra obce zasahuje Chránená krajinná oblasť Poľana. Nachádza sa v severovýchodnej časti Banskobystrického kraja, východne od regionálneho centra Banská Bystrica – Zvolen, na území okresu Brezno v jeho južnej časti. Územie obce susedí s katastrami 7 obcí: Lom nad Rimavicou, Drábsko, Sihla, Valaská, mesto Brezno, Pohronská Polhora a Klenovec v okrese Poltár. Hustota osídlenia v obci je 34,8 obyvateľa/km², čím sa radí k silne vidieckemu osídleniu (PHSR 2008-2015, 2008, s.10).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Osídľovanie okolia Čierneho Balogu vo väčšom rozsahu nastalo v 15. storočí, kedy do oblasti Horehronia prišli valašskí pastieri. O storočie neskôr sa tu začali usadzovať drevorubači, ktorí tu už okolo roku 1550 ťažili drevo pre potreby baní a hút. Prvá písomná zmienka o osade v údolí pochádza z 11. júna 1607. Najstaršou osadou obce je Krám (z nem. obchod, sklad), ktorá vznikla okolo roku 1563 ako základňa drevorubačov so sídlom ich majstra a skladmi náradia i potravín. Okrem ťažby dreva a jeho splavovania sa obyvatelia venovali i poľnohospodárstvu a chovu dobytka a oviec. Postupne začali vznikať nové pasienky a časom aj osady, ktoré využívali novovzniknuté plochy na vznik obydľí, bližšie pri zdrojoch dreva a železnej rudy. Osada Jergov v blízkosti štôlní na železnú rudu sa spomína v roku 1615, následne vznikla osada Balog, ktorá sa časom stala centrom drevorubačov. Rozširovanie pokračovalo Závodím, Medved'ovom, Fajtovom, Komovom a ďalšími. Podľa tmavých usadenín v rieke dostala názov Čierny Hron a osadám sa v 18. storočí začalo podľa vtedy najväčšej osady hovoriť Čiernohronský Balog. Postupne s rozmachom drevorubačstva, ťažby rudy, no a poľnohospodárstva, pastierstva a remesiel rástol aj počet obyvateľov a v 70. rokoch minulého storočia dosahoval 6400.

Populácia Čierneho Balogu poklesom ťažby a zánikom pracovných príležitostí postupne klesla na terajších približne 5100 obyvateľov (15.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_Balog).

Vymedzenie územia

Z administratívno-správneho členenia obec Čierny Balog patrí do Banskobystrického samosprávneho kraja a okresu Brezno. Územie obce v rozlohe 14 718 ha sa rozprestiera podľa regionálneho geomorfologického členenia v západnej časti Slovenského rudohoria. Z najväčšej časti ho tvorí celok Veporských vrchov s podcelkami Balocké vrchy, Sihlianska planina a Čierťaz. Zo severnej časti sem malou časťou zasahuje celok Horehronské podolie, s podcelkami Breznianske podhorie. Časť katastra obce na juhozápade zasahuje do celku Poľany (PHSR 2008-2015, 2008, s.15).

Rozľahlá obec sa nachádza v centre Veporských vrchov, asi 4 km južne od Brezna. Tvorí ju 13 osád, situovaných pozdĺž toku Čierneho Hrona a v prilahlých údoliach, obkolesených hustými lesmi. Rieka tvorí os územia a pokračuje severozápadným smerom k Hroncu, kde sa vlieva do Hrona. Z Hronca až po osadu Dobroč rieku lemuje úzkorozchodná Čiernohronská železnica, ktorá v čase najväčšieho rozmachu dosahovala dĺžku takmer 132 km. Obcou prechádza cestná spojnice II/529 z Brezna cez sedlo Tlstý javor do Hriňovej. Obec má 13 osád: Krám, Jergov, Balog, Závodie, Vydrovo, Medveďov, Dolina, Fajtov, Komov, Látky, Jánošovka, Pusté a Dobroč (15.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_Balog). Oficiálne má obec 8 miestnych častí – Čierny Balog, Krám, Medveďov, Komov, Fajtov, Jánošovka, Pusté a Dobroč.

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Územie leží v nadmorskej výške od cca 500 m. n. m (v kotlinovite rozšírenej doline Čierneho Hrona) po 1338 m n.m. (Klenovský Vepor). Pre reliéf Veporských vrchov sú charakteristické v centrálnej časti široké plošiny, resp. chrbty vo výške 1000 - 1100 m, 700 - 900 m na južných okrajoch, ktoré sú oddelené sústavou dlhých, hlbokých a úzkych dolín. Geomorfologicky je to zvyšok plochého zarovnaného neogénneho reliéfu, ktorý bol diferencovane vyzdvihnutý. Z povrchu plošín vyčnievajú vyvýšeniny, ktoré sa viažu na tvrdšie časti kryštalinika alebo neovulkanické horniny (Klenovský Vepor), resp. boli vyzdvihnuté pozdĺž zlomov (Bykov). Reliéf na kryštaliniku je jednotvárnejší ako na druhohorných horninách. Mnohé riečne doliny vznikli na zlomových líniah. Úsek doliny Čierneho Hrona sz. od Čierneho Balogu je epigenetický. Klenovský Vepor je zvyšok lávového prúdu a Hájna hora predstavuje úpätnú sopečnú tabuľu. Územie je členené na 3 hlavné podcelky Veporských vrchov, ktoré majú značne odlišný charakter. Na JZ je to plošinatý reliéf Sihlianskej planiny, v strede rozčlenená plošina Balockých vrchov, na SZ hornatinný reliéf Čierťaze (PHSR 2008-2015, 2008, s.15-16).

Geologické pomery

Oblasť Veporského rudohoria buduje stredne až hlboko premenené parakryštalinikum a granitoidné masívy. Samotná oblasť predstavuje tektonickú jednotku - veporidy, ktorá vznikla počas kriedových horotvorných procesov, ktorými bolo postihnuté aj kryštalické podložie a došlo k retrogradnej premene prekambriových sérií. Celá tektonická jednotka – veporidy sa delí na štyri tektonické pásma, ktoré sú od seba oddelené mohutnými prešmykmi a zlomami. Od severozápadu k juhovýchodu sú to: pásmo ľubietovské, krakľovské a pásmo Kráľovej hole. Kryštalické jadro budujú pararuly a migmatity až migmatitické ortoruly s vložkami amfibolitov. Kryštalické bridlice sú postihnuté rôzne intenzívnou diaforézou, ktorá vrcholí vznikom diaforizovaných svorov a fylonitov. Okrem kryštalických bridlíc v ľubietovskom pásme sa vyskytujú aj žulové porfýry permu, ktorý predstavuje mladopaleozoický obal hrubý miestami až 1000 m. Na JV hraničí ľubietovské antiklinórium s pásmom krakľovským. Jeho šírka je rozdielna a kolíše od 5 do 10 km. Hranica medzi ním a krakľovským pásmom prebieha zhruba na čiare Hrončok - Krám. Typickým znakom krakľovského kryštalinika je absolútna prevaha parabridlíc nad granitodioritami. Na stavbe kryštalinika krakľovskej zóny sa podieľajú migmatity, svory, fylonity a amfibolity. Mladopaleozoický obal je zastúpený sedimentami a kremíťmi porfýrmi permu, ktoré prekonal dislokačnú metamorfózu. Hlavný granitoidný masív (Sihliansky masív) je najväčším granitoidným masívom Slovenska. Pozostáva z dvoch petrochemických typov – bázickejšieho biotitického granodioritu až kremitého dioritu sihlianskeho typu a acidnejšieho porfýrovitého biotitického granodioritu až granitu veporského typu. Mezozoikum - v území vystupuje mezozoikum

série Veľkého Boku, najmä na rozhraní krakľovského a ľubietovského pásma, tiež v ľubietovskom pásme. Obalové mezozoikum série Veľkého Boku vystupuje v SV časti ľubietovského pásma, v jeho JV časti, tiež v južnej časti krakľovského pásma. Osobitne sú tu odlíšené epikvarcity (epimetamorfované kremence), ktoré patria spodnému triasu. Najvyšším členom triasu je súvrstvie karpatského keuperu (do 20 m mocné). Sú to pestré, červené a zelené ílovité bridlice. Miestami sú v nich vložky bielych alebo ružovkastých pieskovcov. Terciér - je zastúpený vulkanitmi, ktoré budujú oblasť od Ľubietovského Vepra na juh až k vrcholu Strunga, Klenovského Vepra a Hájnu horu. Z vulkanických hornín sa uplatňujú pyroxenické andezity a ich pyroklastiká. Pyroklastiká pyroxenických andezitov v tufitovom vývoji zahŕňujú horniny, ktoré vznikli sedimentáciou vulkanického materiálu. Toto súvrstvie sa vyskytuje pravidelne na báze vulkanického komplexu, napr. v masíve Klenovského Vepra. Kvartérne sedimenty sú pomerne značne rozšírené, a to najmä ako riečne sedimenty, ktoré vyplňajú nivu Čierneho Hrona a jeho prítokov, tiež ako svahové hliny a sutiny aj ako prolúviálne sedimenty (PHSR 2008-2015, 2008, s.15-16).

Pôdne pomery

Podstatnú časť územia zaberajú kambizeme kyslé až výrazne kyslé (oligobázické), vytvorené na horninách kryštalinika (kryštálických bridliciach, granitoch a granodioritoch), tiež na horninách mezozoického obalu, okrem vápencov a dolomitov. S rastom nadmorskej výšky, ktorý je sprevádzaný rastom množstva zrážok vo výške nad 900 - 1000 m, prevládajú kambizeme podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre, zo zvetralín kyslých hornín. Do výšok 700 - 800 m vystupujú kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre, zo zvetralín kyslých hornín. Na karbonátových horninách sa vyskytujú v závislosti od typu reliéfu rôzne subtypy rendzín. V časti Poľana na pyroklastikách neovulkanitov sa vyvinuli andozeme modálne kyslé, kambizeme andozemné a kambizeme modálne kyslé. Na nivách väčších tokov, prípadne aj menších prítokov sa vytvorili nivné pôdy, pokrývajúce väčšie plochy najmä na nive Čierneho Hrona, Kamenistého potoka, Osrblianky a ďalších. Z pôdnych druhov sú v území najviac zastúpené pôdy hlinité, potom nasledujú piesočnatohlinité, ílovitohlinité a hlinitopiesočnaté (PHSR 2008-2015, 2008, s.18-19).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Čierny Balog od roku 2004.

Výmera územia v ha.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celk. výmera úz. obce	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4	14710,4
Pol'nohosp. pôda - spolu	2823,3	2822,2	2819,5	2822,0	2815,6	2807,6	2805,4	2804,8	2804,5	2807,4	2807,0
- orná pôda	167,3	166,9	167,4	167,8	165,5	172,2	166,3	166,3	166,3	166,1	166,2
- záhrada	65,9	65,9	65,4	65,4	65,7	65,5	65,4	65,2	65,3	64,9	64,9
- trvalý trávny porast	2590,1	2589,4	2586,8	2588,9	2584,5	2569,9	2573,7	2573,3	2573,0	2576,3	2575,9
Nepol'noh. pôda - spolu	11887,1	11888,2	11890,9	11888,4	11894,8	11902,8	11905,1	11905,6	11905,9	11903,0	11903,5
- lesný pozemok	11549,0	11549,0	11544,0	11545,5	11562,3	11570,9	11569,4	11569,4	11569,4	11564,4	11564,4
- vodná plocha	28,2	28,2	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9	31,4	31,4
- zast. plocha a nádv.	139,7	140,8	140,8	141,5	141,2	141,6	143,7	144,4	144,8	145,3	145,6
- ostatná plocha	170,3	170,2	176,2	171,5	161,4	160,3	162,0	161,9	161,8	161,9	162,0

Zdroj: 20.1.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z celkového hľadiska dochádza k redukcii poľnohospodárskej pôdy. K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade TTP, ktorých výmera klesla do roku 2014 na 2575,9 ha. Výmera nepoľnohospodárskej pôdy stúpila na 11903,5 ha. Zastavané plochy a nádvoria stúpili na 145,6 ha. K poklesu došlo v prípade ostatných plôch, ktorých výmera klesla na 162,0 ha. K nárastu došlo aj v prípade lesných pozemkov.

Hydrologické pomery

Povrchové vody

Kataster obce patrí do povodia rieky Hron (4-23-01-Horný Hron). Hlavnú riečnu os územia tvorí Čierny Hron, ktorý pramení pod kopcom Sedmák a do Hrona sa vlieva v obci Valaská. Jeho významnejšie prítoky sú Čierny Hron, potok Šaling, potok Brotovo, Križne, Vydrovo, potok Veľká dolina, mimo územia obce je to Kamenistý potok, Osrblianka (PHSR 2008-2015, 2008, s.18).

Čierny Hron je významným ľavostranným prítokom Hrona v regióne horné Pohronie. Má dĺžku 25,8 km, priemerný prietok v ústí 3 m³/s, je tokom III. rádu a priemerná lesnatosť povodia je približne 80 %. Hydrologické poradie toku: 4-23-01-111, číslo recipienta: 4-23-01-3177. Pramení vo Veporských vrchoch pod Sedmákom (1 004,1 m n. m.) v nadmorskej výške cca 935 m n. m. Najprv priberá ľavostranný prítok spod Dlhého grúňa (852,8 m n. m.) a tečie severovýchodným smerom dolinou Za dlhým grúňom, na konci ktorej priberá sprava Rakytovo a stáča sa na sever. Neskôr priberá Čierny potok z pravej strany a údolie Čierneho Hrona sa nápadnejšie rozširuje. Ďalej priberá opäť sprava Kýčerný potok a vteká do intravilánu obce Čierny Balog (postupne preteká jej časťami: Dobroč, Pusté, Jánošovka, Čierny Balog, Krám) a mení smer toku na severozápad. Následne priberá najprv sprava Šaling a potom zľava Brôtovo, ďalším významným prítokom na území obce je ľavostranné Vydrovo a pri Kráme opäť ľavostranný prítok Veľká dolina. Opúšťa obec Čierny Balog a zarezáva sa do severného okraja Balockých vrchov, kde vytvára niekoľko zaklesnutých meandrov. Zľava priberá svoj najväčší prítok, Kamenistý potok, a oblúkom sa stáča k severu. Preteká obcou Hronec, zľava priberá vody Osrblianky a vstupuje do Horehronského podolia. Tečie ešte okrajom Valaskej, stáča sa na západ a pri Chvatimechu ústi v nadmorskej výške 461 m n. m. do Hrona. Údolím Čierneho Hrona a niektorých bočných dolín vedie Čiernohronská lesná železnica, ktorá je zrekonštruovaná v úseku Vydrovo-Čierny Balog-Chvatimech (15.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_Hron).

Čierny Hron	
Prameň	Veporské vrchy
- výška	935 m
Ústie	Hron
- poloha	pri Podbrezovej pri Chvatimechu
- súradnice	48°48'17"S 19°33'37"V / 48.804853°S 19.56032°V / 48.804853; 19.56032
Dĺžka	25,8 km
Povodie	291,717 km ² (29 172 ha)
Prietok	
- priemerný	3,06 m ³ /s
- maximálny	108,0 m ³ /s
- minimálny	0,420 m ³ /s

Zdroj: 15.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_Hron

Podzemné vody

Územie mikroregiónu spadá do hydrogeologického rajónu QG 075 – paleozoikum a mladšie útvary časti povodia Horného Hrona. Rajón QG 075 – juhovýchodná časť rajónu (čiastkové rajóny HN 30, HN 40 a HN 50) zaberajú kataster obce Čierny Balog. Rajón je budovaný horninami s veľmi malou priepustnosťou a malou akumulácnou schopnosťou. Pramene majú výdatnosti len do 2 l.s-1. Do režimu jeho podzemných vôd nepriaznivo zasiahla aj veľmi živá banícka činnosť. Južná hranica rajónu je totožná s rozvodnicou Hrona s Ipl'om. Využitelné množstvá podzemných vôd v čiastkovom rajóne HN 30 sú 8,0 l.s-1, odbery 1,54 l.s-1, v čiastkovom rajóne HN 40 102 l.s-1, odbery 15,05 l.s-1 a v čiastkovom rajóne HN 50 35,0 l.s-1 a odbery 0,98 l.s-1 (PHSR 2008-2015, 2008, s.16-17).

Minerálne vody

Na území obce sa nachádzajú pramene minerálnej vody registrované Ministerstvom zdravotníctva SR – Inšpektorátom kúpeľov a žriediel. V údolí Korytárskeho potoka sa nachádzajú 3 minerálne pramene. Dva z nich sú zaregistrované pod číslami BB-35 a BB-36. Pramene sú primitívne zachytené v drevených kadluboch. Voda sa dá nabrať načrením, prístup k prameňom je zo štátnej cesty Hriňová – Brezno. Voda je pre silné povrchové znečistenie nie vhodná na pitie (PHSR 2008-2015, 2008, s.16-17).

Klimatické pomery

Územie leží v dvoch klimatických oblastiach: v mierne teplej klimatickej oblasti, okrsok mierne teplý, vlhký s chladnou alebo studenou zimou, dolinový a v chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladného. Všeobecne sa dá povedať, že väčšina územia má ráz horskej chladnej klímy, na severe časť tvorí kotlinová chladná klíma Breznianskej kotliny. Klimatické pomery územia závisia v podstate od priebehu podnebných prvkov: od teploty vzduchu, vzdušných prúdení a zrážok. Dôležitý vplyv má aj vegetačná pokrývka, hlavne lesy, veľké rozčlenenie reliéfu a expozícia svahov. Takto sa všeobecné vplyvy komplikujú a pribúdajú miestne rozdiely. Najteplejším mesiacom je júl s priemerom teplôt 16°C

a najchladnejším mesiacom je január, v ktorom teploty klesajú najčastejšie pod -3°C . Priemerné ročné teploty dosahujú hodnoty $3 - 6,5^{\circ}\text{C}$ a priemerné teploty vo vegetačnom období $9 - 12^{\circ}\text{C}$. Podľa mesačného chodu dostavuje sa najmenej zrážok v mesiaci január, priemerne to činí 46 mm a najviac zrážok sa dosahuje v júni, priemerne 108 mm. Najväčšie množstvo atmosférických zrážok spadne v letných mesiacoch v dôsledku prudkých lejakov. Priemerné ročné úhrny zrážok namerané v stanici Čierny Balog - Krám dosahujú 770 mm. Priemerný ročný počet dní so snehovou pokrývkou je 90 – 160 (PHSR 2008-2015, 2008, s.16-17).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale) a do obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum). Najväčšie plochy pokrývajú kvetnaté bukové lesy (Eu-Fagenion). Prevládajúcou drevinou je buk, miestami ho sprevádza a niekedy aj prevláda jedľa, hojný je javor horský, v horskom stupni aj smrek. V území je viac spoločenstiev týchto bučín, najrozšírenejšími sú: Abieto-Fagetum a Piceeto-Fagetum. Abieto Fagetum sa vyskytujú v nadmorských výškach 600 - 1200 m na karbonátovom, aj inom geologickom podklade. Spoločenstvo je charakterizované prítomnosťou zástupcov typických jedľovo-bučinných druhov, z ktorých sa najčastejšie vyskytuje *Asperula odorata*, *Oxalis acetosella*, druhy papradín, *Senecio nemeorensis*, *Senecio Fuchsii*, *Lamium galeobdolon*, *Dentaria bulbifera*, *Paris quadrifolia*, *Sanicula europea*. Podľa sklonu svahov je výskyt tohto spoločenstva hojnejší na miernych svahoch (do 10°). Pôvodne mali lesy tohto spoločenstva ráz zmiešaných jedľovo-bukových porastov, v ktorých smrek bol len nepatrne zastúpený. Postupne bol na plochách spoločenstva zavádzaný smrek, takže najviac premenené porasty majú prevahu smreka na úkor buka a jedle. Piceeto-Fagetum – je spoločenstvo vyskytujúce sa vo výškovom rozpätí 500-1250 m n. m. Spoločenstvo tvorí prechod od bučín k smrečinám. V tomto spoločenstve je výbojná jedľa, ktorá prevláda, preto v lesníctve sa označuje ako skupina lesných typov Fageto-Abietum. Spoločenstvo zaujíma prevažne strmé časti svahov, väčšinou so SZ, S a SV expozíciou. Od predchádzajúceho spoločenstva sa líši väčšou účasťou jedle na úkor buka so značným zastúpením smreka. V študovanom území sú zastúpené tiež vápnomilné bukové lesy. Vyskytujú sa na karbonátovom substráte, plošne sú v povodí málo zastúpené. Zaberajú úpätia svahov spadajúcich do osrblianskej doliny. Menšie plochy v území pokrývajú smrekové a jedľovo-smrekové lesy. Vyskytujú sa na silikátových podkladoch najmä na strmších svahoch. Pôvodná drevinná skladba sa vyznačovala prevahou ihličnanov (jedle, smreka). Z listnáčov nikdy nechýbal buk. Jedľa prevládala nad smrekom, dnes má prevahu smrek. Malé plochy, najmä vo vrcholových častiach Klenovského Vepra, tiež v okolí Sihly pokrývajú pravé smrekové lesy. Podložie dolomitov, andezitov aj niektorých kryštálických hornín, najmä migmatitov a granitov, vyhovuje pre vznik sutinových pôd a tým aj spoločenstiev sutinových lesov – jaseňovo-javorových zmiešaných lesov. Pôvodne sa v kotline pri Čiernom Balogu vyskytovali aj dubovo-hrabové lesy, všetky však boli vyrúbané a zmenili sa na lúky a pasienky. Nivy tokov v povodí Čierneho Hrona boli pôvodne pokryté jaseňovo-jelšovými lužnými lesmi, ktoré boli vyrúbané a zachovali sa len ako úzke pásy pozdĺž tokov (PHSR 2008-2015, 2008, s.19-20).

Živočíšstvo

Územie obce Čierny Balog pri svojej mnohotvárnosti a geologickej rôznorodosti, pri veľkej rozlohe lesov, lúk, pasienkov a polí, vôd, predstavuje aj mnohé, od seba sa líšiace biotopy a teda aj živočíšne spoločenstvá. Predovšetkým sú to živočíšne spoločenstvá hôr a krovín, spoločenstvá polí, lúk a pasienkov, spoločenstvá sídiel, spoločenstvá potokov a riek. Charakteristickými druhmi v ihličnatých lesoch sú: mlok karpatský (*Triturus montadoni*), zmija obyčajná (*Vipera berus*), tetrov obyčajný (*Tetrao tetrix*), hlucháň obyčajný (*Tetrao urogallus*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*), sýkorka uhliarka (*Parus ater*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), kuna hôrna (*Martes martes*), rys ostrovid (*Lynx lynx*). Listnaté lesy majú tieto charakteristické druhy: jašterica zelená (*Lacerta viridis*), žlna zelená (*Picus viridis*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), sýkorka hôrna (*Parus palustris*), drozd čierny (*Turdus merula*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*), plch obyčajný (*Glis glis*), mačka divá (*Felis silvestris*), sviňa divá (*Sus scrofa*) (PHSR 2008-2015, 2008, s.19-20).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Čierny Balog je pitnou vodou zásobovaná z vlastného vodovodu, ktorý je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Hlavným zdrojom je Povrchový odber z Čierneho potoka v Čiernej doline (14 l.s^{-1}), z ktorého je voda privádzaná cez úpravňu vody do vodojemu $2 \times 250 \text{ m}^3$ a zásobuje časti obce Dobroč, Pusté a časť miestnej časti Čierny Balog. Na vodovodnú sieť sú ďalej napojené vodné zdroje Fajtov ($0,5 \text{ l.s}^{-1}$), z ktorého je voda čerpaná do vodojemu 35 m^3 , odkiaľ sú zásobované časti obce Fajtov a Komov. Časti obce Jánošovka a ul. Vydrovo sú zásobované z vodojemu $2 \times 250 \text{ m}^3$ a ulice Závodie a Jergov z prameňa Urbanov vrch ($0,3 \text{ l.s}^{-1}$) cez vodojem 45 m^3 . Medveďov a Krám sú napojené z prameňa Kulaška ($1,8 \text{ m}^3.\text{s}^{-1}$). Celá obec Čierny Balog má cca 90% obyvateľov napojených na verejný skupinový vodovod (PHSR 2008-2015, 2008, s.66). Najväčšie problémy v zásobovaní pitnou vodou sú v častiach Komov a najmä Fajtov. V časti Fajtov sa v čase spracovania tohto dokumentu budovala dotlačacia stanica za účelom zlepšenia situácie dotláčaním pitnej vody z vodovodu zásobovaného vodou z úpravne vody Dobroč.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V súčasnom období nie je v obci vybudovaná celooberná kanalizačná sieť. V obci je vybudovaná ČOV s kapacitou 2000 EO. Obec Čierny Balog má vybudovanú kanalizáciu s ukončením na ČOV len pre cca 1000 obyvateľov. Ostatní obyvatelia vypúšťajú odpadové vody do žump, septikov, alebo priamo do potokov (PHSR 2008-2015, s.66). Druhá menšia ČOV bola vybudovaná v rekreačnej zóne Urbanov vrch v časti Medveďov v rámci projektu spolufinancovaného z fondov EÚ. Táto ČOV má kapacitu 125 EO s rezervou ďalších 125 EO. V súčasnosti je možnosť riešiť túto situáciu len samostatnými domovými čistiarňami. Z prevádzkových skúseností však vyplýva, že kvalita a technologické vybavenie mnohých domových ČOV je na nízkej úrovni a neumožňuje adekvátne čistenie odpadových vôd. Preto pri návrhu odvádzania a likvidácie splaškových odpadových vôd treba vychádzať z nasledovných kritérií: v sídle riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd cez spoločnú splaškovú kanalizáciu, vybudovať pre obec samostatnú mechanicko – biologickú ČOV, pričom v prvej etape je vhodné začať s budovaním ČOV so zvozom odpadových vôd zo žump a v druhej etape vybudovať splaškovú kanalizáciu. V obci je potrebné vybudovať splaškovú kanalizáciu profilu DN 300.

Elektrická rozvodná sieť

V súčasnosti je hlavným napájacím bodom pre zásobovanie riešeného územia obce elektrickou energiou je z hľadiska širších územných vzťahov elektrická rozvodňa a transformovňa Rz 110/22 kV v Brezne. Z tejto rozvodne a transformovne sú vyvedené 22 kV distribučné linky v smere do obce Čierny Balog. Distribučné vedenia 22 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy. Z tohto VN 22 kV vzdušného vedenia sú zrealizované VN 22 kV vzdušné prípojky, pre zásobovanie elektrickou energiou vonkajších stožiarových trafostaníc obce s prevodom 22 kV/0,4 kV. V obci sa nachádza dostatočný počet trafostaníc. Trafostanice sú pripojené VN 22 kV vzdušnými prípojkami z distribučnej linky. Jednotlivé trafostanice pre zásobovanie obce sú pri súčasnej potrebe elektrickej energie na úrovni DTS na dostatočnej kapacite a ďalší prírastok ich zaťaženia je možný, v prvom rade z kapacitného hľadiska a v druhom rade z prevádzkového hľadiska. Dôležitú úlohu tu taktiež zohráva kapacita prenosových možností VN a NN vedení (dĺžky a prierezy jednotlivých vedení a stupeň ich zaťaženia). Tieto trafostanice slúžia taktiež pre technicko - komunálnu vybavenosť a ich výkonové zaťaženie je premenlivé v závislosti na sezónnosti odberu a ročnom období. Sekundárne rozvody NN sú prevedené systémom napätí 400/230V. Rozvody sú prevedené vonkajšími vzdušnými vedeniami NN a to holými vodičmi AlFe na betónových a drevených podperných bodoch spolu s rozvodom verejného osvetlenia, ktorý je prevedený vodičom AlFe.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
- od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
- pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m

- od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
- od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie plynom

V súčasnosti obec Čierny Balog nie je plynofikovaná. Katastrálnym územím obce Čierny Balog prechádza VVTL Napájací plynovod Sever – juh DN 500 PN 6,4 MPa v trase Rimavská Sobota – Liptovský Hrádok. Územím obce prechádza prepojovací plynovod DN 500 PN 4,0/2,5 MPa Michalová – Valaská, ktorý spája plynovod Sever a vysokotlakový Pohronský plynovod DN 300 PN 25 v trase Brezno – Banská Bystrica – Žiar nad Hronom. Po zvážení ekonomických a ekologických hľadísk a zohľadnení ekonomickej návratnosti investície sa podľa ÚPN VÚC Banskobystrického kraja výhľadovo navrhuje plynofikovať obec Čierny Balog, navrhovaným VTL plynovodom DN 150 PN 4.0 MPa, ktorý bude v Brezne časť Mazorníkovo napojený na jestvujúci VTL plynovod Michalová – Valaská (PHSR 2008-2015, 2008, s.67).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
 - 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
 - 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
 - 8 m pre technologické objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
 - 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
 - 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete pri plynovodoch
- s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie teplom

V riešenom území je vzhľadom na prevažný spôsob využívania územia (bývanie) logicky predurčený aj spôsob zásobovania teplom. Územie je z pohľadu zásobovania teplom riešené kombinovaným spôsobom. Hlavný spôsob zásobovania sú lokálne zdroje tepla na pevné palivo - prevažne na atmosferické spaľovanie drevnej hmoty a elektrická energia (elektrické vykurovanie - priamoohrevné, akumulčné). Ďalšími zdrojmi energie sú v zanedbateľnej miere slnečné kolektory (najmä podpora prípravy TÚV), propán (najmä technologické účely - varenie). Väčšina objektov má inštalovaný kombinovaný spôsob vykurovania, najčastejšie v kombinácii zdroja tepla kotol na drevo / elektrické vykurovanie. Uvedené kombinácie sú riešené pre vykurovanie aj pre ohrev TÚV. V riešenej obci sa nenachádza žiadny systém CZT. Výhľadovo sa aj súčasný decentralizovaný spôsob prípravy tepla a TÚV zachová. Plynofikácia obce z dôvodu zložitej dostupnosti sa nepredpokladá. Alternatívnym zdrojom tepla, ktorý využíva obec v jednej budove MŠ Krám, sú aj tepelné čerpadlá.

Najviac bytov v obci Čierny Balog je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom iného typu a ústredného lokálneho kúrenia. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovanie využíva cca. 469 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia					
ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia		
24	925	469	10		

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených pevným palivom – 1281 bytov. Elektrickú energiu na vykurovanie využíva 133 bytov. Plynové kúrenie bolo evidované v 2 bytoch.

Obývané byty podľa zdrojov energie					
plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
2	133	1	1281	7	12

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený v 4 okruhoch na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Pôvodné rozvody sa ponechajú a pre nové zastavané časti sa vybuduje nové vedenie miestneho rozhlasu. Vedenie sa uloží v zemi a pre umiestnenie reproduktorov sa využijú osvetľovacie stožiare, alternatíva je bezdrôtový rozhlas s rozšírenými možnosťami – výstražný a varovný systém, sms-notifikácie, sms – služby občanom a pod.

Televízia

V obci je príjem televízneho signálu Slovenskej televízie zabezpečovaný televíznym prekrývačom DVB. Signál ku koncesionárom sa dostáva na kvalitnej digitálnej úrovni avšak s problémami v koncových častiach obcí – v dolinách, kde je možné riešiť príjem TV –signálu len prostredníctvom satelitného príjmu. Kvalitný príjem signálu je možný zriadením káblovej televízie s prijímacím zariadením, ktorú nemá obec vybudovanú. Využívať je možné aj televízne služby poskytované napr. telekomunikačnými operátormi (Slovak Telekom a pod.).

Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke prislúcha obec do primárnej oblasti Brezno s digitálnou telefónnou ústredňou HOST Čierny Balog. Z kábla prístupovej siete OOK sú prevedené účastnícke rozvody miestnej telefónnej siete (MTS). Telefónne rozvody (MTS) sú papršlekovite rozvetvené do riešeného územia obce a to vzdušnými rozvodmi metalickými káblami na drevených podperných bodoch do jednotlivých účastníckych rozvádzačov (ÚR). Časť miestnej telefónnej siete je zakáblovaná metalickými káblami vedenými popri hlavných prístupových komunikáciách. V súčasnosti obec disponuje digitálnou telefónnou ústredňou, čo značne obmedzuje rozvoj obce po jej informačno - komunikačnej stránke. Rozvojové ciele stanovené telekomunikačným projektom kladú dôraz na digitalizáciu ústrední a budovanie trasy diaľkových optických káblov DOK a OOK a SDH technológiu aj

v tejto najnižšej úrovni siete. Týmto sa okrem iného vytvoria predpoklady pre splnenie strategických cieľov ST (optika bližšie k zákazníkovi, vyššia kvalita a sortiment služieb, vytvorenie predpokladov pre poskytovanie multimediálnych služieb). Poskytovanie náročnejších služieb, ako je DSL a dátová komunikácia čo vyžaduje budovanie kruhovej typológie, čím sa zabezpečí vyššia spoľahlivosť pripojenia vzdialených jednotiek ku svojim „materským“ radiacim ústredniam (HOST Čierny Balog). Rozvoj mobilnej telekomunikačnej siete zabezpečujú v súčasnosti dvaja operátori a to Orange Slovensko, a.s. Bratislava a spoločnosť T-mobile. Tieto spoločnosti majú po území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja týchto spoločností, za pomoci ktorých zabezpečujú pre svojich užívateľov pokrytie signálom GSM v pásme 900 a 1800 MHz. Územie obce je pokryté signálom GSM na 50 % spoločnosťou Orange, podobne je to aj so signálom spoločnosti T – mobile a O2 (40 %).

Ochranné pásma

1. ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete NN. Ovládanie VO je centrálnou prostredníctvom impulzných káblov z RVO pri transformátorových stanicích. Pre ďalšiu výstavbu je potrebné budovať verejné osvetlenie LED technológiou, resp. inou energeticky efektívnou technológiou, ktoré budú upevnené na bezpäticových osvetľovacích stožiaroch. Rozvod medzi svietidlami bude káblom CYKY 4B x 10 mm², uloženým v zemi. Ovládanie navrhovaného osvetlenia napojiť pomocou impulzného kábla na centrálny impulz VO obce.

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Na toku Čierny Hron v rámci k. ú. Čierny Balog sú vybudované protipovodňové opatrenia – čiastočná regulácia toku, poldre – Strakovo, Šánske, prehrádzky na DVT Križno, Ramžovo a v „Cútove“ dolinke. Obec je do značnej miery postihovaná povodňami. V intraviláne obce Čierny Balog je pre navrhované zámery, potrebné hľadať riešenia na ochranu územia pred veľkými vodami aj z okolitých lesov a pastiev. Pri jednotlivých úpravách toku mimo intravilán sa navrhuje v rámci riešenia zachovať prírodný charakter koryta a brehových porastov so snahou zabezpečenia funkčnosti a skvalitnenia životného prostredia. Na toku je potrebné zabezpečiť pravidelné odstraňovanie nánosov, opravy poškodených brehov a ošetrovanie brehových porastov.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiar miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarovať. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcou toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpiwničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarna ochrana

V obci Čierny Balog sa nachádzajú dve požiarne zbrojnice s vybavením. Obec má zriadený dobrovoľnícky hasičský zbor s dvomi zásahuschopnými družstvami – DHZ Medved'ov a DHZ Dobroč. V prípade požiaru je dostupná aj hasičská jednotka z okresného mesta Brezno. V uliciach obce pokrytých verejným vodovodom, v súčasnosti sú vybudované požiarne hydranty, ktoré sú funkčné len z časti.

Sústavu hydrantov je potrebné obnoviť a sfunkčniť. Ako náhradný zdroj vody je v núdzovej situácii možné čerpať vodu z miestneho vodného toku (Čierny Hron). Pre zabezpečenie požadovanej dostupnosti z hľadiska výkonu požiarnej zásahov sú navrhované komunikácie v nových rozvojových lokalitách riešené zväčša ako priebežné. Pri zmene funkčného využívania územia je potrebné riešiť požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany v súlade so zákonom č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi, s vyhláškou č. 288/2000 Z. z. a s predpismi platnými v čase realizácie jednotlivých stavieb.

Odvádzanie dažďových vôd

S budovaním oddelenej dažďovej kanalizácie sa v nových rozvojových plochách neuvažuje. Väčšina dažďových vôd by sa mala zachytávať na súkromných pozemkoch a prípadne využívať na polievanie. Voda zadržaná v území prispeje k zachovaniu potrebnej vlhkosti, nevyhnutnej pre rast sídelnej vegetácie. Za týmto účelom by mal byť stanovený záväzný regulatív minimálneho podielu nespevnených plôch. Odvod dažďovej vody z komunikácií sa navrhuje prostredníctvom vsakovacích jám na okrajoch komunikácií. V prípade potreby zriaďovania väčších spevnených plôch (napr. odstavňových a manipulačných plôch) by sa mali preferovať priepustné povrchy vytvorené zo zatravnovacích tvárnic alebo zámkovej dlažby. Vody z povrchového odtoku z nezastavaných plôch sa budú odvádzať povrchovými rigolmi do vodných tokov. Technické riešenie dažďových rigolov, ako aj výpočet dimenzie a množstva dažďových vôd, bude predmetom riešenia v podrobnejšej dokumentácii.

2.4. DOPRAVA

Doprava predstavuje jeden z kľúčových faktorov rozvoja obce Čierny Balog, pričom sama o sebe nie je cieľom, ale prostriedkom hospodárskeho rozvoja a predpokladom k dosiahnutiu sociálnej a regionálnej súdržnosti. Rezort dopravy si v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja vytýčil v rámci dopravnej politiky SR globálny cieľ, ktorým je trvalo udržateľná mobilita. Môžeme ju definovať ako dlhodobé zabezpečenie neustále narastajúcich prepravných potrieb spoločnosti (prepravy tovarov a osôb) v požadovanom čase a kvalite, s maximálnou efektivitou, pri súčasnom znížení negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie a zdravie obyvateľov. Trasovanie a výstavba dopravnej infraštruktúry v obci vychádzajúca z prepravných požiadaviek jej obyvateľov a hospodárskych subjektov v nej žijúcich a činných, je podmienená miestnym územným členením a charakterom územia (napríklad chránené územia). Cieľom zosúladením všetkých faktorov pri územnom plánovaní vrátane plánovania dopravnej infraštruktúry (efektívnym využitím územia) a rešpektovaním špecifických daností regiónu je snaha doceliť trvalo udržateľný charakter životného prostredia.

Z pohľadu európskej dopravnej siete je najbližšou cestnou trasou severojužná trasa E 77 Budapešť – Šahy – Zvolen – B. Bystrica – Krakow – Varšava. Širšie dopravné väzby sú zabezpečené dopravným napojením mikroregiónu na nadradený dopravný systém cestou II. triedy číslo 529, v trase Kriváň – Hriňová – Čierny Balog – Brezno. Na cestu I/66 nadväzuje v Brezne cesta II/529. Na železnici je riešené územie napojené regionálnou traťou Čiernohronskej železnice. Čierny Balog plní pre okolité územie v zmysle ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja úlohu lokálneho centra, najmä pre územie Čiernohronskeho mikroregiónu (PHSR 2008-2015, 2008, s.12).

Štátne komunikácie

Hlavnú dopravnú sieť obce tvoria cesty druhej a tretej triedy: Cesta II/529 (hranica Brezno – Čierny Balog - Hriňová, ktorá prechádza centrálnou časťou katastra obce. Na celom úseku prechádzajúcom cez obec je cesta dvojpruhová. Táto cesta tiež spája obec s mestom Brezno, predstavujúcim cestný dopravný uzol trás nadradenej komunikačnej siete. Má funkciu cesty regionálnej úrovne a predstavuje spojovaciu cestu medzi cestou I/66 a cestou II/526. S prepojením cez cestu II/526 prepája dané územie s južným dopravným koridorom I/50 (E 571) pri obci Kriváň. Túto sieť dopĺňajú cesty III. triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých častí obce na nadradenú cestnú sieť a, na prepojenie medzi obcami. Cesta III/06653 do Hronca Podbrezovej časť Chvatimech, kde sa napája na cestu I/66 a cesta III/5293 spája obec Čierny Balog s jeho miestnou časťou Dobroč. Kapacitne všetky uvedené komunikácie vyhovujú. Kvalitatívne čiastočne vyhovuje iba cesta II. triedy č.529 a to v časti prechádzajúcej katastrom obce. Cesty III. triedy a miestne komunikácie, ktoré sú v niektorých častiach obce dokonca prašné si vyžadujú rekonštrukciu a opravy. Bývalá dlhodobou uzavretá cesta III/06653 Hronec – Čierny Balog prešla v roku 2014 zo správy VUC do majetku obce a bola vyradená z

cestnej siete. Uzávierka úseku Sv. Ján – Č. Balog stále trvá, cesta je v havarijnom stave, je využívaná len ako cyklistická trasa a pre peších. O údržbu miestnych ciest sa stará obecný úrad, štátne a regionálne cesty má na starosti RSC Banská Bystrica, a.s..

Miestne komunikácie

Miestne komunikácie majú prevažne živičný kryt. Tieto dopĺňa sieť prístupových komunikácií. Smerové vedenie a šírkové usporiadanie týchto komunikácií nie vždy zodpovedá STN 736110, čo je do istej miery ovplyvnené aj existujúcou zástavbou. Odvodnenie týchto ciest je riešené do prilahlej zelene alebo priekop. Základný komunikačný systém miestnych komunikácií obce dopĺňajú komunikácie nižších funkčných tried. Tieto vytvárajú v sídle sieť priečných a pozdĺžnych prepojení. Dopravnourbanistický význam prvkov zonálnej komunikačnej štruktúry nepresahuje úroveň upokojených komunikácií funkčnej triedy D1. Charakterizujúcou vlastnosťou týchto komunikácií je realizácia dopravných vzťahov pešej a automobilovej dopravy na spoločnom dopravnom priestore. Šírkové parametre spevnených komunikácií sú hodnotené šírkou ich koruny. V bežnom profile tieto dosahujú šírku 6,5 - 7,5 m. Dopravný význam týchto komunikácií spočíva v prístupovej funkcii a pohybe výlučne zdrojovej a cieľovej dopravy. Potenciálne rozvojové smery sú orientované do nezastavaných prieluk a jestvujúcich dopravných prepojení.

Hromadná autobusová doprava

Hromadná doprava osôb v riešenom území sa realizuje prevažne autobusovou dopravou. Obcou prechádzajú miestne, ako aj diaľkové linky autobusov SAD. Najväčší význam má autobusové spojenie z Breznom, ktoré zabezpečuje dopravu obyvateľov do zamestnania. V obci je vybudovaných 26 zastávok SAD.

Železničná doprava

Územím obce neprechádza železničná trať vyššej kategórie. Najbližšie dostupná je trať II. kategórie č.172 Margecany – Banská Bystrica. Táto trať je neelektrifikovaná a jednokoľajová. Najbližšia železničná stanica je v meste Brezno, kde zastavujú osobné vlaky aj rýchlikové súpravy. Katastrom obce prechádza trať regionálneho charakteru - Čiernohronska železnica v správe súkromného subjektu. Čiernohronska lesná železnica (ČHŽ) je úzkokoľajová železnica (rozchod koľají 760 mm) vybudovaná v rokoch 1908 – 1909, ktorá pôvodne slúžila na kvalitnú a plynulú dopravu dreva počas celého roka. Jej maximálna dĺžka bola 131,98 km a viedla do väčšiny dolín povodia Čierneho Hronu. Po zastavení jej prevádzky, mala byť zrušená. V súčasnosti je zrekonštruovaných 15 km, železnica slúži na rekreačné účely a od roku 2001 opäť aj na prevoz dreva. Trať vedie z Chvatimechu cez Hronec do Čierneho Balogu a do Vydrovskej doliny. V roku 2012 bol obnovený úsek Čierny Balog – Dobroč (cca 4 km). Do budúcnosti je možná rekonštrukcia, výstavba a sprevádzkovanie ďalších úsekov: Vydrovo most – Vydrovská dolina (cca 2 km), Hronec – Osrbľie (cca 7 km).

Doprava pešia a cyklistická

Pešia doprava vyplýva z celkového riešenia prostredia. Pozdĺž obslužných komunikácií v jestvujúcej zástavbe nie sú vybudované chodníky. Chodník pre peších je z časti vybudovaný pozdĺž cesty II. Miestni obyvatelia často využívajú cyklistickú dopravu vnútri obce ale aj v rámci rekreačno-sportového vyžitia. V okolí obce sú veľké možnosti pre pestovanie a rozvoj rekreačnej cyklistiky – horská cyklistika a pod. najmä vďaka početným a do značnej miery zrekonštruovaným lesným cestám. Veľký potenciál pre rozvoj má súčasné prepojenie cesty Čierny Balog, Krám – Hronec, Sv. Ján, ktorá bola pôvodne cestou III. triedy. Tá však pre jej havarijný stav v zjazdnosti a schodnosti bola dlhé roky pod správou VÚC uzavretá. V roku 2014 túto komunikáciu získala do majetku obec Čierny Balog. Rekonštrukcia tohto úseku v dĺžke cca 9 km by znamenala možnosť nielen rozvoja rekreačnej cyklistiky, ale aj cyklo dopravy do zamestnania a pod.

Parkovanie

Parkovanie v obci je v súčasnosti organizované v dvoch formách, jednou je parkovanie mimo jazdných pruhov, ale na vozovke, druhou je parkovanie na vyhradených parkovacích plochách (obecný úrad, obchodné jednotky, cintoríny). Odstavenie vozidiel sa zabezpečuje, v prípade individuálnej bytovej zástavby na vlastnom pozemku, buď v jednotlivo stojacich, alebo vstavaných garážach, alebo mimo vlastného pozemku. V obci je vybudovaných viac ako 300 parkovacích miest. Najviac je súčasťou infraštruktúry cestovného ruchu.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Kvalitné životné prostredie je jednou zo základných podmienok existencie ľudstva. Vzrastajúce problémy spojené práve so zhoršovaním kvality životného prostredia vedú ku koncentrácii úsilia štátov Európy a hlavne novo rozšírenej Európskej únie eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. Z hľadiska environmentálnej regionalizácie Slovenska (SAŽP, 2002), v ktorej je vyjadrený stav zložiek životného prostredia a najmä miera pôsobenia rizikových faktorov na základe sledovania vybraných environmentálnych ukazovateľov, patrí záujmové územie obce medzi územia s vysokou environmentálnou kvalitou. Do tohto stupňa kvality patrí takmer celé územie obce, s výnimkou malého územia v severnej časti katastrálneho územia obce Čierny Balog, kde bolo na základe environmentálnej regionalizácie identifikované územie so 4. stupňom kvality, t.j. územie narušené. Zníženie kvality životného prostredia je spôsobené najmä blízkosťou významných priemyselných centier okresu Brezno, ako aj polohou riešeného územia. Záujmové územie nespadá do žiadnej zaťaženej oblasti, ani v jeho bezprostrednom okolí sa takáto oblasť nenachádza. Smerom na západ sa najbližšie vyskytuje Strednopohronská zaťažená oblasť, patriaca 100% do územia Banskobystrického kraja a smerom na východ Strednogemerská zaťažená oblasť s 49% územia v Banskobystrickom kraji (PHSR 2008-2015, 2008, s.30).

Ochrana prírody a krajiny

Východiskom na riešenie ekostabilizačných opatrení v katastrálnom území obce je súčasná krajinná štruktúra, ktorá odráža využitie zeme a predstavuje ťažiskový krok rôznych analýz potrebných pri tvorbe M - ÚSES. Súčasná krajinná štruktúra (ďalej SKŠ) v území je odrazom pôsobenia ľudskej činnosti na biotické a abiotické zložky krajiny a zároveň odzrkadľuje stupeň antropogénnej premeny krajiny. SKŠ odráža vzájomnú kombináciu súboru prvkov prírodného, poloprírodného (človekom pozmenené prvky krajinskej štruktúry) i umelého charakteru (človekom vytvorené prvky krajinskej štruktúry). Na základe zastúpenia a plošinnej rozlohy jednotlivých prvkov SKŠ môžeme hodnotiť súčasný stav antropizácie územia, či ide o územie prirodzené s vysokou krajinoekologickou hodnotou, alebo naopak o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinoekologickou hodnotou.

Lokality NATURA 2000

Názov	Pol'ana
Kód územia	SKCHVU022
Kraj	Banskobystrický
Správca územia	CHKO Pol'ana
Platnosť k	1.4.2012

Navrhované manažmentové opatrenia

Odstraňovanie sukcesných drevín, prípadne bylín a vyhrabávanie stariny, Kosenie a následné odstránenie biomasy 2 x ročne, Pravidelné pasenie pri dodržaní max. zaťaženia VDJ na ha s častým prekladaním košiarov a vykášaním burín a nedopaskov, Zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov, Ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelo stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny), Predlžovanie obnovnej doby, Zvyšovanie rubnej doby, Odstraňovanie invázných druhov rastlín

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Športové areály, Železničné, lanové a iné dráhy, Diaľkové rozvody elektriny, Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov), Geol. práce s použitím technických geol. prác a geologických povrchových a podzemných diel (šachty, lomové steny...), Diaľnice, Veterné elektrárne, Priemyselné budovy a sklady, Hotely a motely, Penzióny a chaty s kapacitou nad 20 lôžok

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Banské stavby a ťažobné zariadenia - do 1 000 m, Vzletové dráhy, pristávacie dráhy a rolovacie dráhy letísk - do 2 000 m, Spaľovne odpadu - do 1 000 m, Zmena v užívaní stavby, ktorá spočíva v podstatnom zvýšení alebo rozšírení výroby alebo činnosti, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie ľudí alebo životné prostredie - do 200 m, Diaľnice - do 200 m.

Zakázané činnosti v CHVÚ:

- úmyselná ťažba v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2,
- vykonávanie úmyselnej ťažby v lesných porastoch nad 50 rokov od 1. marca do 30. júna v časti uvedenej v prílohe č. 3,
- umiestnenie stavby s výnimkou budovania lesnej cesty alebo zväžnice v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 3,
- odstraňovanie a poškodzovanie stromov s hniezdnymi dutinami d'atľa bielochrbtého, d'atľa čierneho, d'atľa hnedkavého, d'atla prostredného, d'atľa trojprstého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, krutihlava hnedého a žlny sivej, ak tak určí štátny orgán ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán ochrany prírody“),

- vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezda bociana čierneho, orla krikl'ového, orla skalného, sovy dlhochvostej, včelára lesného a na lokalitách výskytu tetra hľadáča, ak tak určí orgán ochrany prírody,
- vypaľovanie suchej trávy, existujúcich trávnych porastov, úhorov, medzí a strnísk,
- likvidovanie a zmenšovanie rozlohy a dĺžky remíz, vetrolamov, medzí a solitérnych stromov,
- zmena druhu pozemku z trvalých trávnych porastov a ostatných plôch na iný druh pozemku podľa osobitného predpisu s výnimkou zmeny trvalých trávnych porastov na les, ktoré sú ku dňu účinnosti vyhlášky súvisle porastené drevinami vo veku najmenej 30 rokov; nevzťahuje sa na režim zosúlad'ovania stavu pozemkov v súlade s osobitným predpisom; zákaz zmeny druhu pozemku neplatí, ak sa jedná o zmenu druhu pozemku v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou,
- realizovanie rekultivácie a meliorácie, s výnimkou činností realizovaných v súvislosti s obnovou trvalých trávnych porastov od 1. augusta do 15. marca,
- výrub a poškodzovanie drevín mimo lesných pozemkov od 15. marca do 31. júla,
- mechanizované kosenie existujúcich trávnych porastov od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 ha spôsobom od okrajov do stredu,
- kosenie a mulčovanie na hniezdných lokalitách chrišťaťa poľného od 1. mája do 31. júla, ak tak určí orgán ochrany prírody,
- aplikovanie priemyselných hnojív a pesticídov na existujúcich trávnych porastoch, na nelesnej drevinovej vegetácii, úhoroch a medziach,
- aplikovanie rodenticídov mimo hospodárskych budov (11.11.2015, http://www.sopsr.sk/natura/img/chvu/zakazane_cinnosti/SKCHVU022.doc)

Názov : Dobročský prales
Kód územia : SKUEV0047
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 203,85 ha
Správca územia : CHKO Poľana
Katastrálne územia : Čierny Balog

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: karpatský Triturus montandoni, rys ostrovid Lynx lynx, medveď hnedý *Ursus arctos, vlk dravý *Canis lupus

Navrhované manažmentové opatrenia

Ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelo stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny), Zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy, Zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov, Šetrné spôsoby sústred'ovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), Usmerňovanie návštevnosti územia, Zvyšovanie rubnej doby, Predlžovanie obnovnej doby

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Skládky odpadu, Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery (11.11.2015, <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&sec=5&kod=SKUEV0047>).

Názov : Klenovský Vepor
Kód územia : SKUEV0200
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 343,03 ha
Správca územia : NP Muránska planina

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

6240* Subpanónske travinnobylinné porasty, 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9140 Javorovo-bukové horské lesy, 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy, 9410 Horské smrekové lesy, 40A0* Xerothermné kroviny

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

kunka žltobruhá Bombina variegata, rys ostrovid Lynx lynx, netopier obyčajný Myotis myotis, medveď hnedý *Ursus arctos, vlk dravý *Canis lupus

Navrhované manažmentové opatrenia

Jemnejšie spôsoby hospodárenia a ich formy (výberkový hosp. spôsob), Protierózne, vodohospodárske, protilavínové, brehoochranné a protideflačné opatrenia, Usmerňovanie návštevnosti územia (11.11.2015, <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&sec=5&kod=SKUEV0200>).

Názov : Klenovské Blatá
Kód územia : SKUEV0384
Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ
Rozloha : 3,9 ha
Správca územia : NP Muránska planina

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9410 Horské smrekové lesy, 91D0* Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany
kunka žitobruhá *Bombina variegata*

Navrhované manažmentové opatrenia

Zvyšovanie rubnej doby, Predlžovanie obnovnej doby, Šetrné spôsoby sústredovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), Ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelo stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny), Zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov, Optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, Kosenie a následné odstránenie biomasy 1 x ročne, Opatrenia na udržanie primeraného vodného režimu (vysoké hladiny podzemnej vody), Prehrádzky na vodnom toku (z dôvodu zadržania vody v území, spevnenia nivelety dna a pod.), Odstraňovanie sukcesných drevín, prípadne bylín a vyhrabávanie stariny, Ponechávanie mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch bez výsadby drevín, Zabezpečenie vhodných pobytových podmienok bioty, Ochrana, údržba a úprava priaznivého stavu súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky, Umiestnenie a výstavba lavičiek, mostíkov, chodníkov, povalových chodníkov a pod., Usmerňovanie návštevnosti územia

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia
Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Obec má v súčasnosti schválený územný plán.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z.z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Najviac znečisťujúcich zdrojov sa nachádza v okresnom meste Brezno.

Okres Brezno ako aj obec Čierny Balog patria medzi územia s vyšším množstvom vyprodukovaných emisií na Slovensku. K najväčším zdrojom znečistenia v regióne patrí:

Tuhé znečisťujúce látky

Harmanec-Kuvert,s.r.o,Brezno/Kotolňa, MO SR,VÚ Nemecká, ZLH Plus, a.s.,Hronec/Kuplova pec, Železiarne Podbrezová a.s./Oceliareň, Pipeco Slovakia,s.r.o.,Brezno/Kotol.

SO₂

Železiarne Podbrezová a.s./Tepláreň, Železiarne Podbrezová a.s./Oceliareň, Harmanec-Kuvert,s.r.o.,Brezno/Kotol, MO SR, VÚ Nemecká, COOPJednota,NS Č.Balog.

NO_x

Železiarne Podbrezová a.s./Valcov, Železiarne Podbrezová a.s./Oceliareň,Železiarne Podbrezová a.s./Kogeneračná jednotka, myWood Polomka s.r.o./Kotolňa, Železiarne Podbrezová a.s./Ťaháreň rúr 2.

CO

Železiarne Podbrezová a.s. /Oceliareň, myWoodPolomka s.r.o.,Kotolňa, ZLH Plus,a.s.,Hronec/Kupl.pec,, Železiarne Podbrezová a.s./Valcovňa rúr, Harmanec-Kuvert s.r.o. Brezno/Kotolňa.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste II/529 a III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste Brezno a obci Podbrezová, Hronec, atď.,

K znečisteniu ovzdušia v obci negatívne prispieva aj automobilová doprava, ktorej intenzita neustále narastá. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Brezno	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	0,42	0,44	0,55	0,52	0,51	0,51	0,50	0,49	0,53	0,54	0,57
Oxid siričitý	0,28	0,21	0,16	0,16	0,12	0,12	0,10	0,09	0,08	0,09	0,09
Oxid dusíka	0,25	0,25	0,25	0,24	0,23	0,23	0,20	0,21	0,22	0,23	0,24
Oxid uhoľnatý	0,84	0,82	0,96	1,01	0,93	0,94	0,82	0,92	0,98	0,99	1,03
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,85</i>	<i>0,85</i>	<i>1,02</i>	<i>0,88</i>	<i>0,71</i>	<i>0,70</i>	<i>0,69</i>	<i>0,67</i>	<i>0,71</i>	<i>0,72</i>	<i>0,63</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>2,15</i>	<i>1,96</i>	<i>1,81</i>	<i>1,78</i>	<i>1,43</i>	<i>1,41</i>	<i>1,30</i>	<i>1,41</i>	<i>1,39</i>	<i>1,19</i>	<i>1,05</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>1,19</i>	<i>1,16</i>	<i>1,14</i>	<i>1,06</i>	<i>0,96</i>	<i>0,94</i>	<i>0,87</i>	<i>0,88</i>	<i>0,88</i>	<i>0,81</i>	<i>0,75</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>3,76</i>	<i>3,87</i>	<i>3,70</i>	<i>3,94</i>	<i>3,74</i>	<i>3,64</i>	<i>3,00</i>	<i>3,38</i>	<i>3,65</i>	<i>3,56</i>	<i>3,36</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Brezno jeden z najviac znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k poklesu dochádza v prípade produkcie oxidu siričitého, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy priemyselnej výroby, dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu).

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Brezno	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	532	551	700	663	639	645	637	622	674	684	687
Oxid siričitý	351	268	200	209	148	150	125	109	100	113	111
Oxid dusíka	312	312	316	305	293	290	253	267	278	288	299
Oxid uhoľnatý	1058	1041	1212	1289	1178	1189	1036	1167	1245	1255	1309

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vplyvom nepriaznivej klimateografickej polohy (teplotné inverzie v málo vetranej kotline) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra. Oproti minulosti došlo k zmene palivovej základne v obecných budovách. Ani jedna kotolňa nespája uhlie, ale drevnú štiepku alebo drevo. Rekonštrukcie kotolní prebiehali od roku 2007 vďaka podpore projektu Združenia obcí Bioenergia Bystricko financovaného z fondov EÚ, ako aj projektu na rekonštrukciu kotolne v budove Materskej školy Č. Balog. Naopak je zvýšená hybnosť automobilov.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň LA_{eq,p} = 60 dB a v noci LA_{eq,p} = 50 dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste II/529. triedy, ktorá prechádza cez obec. Hluk z automobilovej dopravy nepresahuje v obytnej zástavbe obce Čierny Balog povolených 50 dB(A).

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2011 - 2015 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Banskobystrického kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Banskobystrického kraja 2011 - 2015, ktoré sa budú realizovať obcou, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH obce Čierny Balog na roky 2011 – 2015. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Množstvo komunálneho odpadu podľa ukazovateľa a rok v % v regióne											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Separ. zbierané zložky kom. odp.	4,37	2,92	8,37	9,07	9,31	10,44	10,58	10,39	11,45	13,20	10,96
Separ. z toho: nebezp. odpad	0,11	0,20	0,34	0,14	0,24	0,30	0,35	0,32	0,35	0,32	0,33
Odpady zo záhrad a parkov	3,39	5,35	10,88	4,43	4,01	4,13	2,88	4,79	5,92	6,79	6,85
Iné komunálne odpady	90,09	88,37	77,80	82,96	83,13	81,85	82,87	81,23	79,44	76,74	79,32
Drobné stavebné odpady	2,14	3,36	2,95	3,54	3,55	3,58	3,66	3,59	3,20	3,27	2,88

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	283	222	257	248	248	272	262	271	268	275	261
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	15	9	5	3	8	9	25	38	36	51	41
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	269	213	233	223	220	237	230	232	224	224	192
% zhodnoc. kom. odpadu	5	4	2	1	3	3	9	14	14	19	16
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	25	32	29	53	54	66	39	45	49	47	54
% zhod. kom. odp. ako druhot. s.	66	58	22	40	38	31	54	42	37	51	21

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z hľadiska systému zberu komunálneho odpadu v najväčšej miere je využívaný klasický typ zberu komunálneho odpadu do zberných nádob (110 l), resp. veľkorozmerných kontajnerov, s následným zvozom. Periodicita zvozu je v obciach prispôsobená produkcii odpadu a požiadavkám obyvateľstva. Odpady sú vyvážané na skládku SEKOLOG s.r.o., v katastri mesta Brezno, ide o skládku určenú na ukladanie odpadov, ktoré nie sú nebezpečné. Prevádzkovateľom skládky je združenie obcí Ekolog Medzi ich základné ciele odpadovej politiky patrí najmä rozšírenie a zlepšenie funkčnosti separovaného zberu odpadov a ich následného využitia. V súčasnom období je separovaný zber v obci zameraný najmä na separáciu skla, železného šrotu, papiera a plastov. Triedenie komunálneho odpadu je zabezpečené prostredníctvom farebných 1100 l kontajnerov poskytnutých združením obcí Ekolog v rámci projektu z fondov EU. Zvoz taktiež zabezpečuje toto združenie. Čo sa týka biologicky rozložiteľných odpadov, najmä zeleného odpadu, podporuje sa najmä domáce kompostovanie. V roku 2015 obec odovzdala do takmer 900 domácností domové kompostéry s objemom 650 L. Kompostéry boli obstarané z dotácie z Environmentálneho fondu. S pomocou organizácie CEPA – Priatelia Zeme bolo v obci vybudované menšie obecné kompostovisko v časti Jánošovka. Toto kapacitne nestačí na zhodnocovanie odpadu z verejných priestranstiev. V blízkosti obce ani v okrese sa nenachádza zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov (kompostáreň, bioplynová stanica a pod.). V obci je zabezpečený zber nebezpečných odpadov, ako aj veľkorozmerných odpadov. V obci Čierny Balog sa nachádza uzavretá skládka komunálneho odpadu (1995), ktorej rekultivácia je obsiahnutá aj v samotnom Programe odpadového hospodárstva obce (PHSR 2008-2015, 2008, s.30). Táto skládka bola uzavretá a rekultivovaná v rámci projektu z fondov EU v roku 2010.

Znečistenie horninového prostredia

Hodnotené územie tvoria prevažne plochy s priemyselnou, poľnohospodárskou a lesníckou činnosťou, so zastavanou plochou obce a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z poľnohospodárskej a priemyselnej výroby ako aj kanalizačného systému.

Radónové riziko

Z hľadiska prognózy radónového rizika takmer celá časť územia obce patrí do kategórie území so stredným radónovým rizikom. Stupeň radónového rizika vyjadruje riziko prenikania radónu z geologického podložia do stavebných objektov. Stredný a vysoký stupeň radónového rizika, zistený hlavne detailným premeraním stavebného pozemku je podnetom na uskutočnenie protiradónových opatrení pred výstavbou (vyhláška MZ SR č. 406/1992 Zb. o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania radónom a ďalšími prírodnými rádionuklidmi) (PHSR 2008-2015, 2008, s.33).

Seizmicita

Podľa seizmického ohrozenia územia v hodnotách makroseizmickej intenzity (pre 90% pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov, tj. periódu návratnosti 475 rokov) patrí sledované územie podľa Medvedejevovej-Sponheuerovej-Kárnikovej stupnice MSK-64 medzi územia s ohrozením od 6° do 8°MSK-64. Východná časť katastra obce patrí medzi územia so stupňom seizmického ohrozenia 6° až 7°MSK-64, ostatná časť územia 7-8°MSK-64. Samotné seizmické ohrozenie predstavuje pravdepodobnosť neprekročenia pohybu stanovenej úrovne počas daného časového intervalu. Seizmické ohrozenie územia v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží (pre 90% pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov, tj. periódu návratnosti 475 rokov) sa v území mikroregiónu pohybuje v rozmedzí 1,00 až 1,29 m.s⁻². Maximálna očakávaná seizmická intenzita, podľa Európskej makroseizmickej stupnice je 6 °EMS98. V samotnom území sa nenachádza žiadne epicentrum makroseizmicky pozorovaných zemetrasení (1034-1999), v okolí je to najmä epicentrum na juh od obce Sihla (5 °MSK-64), v širšom okolí najmä Brezno a Banská Bystrica (6°MSK-64) (PHSR 2008-2015, 2008, s.33-34).

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Kontaminácia pôdy

Priamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ktoré vznikajú vo vlhkých ročných obdobiach v dôsledku výskytu stredne vysokých pohorí. Aj poľnohospodárska výroba môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnici, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprimeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompakciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 587/2004 Z. z. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie. Na území obce Čierny Balog sa nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd. Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zistením požiadaviek krytia vodnými zdrojmi v obci je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav. Najvýznamnejším zdrojom znečistenia vôd v regióne sú to skladovacie objekty a manipulačné priestory poľnohospodárskych a lesníckych podnikov, výroba a chýbajúce (prípadne nedobudované) kanalizačné systémy.

Kvalitu povrchovej vody sleduje SHMÚ v riešenom území v profiloch Hron vo Valaskej (rkm 216,9) a Čierny Hron ústie (rkm 0,05). Kvalita vody je v oboch profiloch zaradená od II. po V. triedu kvality. Najnepriaznivejšia je situácia v mikrobiologických ukazovateľoch, čo poukazuje na vypúšťanie nedostatočne čistených splaškových odpadových vôd do tokov.

Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov vyplýva z piatej časti zákona č. 364/2004 Z.z. (vodný zákon): všeobecná ochrana (§ 30 vodného zákona) platí pre celé územie obce a regionálna – širšia ochrana (§ 31 vodného zákona) sa vzťahuje na chránenú vodohospodársku oblasť CHVO Nízke Tatry - východná časť a chránená vodohospodárska oblasť horné povodie Ipl'a, Rimavice a Slatiny. CHVO je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd, v ktorej sa môže vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí ich všestranná ochrana a obnova ich zásob. Špeciálna – sprísnená ochrana (podľa § 32 vodného zákona) sa vzťahuje na vyhlásené ochranné pásma vodárenských zdrojov: OP II. stupňa vodárenského zdroja Fajtov Čierny Balog, OP II. stupňa vodárenského zdroja Urbanov vrch Čierny Balog a OP II. stupňa vodárenského zdroja Kulaška Čierny Balog. Ďalej sem patrí ochrana povodí vodárenských tokov. V riešenom území sú ustanovené vyhláškou MP SR č. 525/2002 nasledovné vodárenské toky: Čierny potok km 11,85 – 25,70 a Čierny Hron km 1,35 – 4,30. Vodárenské toky sú vodné toky, ktoré sa využívajú alebo môžu využívať ako vodárenské zdroje (PHSR 2008-2015, 2008, s.30).

2.6. OBYVATEĽSTVO

Podkapitola obyvateľstvo prezentuje vývoj, štruktúru a predpokladaný vývoj do budúcnosti v oblasti ľudských zdrojov. Podrobná analýza je nevyhnutná na cielené plánovanie verejných služieb, ako aj komplexnej infraštruktúry. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Čierny Balog k roku sčítania obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Čierny Balog (rok 2011 – SODB 2011)

	spolu	ženy	0-14	66+	15-65
obec Čierny Balog	5227	2641	865	662	3700
Čierny Balog	747	379	86	115	546
Dobroč	805	408	156	76	573
Jánošovka	827	431	129	114	584
Fajtov	208	107	21	27	160
Komov	347	170	51	51	245
Kráľ	531	259	73	78	380
Medveďov	591	286	102	77	412
Pusté	741	388	110	94	537
Vydrovo	430	213	137	30	263

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2011 žilo v obci celkovo 5227 obyvateľov, pričom žien bolo 2641. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov. Početne najväčšia časť obce je časť Jánošovka, kde žilo v roku 2011 celkovo 827 obyvateľov. Početné časti boli aj Dobroč, Pusté a centrálna časť Čierny Balog. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva obce Čierny Balog podľa vierovyznania v roku 2011. Obec je podľa kritéria vierovyznania homogénna s 1 dominantným vierovyznaním. Najväčšia časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckej cirkvi (85,23 %). Menšia časť sa hlási k evanjelickému vierovyznaniu – 0,50 %. Pri 7,99 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo evidovaných 5,61 % obyvateľov. Údaje získané od Štatistického úradu vykazujú odchýlky od skutočnej evidencie obyvateľov vedenej obcou. Počet obyvateľov k 31.12.2014 bol 5134.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Rímskokatolícke	4437	85,23
Evanjelické	26	0,50
Pravoslávne	1	0,02
nezistené	416	7,99
bez vyznania	292	5,61
Gréckokatolícka	7	0,13
ostatné	25	0,48

Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	10	0,19
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	7	0,13
Kresťanské zbory	3	0,06
Bratská jednota baptistov	1	0,02
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1	0,02
Bahájske spoločenstvo	1	0,02

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 89,45 % a rómskej národnosti (5,55 %). Česká a Poľská národnosť bola zastúpená v počte po 4 obyvateľov. Pri 5,15 % nebola zistená národnosť.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti		
Ukazovateľ	SODB 2011	%
Slovenská	4657	89,45
Česká	4	0,08
Poľská	4	0,08
Rómska	289	5,55
Židovská	2	0,04
nezistená	268	5,15
Ostatné	1	0,02
Moravská	1	0,02
Maďarská	1	0,02

Zdroj: www.statistics.sk

Demografia

Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade obce Čierny Balog bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
k 1.1.	5117	5155	5198	5193	5144	5185	5186	5224	5234	5214	5206
k 30.6.	5149	5168	5206	5162	5166	5171	5209	5229	5224	5210	5196
k 31.12	5155	5198	5193	5144	5185	5186	5201	5234	5214	5206	5185
muži 1.7.	2558	2557	2573	2565	2565	2551	2578	2588	2581	2570	2560
ženy 1.7.	2591	2611	2633	2597	2601	2620	2631	2642	2643	2640	2636
Index	-	1,008	0,999	0,991	1,008	1,000	1,003	1,006	0,996	0,998	0,996
Priemer Ix											1,001

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Počas sledovaného obdobia v priemere počet obyvateľov vzrástol o 1,73 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 1,001, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 0,17 %. K najvyššiemu poklesu došlo v roku 2007, kedy klesol počet obyvateľov o -49 osôb. V priebehu sledovaného obdobia bol zaznamenaný pokles v rokoch 2012 až 2014, kedy klesol počet obyvateľov o 20, 8 a 21.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese, ako aj prirodzený prírastok v obci Čierny Balog.

Prirodzený prírastok											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HMPP	-1,49	-1,82	-1,91	-1,66	-1,28	-0,33	-2,07	-0,31	-2,97	-1,67	-1,95
prirodzený prírastok	7	1	-21	-17	12	18	4	4	3	-26	1
hrubá miera pr. prí.	1,36	0,19	-4,03	-3,29	2,32	3,48	0,77	0,76	0,57	-4,99	0,19

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje negatívny trend. Počet živonarodených prekračuje v obci počet zomrelých obyvateľov takmer v každom roku. Najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v rokoch 2013 a 2006.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za obec Čierny Balog. V medziročnom porovnaní možno sledovať stabilný trend, aj napriek zlej ekonomickej situácii začínajúcich rodín a s tým súvisiacim problematickým zabezpečením základných životných potrieb – bývanie. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2011, kedy hrubá miera dosiahla 10,32. Do roku 2014 klesol tento počet na 8,79. V súčasnosti je v obci pôrodnosť stabilizovaná, ale bez možnosti identifikovania trendu. Najviac narodených bolo v roku 2006 a 2009 – 61 narodených.

Počet živonarodených											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	9,45	10,21	9,29	9,3	9,88	10,25	10,00	10,32	8,75	9,53	8,79
narodení	63	60	61	49	60	61	58	51	50	47	55
živonarodení	63	60	61	49	60	61	58	51	50	46	55
hrubá miera živorod.	12,24	11,61	11,72	9,49	11,61	11,8	11,13	9,75	9,57	8,83	10,59

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Štatistika počtu potratov v okrese vykazuje podobné tendencie, ako v prípade obecnej štatistiky. V priebehu sledovaného obdobia nie je možné identifikovať trend. Potrat sa v obci vyskytol náhodne, najviac v roku 2004.

Počet potratov											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	4,95	4,31	4,03	4,06	3,94	3,1	3,55	3,62	3,6	3,39	2,82
potratovosť	25	23	19	14	19	16	23	24	13	16	15
hrubá miera potratovosti	4,86	4,45	3,65	2,71	3,68	3,09	4,42	4,59	2,49	3,07	2,89
index potratovosti	39,68	38,33	31,15	28,57	31,67	26,23	39,66	47,06	26	34,04	27,27
ukončené tehotenstvá	88	83	80	63	79	77	81	75	63	63	70
hrubá miera uk. tehot.	17,09	16,06	15,37	12,2	15,29	14,89	15,55	14,34	12,06	12,09	13,47

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s miernym trendom poklesu. Počet kolíše okolo 11,2 na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2010. V prípade obce Čierny Balog postupne počet zomretých klesá, aj keď je problematické určenie trendu. Kým v roku 2004 bolo evidovaných 56 zomretých, do roku 2014 klesol ich počet na 54. Najviac zomretých bolo evidovaných v roku 2006.

Počet zomretých											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	10,94	12,03	11,2	10,96	11,15	10,58	12,07	10,63	11,72	11,19	10,74
zomretí	56	59	82	66	48	43	54	47	47	72	54
hrubá miera úmrtnosti	10,88	11,42	15,75	12,79	9,29	8,32	10,37	8,99	9	13,82	10,39

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny aj negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok v obci negatívny aj pozitívny trend.

Saldo sťahovania											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	-2,28	-1,25	-1,7	-2,22	-1,14	-2,82	-3,22	-2,4	-2,97	-4,16	-3,67
migračné saldo	31	42	16	-32	29	-17	11	6	-23	18	-22
hr. miera migr. salda	6,02	8,13	3,07	-6,2	5,61	-3,29	2,11	1,15	-4,4	3,45	-4,23

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Najväčší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2007 a to – 32 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za obec Čierny Balog. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia. Malá časť obyvateľov sa vysťahovala mimo hraníc SR.

Migrácia obyvateľstva											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prist'ahovaní	80	83	66	33	66	38	76	59	43	71	53
vysťahovaní	49	41	50	65	37	55	65	53	66	53	75

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

V sledovanom období postupne počet vysťahovaných narastá. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne do roku 2007 a do roku 2010. V roku 2014 počet vysťahovaných stúpol na hodnotu 75. Najväčší počet prist'ahovaných bol zaznamenaný v roku 2004 a 2005, kedy sa do obce prist'ahovalo 80 a 83 obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za obec. Celkový prírastok vykázal v okrese zápornú hodnotu v každom roku.

Celkový prírastok (- úbytok)											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	-3,77	-3,06	-3,61	-3,88	-2,41	-3,15	-5,29	-2,71	-5,95	-5,83	-5,62
celkový prírastok	38	43	-5	-49	41	1	15	10	-20	-8	-21
hrubá miera celk. pr.	7,38	8,32	-0,96	-9,49	7,94	0,19	2,88	1,91	-3,83	-1,54	-4,04

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Celkový prírastok v obci vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu úbytku došlo v roku 2007, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu -49. Najvyšší celkový prírastok bol evidovaný v roku 2005.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v obci Čierny Balog. Rovnako, ako v prípade predchádzajúcich štatistik, je aj v tomto prípade problematické identifikovanie trendu. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2004 pripadalo 4,52. Do roku 2014 mierne klesol počet na 4,23.

Počet sobášov											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	4,52	4,03	4,31	4,33	4,22	4,04	4,29	4,01	4,29	4,08	4,23
sobášnosť	23	21	22	24	20	23	27	24	27	14	18
hrubá miera sobášnosti	4,47	4,06	4,23	4,65	3,87	4,45	5,18	4,59	5,17	2,69	3,46

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v obci vyššia, ako v prípade okresu. Najviac sobášov bolo v obci evidovaných v roku 2010 a 2012. V prípade rozvodovosti boli hodnoty podobné. Vo všeobecnosti však možno povedať, že počet rozvodov sa vyvíja náhodne. Najviac rozvodov bolo evidovaných v roku 2006 a 2014.

Počet rozvodov											
Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Brezno HM	2,25	1,48	2,21	2,03	1,82	1,93	2,21	1,71	2,1	1,51	1,77
rozvodovosť	8	4	10	6	9	8	6	4	3	6	11
hrubá miera roz.	1,55	0,77	1,92	1,16	1,74	1,55	1,15	0,76	0,57	1,15	2,12
index rozvodovosti	34,78	19,05	45,45	25	45	34,78	22,22	16,67	11,11	42,86	61,11

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v obci je hlboko pod úrovňou Slovenska a nad úrovňou okresu. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2004 dosiahla hustota hodnotu 35,0 a do roku 2014 vzrástla na hodnotu 35,32.

Hustota obyvateľov na km² k 31.12. podľa územie a rok

Obec Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR	109,77	109,87	109,95	110,08	110,26	110,5	110,75	110,09	110,28	110,4	110,51
okr. Brezno	51,58	51,39	51,21	50,97	50,81	50,72	50,49	50,71	50,49	50,2	49,91
Obec Čierny Balog	35,00	35,13	35,39	35,09	35,12	35,15	35,41	35,55	35,51	35,42	35,32

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Veková štruktúra obyvateľstva obce

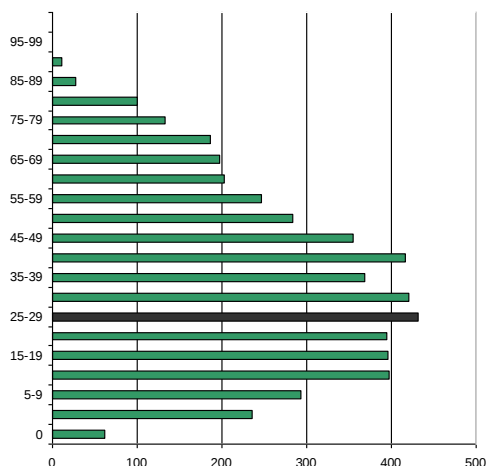
Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

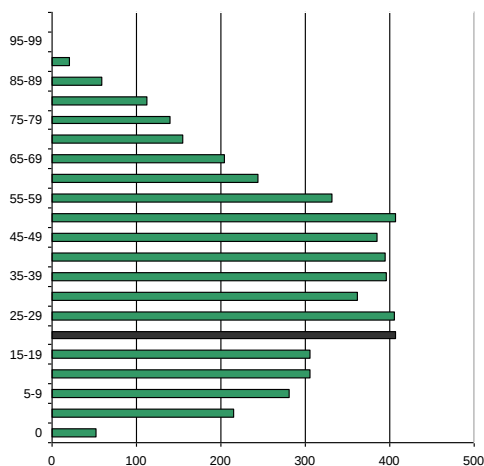
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	5155	5198	5193	5144	5185	5186	5201	5234	5214	5206	5185
0	61	60	59	48	60	60	59	52	50	49	52
1-4	235	239	246	249	225	226	229	222	221	221	215
5-9	293	286	283	271	287	295	293	318	315	299	281
10-14	397	374	352	341	337	299	289	279	267	286	306
15-19	396	420	413	403	409	406	378	358	351	338	306
20-24	394	399	424	414	412	415	432	421	407	411	407
25-29	431	430	413	409	391	384	387	416	410	404	406
30-34	421	436	453	434	428	405	402	384	379	373	361
35-39	369	371	360	364	382	415	424	430	417	408	396
40-44	416	399	417	417	410	379	377	367	363	373	395
45-49	355	379	359	381	398	422	406	420	423	409	385
50-54	283	291	327	314	325	337	369	356	385	391	407
55-59	246	250	252	263	266	272	280	316	306	324	331
60-64	203	203	194	202	218	222	223	226	245	243	244
65-69	197	195	192	188	174	175	179	175	182	191	204
70-74	186	181	168	157	163	164	168	175	170	154	155
75-79	133	142	142	150	143	145	140	140	139	147	140
80-84	100	95	92	86	96	98	103	114	117	113	113
85-89	27	37	40	43	51	55	43	53	48	53	59
90-94	11	8	5	8	8	9	17	11	17	18	20
95-99	0	2	1	1	1	2	1	0	1	1	2
100+	1	1	1	1	1	1	2	1	1	0	0

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

2004

2014

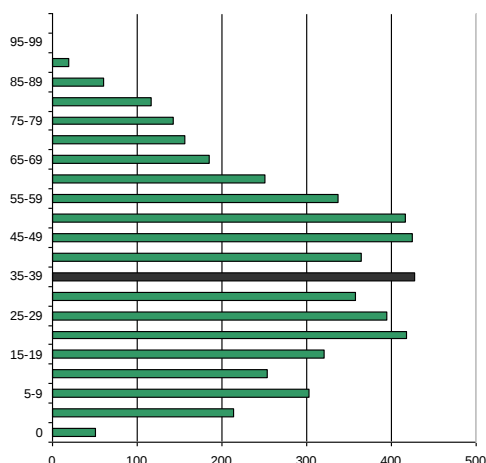
K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 50 - 64. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Čierny Balog.

Prognózy

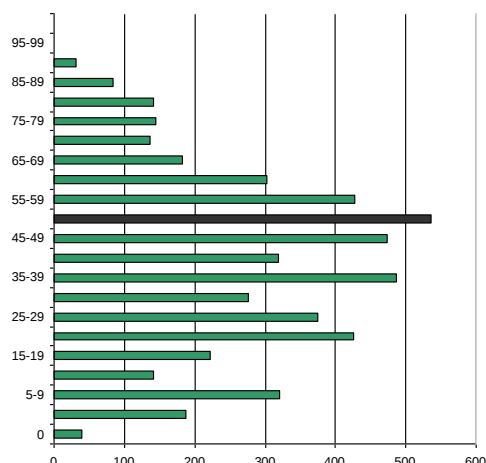
V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov. Do roku 2025 by mal počet obyvateľov narásť na 5255.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Spolu	5215	5219	5223	5227	5231	5235	5239	5243	5247	5251	5255
0	50	49	48	47	46	45	44	43	42	41	40
1-4	214	211	208	206	203	200	197	195	192	189	187
5-9	303	305	306	308	310	312	313	315	317	318	320
10-14	253	242	231	220	208	197	186	175	164	152	141
15-19	321	311	301	291	281	271	261	252	242	232	222
20-24	418	418	419	420	421	422	423	424	425	425	426
25-29	395	393	391	389	387	385	382	380	378	376	374
30-34	358	350	341	333	325	317	309	301	292	284	276
35-39	428	434	440	446	451	457	463	468	474	480	486
40-44	365	360	355	351	346	342	337	333	328	323	319
45-49	424	429	434	439	444	449	454	459	464	469	474
50-54	416	428	440	452	464	476	488	500	512	524	536
55-59	337	346	355	364	374	383	392	401	410	419	428
60-64	251	257	262	267	272	277	283	288	293	298	303
65-69	185	185	184	184	184	183	183	183	182	182	182
70-74	156	154	152	150	148	146	144	142	140	138	136
75-79	143	143	144	144	144	144	144	145	145	145	145
80-84	117	120	122	125	127	130	132	135	137	140	142
85-89	60	63	65	68	70	72	75	77	79	82	84
90-94	19	21	22	23	24	26	27	28	29	31	32
95-99	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2015

2025

Ďalšie demografické charakteristiky

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný mierny nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o 38. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles o 13,38 %. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 3,52 %.

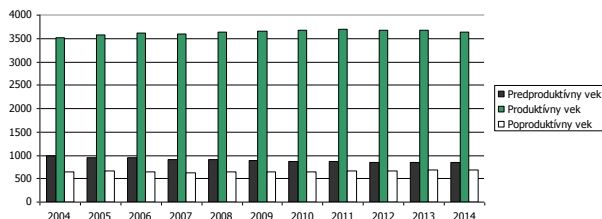
Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Predproduktívny vek	986	959	940	909	909	880	870	871	853	855	854
Produktívny vek	3514	3578	3612	3601	3639	3657	3678	3694	3686	3674	3638
Poproduktívny vek	655	661	641	634	637	649	653	669	675	677	693

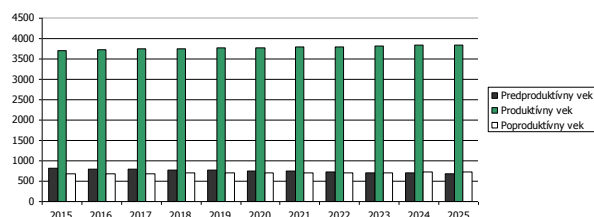
Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k poklesu vo vekovej skupine predproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2025.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

Do roku 2025 sa predpokladá nárast obyvateľov len v skupine obyvateľov produktívneho a poproduktívneho veku. Skupina v poproduktívnom veku by mala narásť do roku 2025 na 723.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek	820	806	793	780	767	754	740	727	714	701	688
Produktívny vek	3713	3726	3739	3752	3766	3779	3792	3805	3818	3832	3845
Poproduktívny vek	683	687	691	695	699	703	707	711	715	719	723

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 25 do 29 rokov a od 55 do 59 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 15 do 24 rokov. Pokles v medziročnom porovnaní 2004 až 2014 bol zaznamenaný v skupine od 15 až 24, 30 až 39 a 45 až 49.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2004 a 2014

Vek	2004	2014	rozdiel 2014 -2004
15-19	397	306	-91
20-24	396	306	-90
25-29	394	407	13
30-34	431	406	-25
35-39	421	361	-60
40-44	369	396	27
45-49	416	395	-21
50-54	355	385	30
55-59	283	407	124
60-64	246	331	85

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra nie je vyhovujúca. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa jednotlivých sektorov národného hospodárstva. Najviac obyvateľov je zamestnaných v službotvornom sektore a sekundárnom sektore – výroba.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

	spolu	odchádzajúci za prácou	prim. sektor	sekund. sektor	terc. sektor	hosp. domácnosti
obec Čierny Balog	2584	1880	390	912	1084	1692
Čierny Balog	377	295	68	109	176	270
Dobroč	395	315	95	112	161	266
Fajtov	395	313	47	140	170	280
Jánošovka	112	82	15	40	51	62
Komov	177	148	23	69	80	102
Kráľ	275	221	40	94	133	183
Medved'ov	279	175	24	101	115	176
Pusté	378	252	58	152	134	258
Vydrovo	196	79	20	95	64	95

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

Ako prezentuje tabuľka, pomerne veľká časť obyvateľov každodenne odchádza za prácou mimo obce Čierny Balog. Z celkového počtu ide ekonomicky aktívneho obyvateľstva ide až o 1880 obyvateľov, čo tvorí 72,75 %.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 89,45 % a rómskej národnosti (5,55 %). Česká a Poľská národnosť bola zastúpená v počte po 4 obyvateľov. Pri 5,15 % nebola zistená národnosť.

Bývajúcce obyvateľstvo podľa národnosti

Ukazovateľ	SOBD 2011	%
Slovenská	4657	89,45
Česká	4	0,08
Poľská	4	0,08
Rómska	289	5,55
Židovská	2	0,04
nezistená	268	5,15
Ostatné	1	0,02
Moravská	1	0,02
Maďarská	1	0,02

Zdroj: www.statistics.sk

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania so základným vzdelaním (20,75 %) a úplným stredným odborným s maturitou – 18,63 %. Obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním tvorili skupinu 198 osôb. Pomerne početne boli zastúpení aj obyvatelia so stredným odborným vzdelaním bez maturity, bez školského vzdelania a obyvatelia s učňovským vzdelaním.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
úplné stredné odborné (s maturitou)	970	18,63
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	198	3,80
bez školského vzdelania	865	16,62
učňovské (bez maturity)	884	16,98
základné	1080	20,75
stredné odborné (bez maturity)	896	11,45
úplné stredné všeobecné	164	3,15
nezistené	105	2,02
úplné stredné učňovské (s maturitou)	223	4,28
vysokoškolské bakalárske	90	1,73
vyššie odborné vzdelanie	43	0,83
vysokoškolské doktorandské	9	0,17

Zdroj: statistics.sk, 10.11.2015

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra nevyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a odborným vzdelaním s maturitou.

Vývoj nezamestnanosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet nezamestnaných v obci. V roku 2014 bolo v obci evidovaných 536 nezamestnaných. Miera nezamestnanosti v obci dosiahla hodnotu 14,7 %.

Nezamestnaní v obci											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čierny Balog	603	540	401	351	361	566	624	621	689	550	536
z toho ženy	289	265	237	201	201	290	322	300	327	274	278
Produktívny vek	3514	3578	3612	3601	3639	3657	3678	3694	3686	3674	3638
Miera nezamestnanosti	17,2	15,1	11,1	9,7	9,9	15,5	17,0	16,8	18,7	15,0	14,7

Zdroj: ÚPSVaR, 2004-2014

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend. Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	13,07	11,36	9,40	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29
Banskobystrický kraj	19,50	18,32	16,12	14,10	14,25	19,19	18,86	19,83	20,81	18,26	17,22
Okres Brezno	18,06	15,04	13,30	10,81	11,35	18,36	18,00	18,41	19,15	15,97	13,41
Muži	15,87	12,88	10,57	8,11	8,94	17,31	16,13	17,08	17,73	14,59	11,94
Ženy	20,78	17,68	16,68	14,27	14,44	19,68	20,43	20,05	20,87	17,59	15,12

Zdroj: ÚPSVaR, 2003-2013

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2014 dosiahla úroveň 15,12 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (17,73 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a riziková skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel mierne narastá. K znižovaniu podielu dochádza aj v prípade skupiny od 25 do 34 rokov, kedy do roku 2014 klesol podiel na 21,3 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %											
Okr. Brezno	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-24	17,2	17,0	16,2	16,2	16,9	16,6	16,0	16,6	18,4	17,6	18,8
25-34	25,4	24,7	24,2	23,9	21,2	22,1	22,7	22,9	23,2	21,9	21,3
35-49	38,5	37,7	38,7	37,3	36,6	35,7	35,2	34,0	34,9	34,2	33,6
50 a viac	18,8	20,7	20,9	22,5	25,3	25,6	26,1	26,5	23,5	26,3	26,4

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Dve najväčšie skupiny tvorili nezamestnaní s dĺžkou evidencie od 4 do 6 mesiacov a v skupine nad 12 mesiacov. Z nej je najpočetnejšou skupinou skupina nezamestnaných od 13 do 18 mesiacov. Negatívom je zvyšovanie počtu obyvateľov práve dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania tvorili najväčšiu skupinu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou

poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Brezne, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj ukazovateľov v oblasti aktivačných prác a malých obecných služieb.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v obci. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemyselné odvetvia a obchod. Silne zastúpené je aj doprava a skladovanie. Od roku 2008 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne zvýšil (20,03 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade verejnej správy.

Štruktúra zamestnanosti podľa NACE	2009	2010	2011	2012	2013
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6,5	6,9	4,6	4,9	7,9
Priemysel spolu	45,7	47,2	42,8	38,0	39,0
Priemyselná výroba	43,8	44,4	40,4	36,4	37,7
Dodávka elektriny, plynu, pary ...	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Dodávka vody; čistenie a odvod ...	1,8	2,6	2,3	2,3	2,4
Veľkoobchod a maloobchod; oprava...	7,2	6,0	9,6	10,9	13,4
Doprava a skladovanie	4,0	5,1	3,3	3,2	3,2
Ubytovacie a stravovacie služby	1,1	1,3	2,6	1,0	1,0
Informácie a komunikácia	2,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Finančné a poisťovacie činnosti	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,8	0,5	0,5	0,7	0,5
Odborné, vedecké a technické činnosti	1,4	1,2	0,9	1,0	1,1
Administratívne a podporné služby	1,3	1,3	1,3	2,1	2,2
Verejná správa a obrana; povinné...	11,0	10,9	11,5	14,7	9,4
Vzdelávanie	11,0	12,5	16,4	12,9	13,1
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,6	5,5	5,3	6,7	5,0
Umenie, zábava a rekreácia	0,2	0,2	0,2	0,9	0,9
Ostatné činnosti	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

V návrhu sa predpokladá nárast ekonomických aktivít v terciárnej sfére - v turizme a občianskom vybavení.

2.8. BÝVANIE

Pôvodná ľudová zástavba

Zástavba zrubová i murovaná. Väčšinou trojpriestorové domy so sedlovými strechami, doskovým štítom, novšie i bez podlomenice. Krytina šindľová. Mazanie a bielenie zrubových domov novšieho dáta. V izbách palubovky. Za domami šopy, prípadne maštale. Dvory otvorené i uzavreté vysokými doštenými bránami, čo v uličnej zástavbe vytvára jednoliaty celok drevenej architektúry. Zrubová architektúra sa zachovala hlavne v osadách patriacich k obci. V osade Pusté sa zachoval dvojpriestorový zrubový z r. 1909, za pitvorom má šopu. Dom č. 393 trojpriestorový s otvoreným dvorom. Oba domy majú v pitvore otvorené ohnisko, z ktorého sa vykuruje aj pec v izbe. Pred oblokmí izby predzáhradka. V osade Dobroč trojpriestorové zrubové dvojdomy (č. 588 – 641). Ohniská v pitvore sú široké a zaberajú polovicu priečky steny medzi pitvorom a izbou. Dom č. 1033 v osade Nový Krám je zrubový trojpriestorový so šopou a kuchyňou namiesto pitvora, postavený v r. 1923 pri budovaní železničnej trate (podobne i rad susedných domov). Domy dvojsoovým priečelím orientované na cestu majú predzáhradky. V chotári obce drevorubačské a uhliarske koliby. Po r. 1945

murované domy s pôdorysom štvorca i tvaru L so zvýšeným suterénom a manzardami, v záhradkách (PHSR 2008-2015, 2008, s.40).

Súčasná zástavba

Prevládajúcou funkciou obce Čierny Balog je bývanie a lesnícka výroba. Pôvodná zástavba obce Čierny Balog vznikala ako hromadná dedina. Nachádza sa tu individuálna bytová výstavba a v malej miere hromadná bytová výstavba.

Sídlo plní funkciu výroby, vybavenosti, bývania a individuálne rekreácie (chalupárstvo) a športu. Obec je sídelný konglomerát pozostávajúci z častí Čierny Balog, Dobroč, Fajtov, Jánošovka, Komov, Krám, Medveďov, Pusté.. Jedná sa o skupinovú cestnú zástavbu, väčšia časť zástavby pochádza z 19. stor. a 1. pol. 20. stor., ktorá bola v povojnovom období výrazne doplnená o novú uličnú zástavbu vo všetkých častiach obce. Väčšia časť vybavenosti je sústredená do časti Čierny Balog. V tomto priestore dominuje objekt kostola, dom kultúry a nákupné centrum. V poslednom období dochádza k rozvoju urbanizácie Vydrovskej doliny, kde bol zriadený lesnícky skanzen (r. 2003). Ďalší rozvoj obce sa predpokladá v časti Medveďov – Urbanov Vrch, kde sa počíta s vybudovaním areálu zimných športov (PHSR 2008-2015, 2008, s.60).

Obec sa sústreďuje na individuálnu výstavbu, čiže na výstavbu rodinných domov. Intenzita novej bytovej výstavby sa zvýšila začiatkom tohto desaťročia, v súčasnosti sú vyčlenené lokality na individuálnu bytovú výstavbu (Brezinka, Komov-Latky, Krám). Obec nemá k dispozícii viac plôch vhodných na výstavbu rodinných domov. Príčinou je aj chýbajúca kanalizácia. V budúcnosti je možné predpokladať oživenie dopytu po nových bytoch v súvislosti so súčasným trendom sťahovania obyvateľov miest do okolitých vidieckych obcí. Naplnenie potenciálu obce získavať nových obyvateľov migráciou bude závisieť predovšetkým od rozvojovej politiky obce (program hospodárskeho a sociálneho rozvoja), udržania a zlepšenia kvality života v obci, od situácie na trhu práce, spektra poskytovaných služieb, kvality dopravného spojenia a ďalších faktorov. Stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne vyhovujúci, miestami nevyhovujúci. Vybavenie bytov patrí popri veku a veľkosti bytového fondu k hlavným charakteristikám celkovej kvality bytov. Technická vybavenosť bytov sa v poslednom období podstatne zlepšila. Najnižšia úroveň bývania je v obydliach osídlených marginalizovanou rómskou komunitou, teda v rómskych osadách v častiach Pusté, Č. Balog – ul. Vydrovo a Medveďov – ul. Do Doliny. V osadách chýba základná infraštruktúra. Drobné stavby – chatrče, prístavby sú väčšinou nelegálne postavené. Chýbajú tu rozvody pitnej vody, kanalizácia.

Obývané byty a domy (2011)

	byty		
	spolu	v rodinnom dome	domy
obec Čierny Balog	1510	1372	1221
Čierny Balog	231	206	191
Dobroč	232	207	183
Fajtov	252	238	198
Jánošovka	59	57	56
Komov	102	96	98
Krám	159	157	143
Medveďov	161	144	129
Pusté	228	210	171
Vydrovo	86	57	52

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet neobývaných bytov podľa dôvodu neobývanosti. Najviac bytov bolo trvalo neobývaných z dôvodu rekreácie a iných dôvodov a to 182 a 46 bytov.

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (2011)

zmena vlastníctva	rekreácia	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	s nezistenou obývanosťou
22	182	32	46	20

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch (1174). Iná forma vlastníctva bola zastúpená 129 bytmi. V bytovom dome je evidovaných 166 bytov v

osobnom vlastníctve. Oproti roku 2011 pribudlo realizáciou projektu Rekonštrukcia ZŠ Dobroč 16 nájomných bytov bežného štandardu. Projekt bol podporený dotáciou z ministerstva výstavby a financovaný z úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

Byty podľa formy vlastníctva (2011)

vlastné v obyt. domoch	byty vo vlast. v rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
166	1174	1*	0	129

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

* k 1.12.2015 je obecných nájomných bytov 17

Veľkostná kategorizácia bytov

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa podlahovej plochy. Najviac bytov v obci Čierny Balog disponuje plochou od 81 do 120 m². Pomerne početne sú zastúpené aj byty s plochou viac ako 120 m² v počte 276.

Byty podľa celkovej podlahovej plochy

Byty spolu	- 40 m ²	40 - 80 m ²	81 - 120 m ²	120+ m ²
RD	47	347	699	276
BD	25	23	59	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska počtu obytných miestností sú v obci najviac zastúpené byty s 3 bytmi a 5+ obytnými miestnosťami. Treťou najväčšou skupinou sú 4 izbové byty. Byty so 4 obytnými miestnosťami sú zastúpené v počte 291.

Byty podľa počtu obytných miestností

1	2	3	4	5+
93	225	512	291	382

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Až 202 bytov v roku 2011 bolo napojených na vlastný zdroj pitnej vody. Bez pitnej vody bolo 52 domácností. Zo spoločného zdroja bolo zásobovaných 1064 domácností v rodinných domoch a 86 domácností z bytových domov.

Byty podľa zásobovania vodou RD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
1064	200	4	41

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Byty podľa zásobovania vodou BD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
86	2	0	11

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ďalšiu vybavenosť bytov/domácností, prezentuje nasledujúca tabuľka. Celkovo bolo v roku 2011 pripojených do siete internet 632 bytov, a pevnou linkou disponovalo 598 bytov. Mobilným telefónom bolo vybavených 1135 domácností.

Vybavenosť bytov a domácností v obci RD

podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet
1065	617	677	579	603

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a domácností v obci BD

podľa vybavenosti domácností		podľa pripojenia		
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet
70	33	35	19	29

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Najviac bytov v obci Čierny Balog je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom iného typu a ústredného lokálneho kúrenia. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovania využíva cca. 469 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia					
ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia		
24	925	469	10		

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených pevným palivom – 1281 bytov. Elektrickú energiu na vykurovanie využíva 133 bytov. Plynové kúrenie bolo evidované v 2 bytoch.

Obývané byty podľa zdrojov energie					
plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
2	133	1	1281	7	12

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2014 stúpol ich počet na 467 osôb. Slobodné povolania boli zastúpené v počte 13. V obci boli evidovaní 8 samostatne hospodáriaci roľníci.

Fyzické osoby - podnikatelia											
o. Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fyz. osoby – podnik.	392	452	503	465	484	466	467	476	459	505	488
Živnostníci	374	434	487	448	466	444	448	457	441	485	467
Slobodné povolania	8	9	8	9	11	12	10	11	11	12	13
Samost. hosp. roľníci	10	9	8	8	7	10	9	8	7	8	8

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Celkovo je v obci činných 94 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 58 ziskových a 36 neziskových subjektov.

Právnické osoby v obci											
o. Čierny Balog	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby spolu	38	44	48	53	59	62	66	70	73	83	94
Práv. osoby ziskové	15	18	22	25	29	29	31	33	38	48	58

Práv. osoby neziskové 23 26 26 28 30 33 35 37 35 35 36
Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

V obidvoch skupinách došlo v sledovanom období k nárastu subjektov. Uvedené súvisí so samotným rozvojom obce a skvalitňovaním pokrytia občianskej vybavenosti.

Pol'nohospodárska výroba

Z hľadiska pol'nohospodárskeho pôdneho fondu a pol'nohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Čierny Balog, ktorá je začlenená do okresu Brezno, kraj Banskobystrický. Celková výmera pol'nohospodárskej pôdy je 2806,96 ha, z čoho orná pôda zaberá len 166,19 ha. Trvalé trávnaté porasty majú zastúpenie – 2575,90 ha. Celkový podiel pol'nohospodárskej pôdy na celkovej výmere sa prakticky nemení. Podiel na celkovej výmere má pol'nohospodárska pôda 19,08 %.

Výmera pol'nohospodárskej pôdy v obci Č. Balog

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
% z celkovej výmery	19,19	19,19	19,17	19,18	19,14	19,09	19,07	19,07	19,06	19,08	19,08
Pol'. pôda - spolu	2823,30	2822,21	2819,52	2822,02	2815,63	2807,62	2805,38	2804,83	2804,53	2807,38	2806,96
- orná pôda	167,30	166,93	167,35	167,78	165,50	172,22	166,34	166,34	166,27	166,14	166,19
- záhrada	65,90	65,90	65,41	65,37	65,67	65,51	65,38	65,24	65,28	64,92	64,87
- tr. trávny porast	2590,10	2589,39	2586,75	2588,86	2584,47	2569,90	2573,65	2573,25	2572,99	2576,31	2575,90

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Rastlinná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje hektárovú úrodu v regióne. Najvyššiu hektárovú úrodu majú zemiaky, aj keď ich celková produkcia výrazne klesla.

Hektárová úroda podľa hospodárske rastliny

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zrniny spolu	2,90	3,65	3,22	2,62	2,87	3,31	3,67	2,02	3,06	3,49	3,10
Obilniny	2,90	3,65	3,00	2,62	2,87	3,31	3,67	2,26	3,06	3,49	3,10
Olejníny	1,46	2,56	1,06	1,85	2,24	3,14	2,43	1,72	0,64	0,45	0,5
Zemiaky	13,11	14,06	15,24	15,85	14,32	17,34	16,60	5,77	12,99	12,16	6,43
Viacročné krmo.	4,77	4,83	4,15	4,63	4,83	5,84	4,51	5,61	4,19	5,17	4,26

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Živočíšna výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru a počty hospodárskych zvierat v okrese Brezno. Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat

Okres Brezno	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A	34,4	32,6	29,8	31,4	34,5	32,8	34,7	32,8	34,9	32,9	32,9
B	16,0	15,5	13,4	14,0	15,2	13,7	15,3	14,1	15,7	15,0	15,0
C	81,1	75,9	73,9	80,5	88,5	92,6	93,9	96,7	95,9	98,2	98,2
D	84,7	87,1	86,7	78,3	60,8	58,3	54,5	39,5	40,0	36,4	36,4
E	622,1	2 237,3	2 480,7	2 485,4	669,4	2 864,2	679,9	2 644,4	2 561,3	2 891,7	2 891,7
F	565,4	562,5	563,5	557,9	597,0	612,7	607,4	598,6	646,1	599,8	599,8

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

A - Hovädzí dobytok (na 100 ha pol' p.), B - Kravy (100 ha p. p.), C - Ovce (na 100 ha pol'nohospodárskej pôdy), D - Ošípané (na 100 ha or. pôdy), E - Hydina (na 100 ha or. pôdy), F - Sliepky (na 100 ha or. pôdy).

Pol'nohospodárska výroba

V obci sa nachádzajú jeden podnik pol'nohospodárskej prvovýroby, zaoberajúci sa rastlinnou aj živočíšnou výrobou. POLNOPRODUKT Čierny Balog, družstvo so sídlom v Čiernom Balogu má hospodársky obvod zasahujúci okrem Čierneho Balogu aj do Valaskej. Disponuje jedným hospodárskym dvorom v obci svojho sídla, na ktorom sa chová hovädzí dobytok v počte kusov 510, z toho je dojníc 270 a ovce v počte kusov 1050, z toho 850 bahníc. Kravské mlieko vykupuje Gemerská mliekareň v Rimavskej Sobote a ovčí syr Bryndziareň BRYSYRT Tisovec. Z 2020 ha pol'nohospodárskej pôdy obhospodarovanej družstvom v mikroregióne pripadá na ornú pôdu 172 ha. Na tejto sa pestujú

obilniny a krmoviny pre vlastnú spotrebu a repka olejná, ktorú vykupuje Palma – Tumis. Počet zamestnancov je 40. Registrovaných súkromne hospodáriacich roľníkov (SHR) je v obci viac, avšak len niektorí z nich sú aktívne hospodáriaci (PHSR 2008-2015, 2008, s.82).

Lesné hospodárstvo

Lesy na území obce pokrývajú takmer tri štvrtiny jeho rozlohy. Podľa svojho poslania, prírodných a hospodárskych podmienok, ako aj podľa celospoločenských záujmov a potrieb sú lesy MR zaradené do dvoch lesných oblastí: 36 – Horehronské podolie a 38 – Veporské vrchy. Z hľadiska obhospodarovania sa lesy v katastri obce nachádzajú na lesných hospodárskych celkoch: LHC Dobroč, LHC Šaling, LHC Čierny Balog, LHC Kokava n/Rimavicou a menšou výmerou LHC Brezno, LHC Michalová, LHC Ďumbier a LHC Predajná. Obhospodaruje ich tak štátny (Lesy SR) ako aj neštátny sektor. Dominantnou funkciou lesov je produkcia drevnej hmoty, hospodárske lesy pokrývajú vyše 90 % výmery lesov. Ochranné lesy slúžia pre zachovanie stromovej vegetácie na extrémnych stanovištiach a pre všeobecnú ochranu pôdneho krytu. Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Podľa uvedených podmienok lesy v predmetnom území zaraďujeme do nasledovných lesných vegetačných stupňov: bukový, jedľovo-bukový, smrekovo-bukovo-jedľový a smrekový. Lesné porasty majú do značnej miery charakter pôvodných lesov (PHSR 2008-2015, 2008, s.81-82).

Výroba a remeselnícke živnosti

V obci sa nachádzajú menšie výrobné zariadenia. Rozvoj nezávadných remeselníckych živností navrhujeme lokalizovať do okrskov so zmiešanou funkciou; ostatné do účelových areálov (novonavrhnuté areály a jestv. dvory) mimo obytné územie.

Komerčné služby a obchod

V obci je pomerne dobre rozvinutá sieť komerčných služieb: predajne potravinárskeho tovaru (13), nepotravinárskeho tovaru (3), holičstvo, kaderníctvo (4), remeselné služby (stolárstvo, zámočníctvo ...) - 5, požičovne (DVD, športového náradia...) - 2, PNS, stávkové kancelárie, Pošta a bankomat.

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. V obci sa nachádzajú 3 materské školy a základná škola. Školské zariadenia prešli v posledných rokoch rozsiahlymi rekonštrukciami, vďaka ktorým sa deti vzdelávajú v kultúrnom, estetickom a hygienicky vyhovujúcom prostredí. Deti sú zapojené do rôznych záujmových krúžkov. Aktívne sa zapájajú do kultúrneho života obce pri sviatočných príležitostiach a spoločenských udalostiach. Materská škola Krám sídli v rekonštruovanej budove vo veľmi dobrých podmienkach. Materská škola Dobroč sídli v budove, ktorá si vyžaduje investíciu - zateplenie, dobudovanie areálu. Materská škola Č. Balog sídli v budove vo vlastníctve Lesov SR, š.p. V roku 2015 odkúpila túto budovu obec. Budova má potenciál na rozšírenie, nutné sú úpravy najmä v oblasti zateplenia.

Materská škola

V obci sa nachádzajú 3 materské školy. Sú rozmiestnené v jednotlivých častiach obce, ako Čierny Balog, Dobroč a Krám. V roku 2014 bolo v materských školách evidovaných 108 detí. Vo všetkých školách bolo vytvorených 5 tried, v ktorých zabezpečovalo výučbu 10 učiteliek.

Materská škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
MŠ spolu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
MŠ spolu - deti	111	120	127	122	126	119	112	110	111	110	108
MŠ - štátne - triedy	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
MŠ - štátne - učiteľia	9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Základné školstvo

Koncepcné zámery školy vychádzajú zo záujmov rodičov a žiakov. Hlavné ciele výchovy a vzdelávania sú zamerané na výučbu cudzích jazykov, informatizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu, rozširovanie a skvalitňovanie počítačovej gramotnosti žiakov a na športové aktivity žiakov. Pri škole pôsobí školské športové stredisko zamerané na biatlon. Vyučuje sa v 15 triedach. Okrem nich má škola špeciálnu učebňu pre vyučovanie fyziky a chémie, nemeckého jazyka, výtvarnej výchovy, počítačovú učebňu, dielne na obrábanie dreva a kovov, cvičnú kuchynku, samostatnú dvojhalovú telocvičňu. Je vybudovaná multimediálna učebňa s interaktívnou tabuľou. Od 1.9.2009 pôsobí v obci ako jediná základná deväťročná škola. Základné školy s ročníkmi 1-4 na Kráme a Dobroči boli zrušené a Základná škola Čierny Balog - Jánošovka prebrala žiakov i z týchto malotriednych škôl. Škola má: 9 ročníkov, 15 tried - 5 tried na I. stupni, 10 tried na II. stupni, 384 žiakov, 2 oddelenia školského klubu detí, 22 pedagogických zamestnancov, 2 vychovávateľky a 2 asistentky učiteľa (11.11.2015, <http://www.ciernybalog.sk/zakladna-skola.phtml?id3=35103>).

Základná škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ZŠ - (1.-4. roč.) spolu	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0
ZŠ - (1.-9. roč.) spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZŠ - spolu - žiaci (1.-4.r.)	79	87	82	88	91	0	0	0	0	0	0
ZŠ - spolu - žiaci	434	397	386	362	339	405	401	393	388	375	384
ZŠ - triedy (1.-4.r.)	5	5	5	5	5	0	0	0	0	0	0
ZŠ - triedy	17	17	16	15	16	20	20	20	20	19	20
ZŠ - učitelia (1.-4.r.)	5	6	7	6	7	0	0	0	0	0	0
ZŠ - učitelia	26	25	24	22	22	28	26	26	27	28	28

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Základná škola má k dispozícii školskú jedáleň s kapacitou 92 miest pri stoloch. V roku 2014 bolo evidovaných 252 stravníkov.

Školská jedáleň											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
jedálne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
miesta pri stoloch	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92
stravníci	154	112	141	144	150	567	243	239	257	248	252

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Špeciálna základná škola

Špeciálna základná škola sídli v centre obce Čierny Balog neďaleko stanice Čiernohronskej železničky. Škola sa zameriava na všestranný rozvoj osobnosti našich žiakov a ich prípravu na reálny život. Svoje ciele dosahuje uplatňovaním moderných vyučovacích metód, žiakov motivuje k dosahovaniu čo najlepších výsledkov v učení rôznymi formami výchovno-vzdelávacej práce. V súčasnosti sa zapájame do rôznych projektov napr. Krok za krokom k modernej škole so zameraním na čitateľskú gramotnosť, Zelená škola, Záložka spája školy a ďalšie. Naši žiaci sa každoročne zúčastňujú súťaží, v ktorých dosahujú významné úspechy. V školskom roku 2015/16 má škola 68 žiakov v deviatich triedach, z toho je 52 žiakov zaradených v A variante, 14 žiakov v B variante a dvaja žiaci sú vzdelávaní podľa C variantu. V našej škole máme dve oddelenia ŠKD a v rámci mimoškolskej činnosti žiaci navštevujú 7 krúžkov. Materiálne vybavenie školy je dobré, chýba nám telocvičňa (11.10.2015, <http://www.puzzlicka.sk/>).

Špeciálna škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
školy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
žiaci	60	68	69	67	60	67	64	75	79	77	74
učitelia	10	11	11	10	10	11	12	12	10	13	12

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Trendy

Transformácia základného školstva si vyžaduje zmenu filozofie vzdelávania z direktívneho na tvorivo-humánne, musí sa zamerať na osobnosť žiaka a na celkový rozvoj jeho osobnosti. Preto je tak dôležitá kurikulárna transformácia, to znamená konštruktívna zmena v učebných plánoch a osnovách. Treba sa zamerať sa na to, čo je pre žiaka dôležité, netrvať na encyklopedických

vedomostiach a memorizácii, ale sústrediť sa na to, aby žiak pracoval tvorivo, aby si vedel hľadať a dokázal nájsť informácie, ktoré potrebuje a nezaťažoval sa tým, čo nie je dôležité a čo si môže kedykoľvek nájsť na Internete, alebo v knižnici. Diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Je nevyhnutná diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Rodičia musia mať možnosť vybrať si školu, ktorá vyhovuje ich deťom či už je to škola štátna, súkromná, alebo alternatívna, to znamená, že tu musí existovať prostredie slobodnej voľby a právo na výber vzdelávacej cesty, musí existovať konkurenčné prostredie, ktoré bude hnacou silou pokroku.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov. Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná poskytovaním rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVaR v Brezne, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec.

Obec v rámci originálnych samosprávnych kompetencií poskytuje opatrovateľskú službu obyvateľom obce. Obec zabezpečuje dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom), plní funkciu osobitného príjemcu sociálnych dávok a pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....). Nasledujúca tabuľka prezentuje kapacitu a dostupnosť sociálnych služieb v okrese Brezno.

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie

Okres Brezno	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zariadení	9	9	9	11	12	12	17	18	18	20	19
Počet miest k 31.12 spolu	485	489	503	535	521	565	555	588	633	592	600
P.m. v domov. dôchodcov	167	176	175	175	161	161	0	0	0	0	0
P.m. v DSS pre pos. dosp.	101	99	113	217	223	241	227	247	292	224	307
P.m. v DSS pre postih. deti	146	143	142	47	45	40	16	32	62	32	32
P.m. v detských domovoch	71	71	73	82	78	89	91	93	94	102	105
Zariadenia pre seniorov	0	0	0	0	0	0	139	142	103	124	111

Zdroj: 20.10.2015, ŠÚ SR, DataCubes,

Priamo v obci je činných niekoľko zariadení sociálnych služieb: Komunitné centrum n. o. Čierny Balog, Občianske združenie PARADISO, Detský domov - obytná jednotka (pod správou DeD Valaská).

Komunitné centrum n. o. Čierny Balog

V januári 2002 organizáciu založila Obec Čierny Balog a Vydra – vidiecka rozvojová aktivita za účelom osamostatnenia komunitných programov Vydry realizovaných v obci od roku 1998 a ich rozšírenia o sociálne služby. V budove Komunitného centra n.o. sa realizujú programy pre deti, mládež a dospelých, poskytujú sa drobné služby a poradenstvo pre občanov, organizujú sa kultúrno-spoločenské podujatia. V máji 2003 Komunitné centrum n.o. zriadilo klub dôchodcov Dôvera v miestnej časti Dobroč. V júli 2003 bolo Komunitné centrum n.o. zaradené do registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja ako neštátne zariadenie poskytujúce sociálne služby – terénnu opatrovateľskú službu (15.11.2015, <http://www.kcno-cb.estranky.sk/>).

Občianske združenie PARADISO

Vzniklo 26. 8. 1997 a je registrované v Registri občianskych združení MV SR. Členmi združenia sú dobrovoľníci – fyzické a právnické osoby. Združenie je zamerané na sociálne, humanitné a kultúrne aktivity. Medzi ne patrí prednášková činnosť, zahraničné pobyty pre seniorov, výmenné tábory pre deti, najmä pre deti z málo podnetného prostredia, prevencia protidrogových aktivít, sociálna starostlivosť o chorých a sociálne znevýhodnených občanov, kultúrno-spoločenská činnosť pre mentálne postihnutú mládež, plánovanie plodného prežívania voľného času ľudí zamerané na fyzickú činnosť (starostlivosť o areál pri kostole, o cintorín, o pietne miesta v dobročskej časti obce). Občianske združenie Paradiso má 12 členov a 12 dobrovoľníkov. Občianske združenie Paradiso spolupracuje s Obcou Čierny Balog, s neziskovou organizáciou MISERICORDIA a so školami v Obci Čierny Balog (15.11.2015, <http://oz-paradiso.webnode.sk/>).

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné

úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitímizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitného plánu a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane 13 jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálno technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

V obci Čierny Balog sú vybudované tieto zariadenia: Zdravotné stredisko s nasledujúcimi ambulanciami - detský lekár, obvodný lekár pre dospelých, zubný lekár. Gynekologická ambulancia bola zrušená v roku 2015. Nadväzujúca sekundárna a následná zdravotnícka starostlivosť pre občanov obce je

zabezpečená v Nemocnici s poliklinikou v Brezne, prípadne v krajskom meste Banská Bystrica. V obci pôsobí miestny spolok „Slovenský Červený kríž“. Jeho predchodcom bol Československý Červený kríž.

V roku 1932 bola v obci zriadená „Poradňa pre matky a mládež“. V ČSČK obce pracovali miestne dobrovoľníčky už od roku 1950. Až v roku 1960 sa v obecnej kronike objavuje zmienka o činnosti ČSČK v Čiernom Balogu, ktorá trvala do roku 1990. V roku 1993 začal svoju činnosť Miestny spolok Slovenského Červeného kríža, jeho členmi sú dobrovoľníci. Miestny spolok Slovenského Červeného kríža mal v roku 2015 237 členov a venuje sa zdravotnej výchove obyvateľstva prednáškami lekárov a lektorov Predlekárskej prvej pomoci, zbierkovej činnosti na pomoc ľuďom postihnutým rôznymi živelnými pohromami pod názvom: „Pomôžte pomáhať“, „Ľudia ľuďom“, „Pomoc v núdzi“, taktiež na pomoc onkologicky chorým podporou celonárodnej zbierky: „Liga proti rakovine“. Spoluorganizuje odmeňovanie bezpríspevkových darcov krvi pri odberoch a podujatie: „Prijatie bezpríspevkových darcov krvi u starostu obce“. Pre svoje členky pripravuje Mesiac úcty k starším a stretnutie pri životných jubileách. MSSČK spolupracuje s Obcou Čierny Balog, Komunitným centrom n.o., NZ Pomôžte pomáhať, ZŠ Jánošovka.

Z potrieb bývajúcich obyvateľov ako aj z predpokladaného nárastu počtu obyvateľov obce vyplynula potreba rozvoja základných a špecializovaných zdravotníckych služieb doplnením: kožnej a opätovne gynekologickej ambulancie. Vzhľadom na transformáciu zdravotníctva a vznik súkromných ambulančných zariadení a služieb s nízkymi plošnými a priestorovými nárokmi, sa pre účely zdravotníctva môže využiť aj existujúci stavebný fond, pričom doporučujeme umiestnenie takýchto zariadení v ťažiskových polohách obce Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu a štruktúry zdravotníckych zariadení v obci.

Samostatné ambulancie praktického lekára a lekáreň v obci Čierny Balog.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lekárne a výdajne liekov	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
SAPL pre dospelých	0	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1
SAPL pre deti	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
SAPL stomatológa	0	0	1	2	1	1	2	1	1	2	2
SAPL gynekológa	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

2.13. ŠPORT

V obci je dobre budovaná športová infraštruktúra. Obyvatelia majú k dispozícii jednu dvojhalovú telocvičňu, 2 otvorené futbalové štadióny, 6 futbalových ihrísk, 4 školské ihriská, 4 lyžiarske vleky, 2 cyklotrasy, 2 značené lyžiarske turistické trasy, 7 poľovníckych revírov, 6 iných zariadení pre voľný čas, 2 relaxačné služby, možnosť jazdy na koni a 3 iné športové ihriská.

V obci sa nachádza lyžiarske stredisko, ktoré disponuje: lyžiarsky vlek - 1 x 1100 m, detský lyžiarsky vlek 250 m, prepravná kapacita vlekov - 1500 osôb / hod., 6 zjazdových tratí rôznej náročnosti s prevýšením 250 m, denne upravované trate vozidlami Bombardier, skiservis, požičovňa lyží, lyžiarsky inštruktor, lyžiarsky výcvik pre školy. Doplnkové služby: verejné korčuľovanie, požičovňa korčulí, parkovisko pre 200 áut zdarma - 50 m od údolnej stanice vlekov, reštaurácia s kapacitou 54 osôb otvorená od 9:00 do 22:00 hod., koliba so špecialitami na grile s kapacitou 25 osôb, rýchle samoobslužné občerstvenie s kapacitou 250 osôb - občerstvenie vo výstupnej stanici vlekov, informačná kancelária (11.10.2015, <http://www.ciernybalog.sk/lyziarske-stredisko.phtml?id3=35100>).

Viacúčelové ihrisko na Dobroči sa využíva verejnosťou podľa stanoveného rozpisu, ktorý sa podľa potreby a záujmu môže upraviť, resp. mení počas letných prázdnin. Na ihrisku je možné (okrem futbalu) zahrať tenis, volejbal, nohejbal, basketbal na jeden kôš, výška basketbalového koša sa dá prispôbiť výške hráčov. Vstup na ihrisko je povolený bez poplatku osobám do 20 rokov (11.10.2015, <http://www.ciernybalog.sk/viacucelove-ihrisko-na-dobroci.phtml?id3=63299>). Viacúčelové ihrisko sa nachádza aj v m.č. Dobroč.

Športové kluby

V obci sú činné nasledujúce športové kluby: ŠK Partizán, TJ Tatran, klub Biatlon, turistický oddiel.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovinsko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávajú voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hrami hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilenejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

2.14. KULTÚRA

V obci je dostatočne budovaná kultúrna infraštruktúra. V obci sa nachádza viacúčelová sála. Spoločenský a kultúrny život v obci zabezpečuje obecný úrad v spolupráci s obecným zastupiteľstvom Čierny Balog, Materskými školami a Základnou školou. Obec každoročne organizuje vyše 20 menších, prípadne väčších kultúrnych podujatí.

Čierny Balog je tradičný svojím bohatým kultúrnym a spoločenským životom. V porovnaní s inými obcami je počet pravidelných akcií, ktoré sa v obci ročne uskutočnia niekoľko násobne vyšší. Organizátorom väčšiny aktivít je však iba úzka skupina subjektov, najmä obec, OZ Vydra a ČHŽ, n.o. V obci sa organizujú nasledujúce kultúrne podujatia: Oslobodenie obce - pochod na bežkách, Už sa fašiang kráti, Fašiangový ples, Lyžiarske preteky o Čiernobalocký klobúk, Deň učiteľov, Seniorská veselica, Výlety balockým chotárom -čistenie studničiek, Oslava patróna obce Čierny Balog, Otvorenie letnej turistickej sezóny, Deň matiek, Stretnutie priamych účastníkov 2.sv. vojny, oslavy ukončenia 2.sv vojny, Deň detí, Deň jubilantov: stretnutie 60-tnikov, Deň stromu, Preteky automobilov do vrchu, Vydrovské letné tábory, Pochod po stopách SNP, Súťaž DHZ z okresu Brezno "O pohár starostu obce", Stretnutie rodu KOVÁČIK, Balocké pivné dni, Hody farnosti Čierny Balog, Ukončenie letnej turistickej sezóny, Posedenie pri heligónke, Balocké bačovské dni, Katarínske dni Čiernobalockej kultúry, Mikulášska čižmička, Vianočný program FS Kýčera, Deň jubilantov: 75, 80, 85, 90, 95, 100 ročných a Uvítanie detí do života (PHSR 2008-2015, 2008, s.45).

Obecná knižnica je verejná knižnica, ktorá poskytuje služby širokej verejnosti. Obecná knižnica sa nachádza v priestoroch obecného objektu. Jej hlavnou úlohou je: utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby. Knižný fond tvorí viac ako 9 100 knižných jednotiek, ktoré sú rozdelené na: odbornú literatúru pre dospelých, krásnu literatúru pre dospelých, odbornú literatúru pre deti, krásnu literatúru pre deti. Pri Obecnej knižnici je zriadená čítareň, v ktorej si čitatelia počas výpožičných hodín knižnice môžu čítať knihy a časopisy a diskutovať o nich s ostatnými čitateľmi.

Knižnice	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
verejná knižnica	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
počet kniž. jednotiek	8 855	8 850	8 956	8 956	8 816	8 975	9 177	9 379	9 582	9 103
počet používateľov	490	482	420	360	345	391	412	428	440	440

Zdroj: SÚ SR, DataCubes, 2015

Ochrana pamiatok

V obci Čierny Balog sú viaceré historické cirkevné objekty a pamiatky: Rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie, číslo ÚZPF 37, Cintorín pamätný s pomníkom - partizánsky cintorín v lokalite Skalica, 20 hrobov, číslo ÚZPF 122, Cintorín pamätný s pomníkom - partizánsky cintorín v lokalite Tlstý javor, 34 hrobov, číslo ÚZPF 123, Pomník - zavraždení partizáni, časť Dobroč, číslo ÚZPF 124, Pomník - padlí partizáni, Pri Kultúrnom dome, číslo ÚZPF 125, Bunker partizánsky z obdobia SNP, časť Dobroč, číslo ÚZPF 127, Dom ľudový zrubový, Pusté 558, číslo ÚZPF 1448, Budova výpravná I., železničná stanica Vydrovo, číslo ÚZPF 11648/1, Budova výpravná II., železničná stanica Čierny Balog, číslo ÚZPF 11648/9, Výchrevňa I. - horný hajc, číslo ÚZPF 11648/10, Výchrevňa II. - dolný hajc, číslo ÚZPF 11648/11, Koľaj úzkorozchodná Štiavnička-Hronec-Čierny Balog, číslo ÚZPF 11648/2, Most cestný v doline Vydrovo, číslo ÚZPF 11648/3, Most železničný I. v lokalite Sv. Ján, číslo ÚZPF 11648/4, Most železničný II. v časti Nový Krám, číslo ÚZPF 11648/5, Dom strážny železničný v lokalite Sv. Ján, číslo ÚZPF 11648/6, Stavby hospodárska železničná v lokalite Sv. Ján, číslo ÚZPF 11648/7, Pivnica v lokalite Sv. Ján, číslo ÚZPF 11648/8, Parný stroj - lokomobila, číslo ÚZPF 11770 (11.10.2015, <http://www.ciernybalog.sk/narodne-kulturne-pamiatky.phtml?id3=83542>). Nevyhovujúci je najmä stav parného stroja, ktorý je umiestnený v chátrajúcom areáli bývalej píly v strede obce, ktorý nie je vo vlastníctve obce. Stroj je nevyužitý, uzavretý v chátrajúcej budove, je lákadlom pre vandalov a zlodejov.

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobu stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobu zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkovou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
- rozšíriť systém permanentiek
- rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
- uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
- last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
- zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení
- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

V obci sa nachádzajú zariadenia na komerčné ubytovanie. K dispozícii je: Chalupa Slovenka, Penzión Urbanov vrch, Ubytovacie a rekreačné zariadenia Lesov SR, š.p. - Odštepny závod Č. Balog, Ubytovanie v drevenici, Ubytovanie u Richtárov, Chata Margarétka, Ubytovanie u Medved'ov, Ubytovanie u Pôbišov, Ubytovanie na súkromí SKOPA, Chata Balocké vrchy, Chata Čierny Balog, Penzión Aquarius, Penzión Zelený dom, Chalupa u Zajacov, Privát u Pôbišov, Chata Bexel'ka, Chalupa POHODA. Uvedené sú len oficiálne zaregistrovaní ubytovatelia, ktorí odvádzajú obci daň za ubytovanie. Je možné, že v obci poskytujú ubytovanie aj iní ubytovatelia na súkromí, ktorí to však nevykonávajú legálne, resp. nie sú zaregistrovaní obcou v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce.

Zariadenie	kapacita
Penzión Aquarius	30
Penzión Zelený dom	18
Ubytovanie u Richtárov	6
Chalupa u Zajacov	9
Penzión Urbanov vrch	60
Chalupa Bexel'ka	8
Chalupa Slovenka	10
Chata Margarétka	8
Privát u Pôbišov	9
Ubytovanie u Medved'ov	10
Chata Čierny Balog	8
Ubytovanie SKOPA	20
Chata Balocké vrchy	14
Ubytovanie v drevenici	8
Chalupa POHODA	10
Chata Sviniačka	16
Chata Boldiška	4
Chata pred Obrubovanskou	8
Chata pred Molčankou	5

Zdroj: evidencia OcÚ Čierny Balog

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

V obci sa nachádza niekoľko stravovacích zariadení, ktoré sa prevažne viažu na infraštruktúru cestovného ruchu. Nasledujúca tabuľka prezentuje prehľad stravovacích zariadení s kapacitou:

Zariadenie	kapacita
Reštaurácia KOLIBA	60
Reštaurácia Železnička	dočasne prerušená prevádzka
Reštaurácia Veľké obloky	100-150 len spoločenské akcie
Bufet u Čika, Bufet u Čika, Koliba Vydrovo	60

Zdroj: www.ciernybalog.sk, PHSR 2008-2015, 2008, s.74

V roku 2014 došlo k poškodeniu budovy s prevádzkou reštaurácia na stanici ČHŽ v dôsledku výbuchu plynu. Predpokladá sa však, že po rekonštrukcii budovy – národnej kultúrnej pamiatky, bude stravovanie poskytované naďalej. Všeobecne možno konštatovať, že stravovacie služby nie sú na dostatočnej úrovni, čo sa týka kapacity. Na druhej strane však je dopyt po stravovacích službách diametrálne odlišný počas turistického sezónu máj – september a mimo nej. Mimo sezóny sú k dispozícii pre verejnosť len dve zariadenia poskytujúce stravovacie služby – Koliba Urbanov vrch a Koliba Vydrovo vo Vydrovskej doline.

2.17. CESTOVNÝ RUCH

„Podľa ÚPN – VÚC Banskobystrického kraja je obec Čierny Balog a okolie sídlom významným pre turizmus podhorského funkčného typu celoštátneho významu“. Pre rozvoj cestovného ruchu je nevyhnutné dobudovanie územia aj nová výstavba zariadení cestovného ruchu. Navrhovaná výmera rekreačného územia je 1 250 ha. Navrhovaná návštevnosť je 2 500 osôb v letnej sezóne. Poloha obce

vzhľadom na prírodné celky v ktorých sa územie nachádza predurčuje jeho významné postavenie z hľadiska cestovného ruchu. Ďalšími dôležitými spoločnými faktormi z tohto hľadiska je poloha obce v povodí rieky Čierny Hron, a história prepojenia obcí Čiernohronskou lesnou železniciou, ktorá je v súčasnosti v obnovenej podobe veľmi významnou atraktivitou regiónu. Východisko rozvoja cestovného ruchu tvorí skutočnosť, že región je ekologicky čistým územím s vysokou lesnatosťou, výskytom lovej zveri a bohatstvom vodných tokov. Má bohaté tradície v drevárskom priemysle, v ťažbe a spracovaní železnej rudy. Zachovali sa i tradičné ľudové remeslá, zvyky a ľudová architektúra. Primárnu ponuku cestovného ruchu danú prírodou - prírodný potenciál - charakterizujeme existenciou objektov primárnej ponuky: Čierny Balog leží vo Veporskej časti Slovenského rudohoria – v Balockých vrchoch. Najväčší význam pre cestovný ruch má dolina Kamenistého potoka a Vydrovo. Kamenistá dolina je svojou dĺžkou 25 km najdlhšou a najkrajšou v tejto oblasti, pretože má zachovalé prírodné prostredie s minimálnymi zásahmi ľudskej činnosti. Vydrovská dolina je najširšou a najslnečnejšou dolinou v regióne, čo ju predurčuje pre rôzne aktivity cestovného ruchu. Do územia obce patrí Národná prírodná rezervácia Dobročský prales, ktorá sa nachádza 6 km južne od čiernobalockej osady Dobroč. V súčasnosti je možné navštevovať Dobročský prales len v doprovode sprievodcu. Od roku 1964 je Národnou prírodnou rezerváciou aj Klenovský Vepor. Vo výške 1050 m n.m. v sedle medzi Klenovským Veprom a Rozsypkom leží horské rašelinisko Klenovské blatá, bohaté na faunu i flóru. Prínosom pre cestovný ruch sa môže stať v tejto oblasti práve poľovníctvo, ktoré je vyhľadávanou aktivitou predovšetkým pre zahraničných návštevníkov. Do územia obce zasahuje východná časť Chránenej krajiny oblasti Poľana s jedinečnou geologicko-geomorfologickou stavbou podmienenou sopečnou činnosťou, keď sa vytvorila mohutná zložená sopka s priemerom asi 18 km. Informácie o tejto zaujímavosti sú však len v obmedzenej miere sprístupnené pre podmienky cestovného ruchu. Poľovná zver na Poľane (hlavne jelenia a medveď) má výborné trofejové hodnoty. Na Poľane sa nachádza aj Chránený prírodný výtvor Havranka a Prírodná rezervácia Vrchslatina. Medzi Čiernym Balogom a Hroncom bol vybudovaný náučný chodník pre pešiu turistiku. Na 11,5 km úseku môžu záujemcovia vidieť pozostatky lávových prádov – andezit, blokové zosuny pôdy a vápencové krasy (PHSR 2008-2015, 2008, 87-89).

Primárnu ponuku cestovného ruchu vytvorenú človekom – kultúrno-historický potenciál regiónu charakterizujeme existenciou objektov, akými sú: sakrálne stavby a pamiatky. Obec má bohatú drevársku a lesnícku históriu. Hlavnou atraktivitou územia je zachovalá časť pôvodne veľmi rozsiahlej lesnej železnice. Čiernohronská železnica má v súčasnosti obrovský význam pre cestovný ruch, pretože je jedinečnou atraktivitou tohto druhu v celej Európe. Dňa 1. 5. 1992 bola obnovená pravidelná turistická prevádzka na zostávajúcom úseku trate z Hronca do Čierneho Balogu a čiastočne Vydrovskej doliny. Okrem Čiernohronskej železnice sú však z hľadiska cestovného ruchu zaujímavé aj ďalšie kultúrno- historické pamiatky: obec je tvorená komplexom pôvodne drevorubačských handlov z 19. storočia nazývaných čiernohronský handel. V obci sa nachádza klasicistický kostol Nanebevzatia Panny Márie z rokov 1797 – 1804, upravený v 20. st. Nachádza sa v ňom hlavný oltár Panny Márie a kazateľnica, ktoré sú tirolskou prácou z roku 1905, neskorobaroková krstiteľnica z konca 18. storočia, neskorobaroková, polychrómovaná drevorezba „Ukrižovaný“ a patronátne neskorobaroková lavica z konca 18. st. Na chóre sa nachádza neskorobarokový obraz Korunovania Panny Márie z polovice 18. st.. Pamätníky: na budove obecného úradu je umiestnená pamätná tabuľa na pamiatku čiernobalockého štrajku lesných a piliarskych robotníkov v roku 1933; pred budovou obecného úradu je pamätník padlým v I. svetovej vojne; ďalšími pamätníkmi sú: pamätník padlým v SNP, pamätník padlých partizánov, bunker v Starej doline a v doline Brotovo a pomník Jozefa Dekreta Matejovie; lesnícky skanzen vo Vydrovskej doline; symbolický cintorín vo Vydrovskej doline venovaný pamiatke obeť lesov. Je súčasťou lesníckeho skanzenu. Z remesiel sa až do súčasnosti zachovalo kováčstvo, tkáčstvo, košíkárstvo, obuvníctvo, drevorezbárstvo, hrnčiarstvo, výroba ručných prác a maľovanie obrazov. V roku 1995 vznikla v Čiernom Balogu turistická informačná kancelária, ktorej prevádzkovateľom je VYDRA, n. o. TIK poskytuje informácie o ČHŽ, turistických možnostiach v regióne, doprave, zaoberá sa predajom suvenírov, propagačných materiálov a obchodného tovaru. Sprostredkováva ubytovacie a stravovacie služby a predáva a propaguje produkt cestovného ruchu „Vrchárske putovanie“. V posledných rokoch sa podporil rozvoj cestovného ruchu predovšetkým vďaka činnosti a spolupráci organizácií – štvorlístka VYDRA, Čiernohronská železnica, Lesy SR – OZ Č. Balog a obec. VYDRA ďalej ponúka pracovno-programové tábory pre mládež s možnosťou pomôcť pri rekonštrukcii ČHŽ, návštevu Dobročského pralesa a Meandrov Kamenistého potoka so sprievodom, ekologické hry vo Vydrovskej doline a pod. Taktiež Vydrovské letné tábory pre deti. Podnik Lesy SR v spolupráci s VYDRou a obcou vytvoril vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu Lesnícky skanzen.

Náučný chodník s dĺžkou 2900 m a 75 zastávkami oboznamuje s lesným vtáctvom, mokrad'ami, významom lesa pre človeka, lesnými nástrojmi ako aj s významnými lesníkmi a ochrancami prírody. Nachádza sa tu aj prírodný amfiteáter, Vydrovská drevenica a galéria v prírode, či drevená kaplnka ČHŽ v spolupráci s Vydrou ponúka pre jednotlivcov, ucelené skupiny a cestovné kancelárie sprostredkovanie jazdy vlakom ČHŽ na pravidelnej linke aj mimoriadne jazdy, programy v prírode (návštevu prírodných atrakcií), kultúrne programy (ľudovú hudbu, ukážky remesiel, návštevu salaša a drevenej dediny Kysuca, „Marekovho dvora“, ktorý poskytuje služby v oblasti agroturistiky – predovšetkým jazdy na koni a letné tábory pre deti.), ubytovanie a stravovanie (pečený baran, prasa, živánka, guláš v prírode), možnosti turistiky a pod. K ponuke zaujímavej z hľadiska cestovného ruchu patria aj organizované podujatia zahrňujúce napr. lyžiarske preteky, fašiangový sprievod, folklórne festivaly, otvorenie sezóny ČHŽ, Deň detí, Country bál, Beh Rudnou magistrálou, vianočné koncerty, silvestrovské zábavy a i. (PHSR 2008-2015, 2008, 87-89). Najväčším podujatím v obci je Deň stromu organizovaný štátnym podnikom Lesy SR každoročne v júli. Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu má dolina Čierneho Hrona v úseku Čierny Balog – Hronec-Sv. Ján, a to najmä pre cykloturistiku, letný biatlon, in-line korčuľovanie. Všeobecne možno konštatovať, že v obci chýbajú možnosti viacdnového využitia a doplnkové služby (wellness, bowling a pod.).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejší rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2010 – 2014

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Hospodárenie obce celkom	2 010	2011	2 012	2013	2014
Bežné príjmy	2 108 589	2 205 930	2 317 273	2 410 724,61	2 545 665,54
Bežné výdavky	1 960 413	1 956 600	2 131 720	2 058 206,15	2 206 884,22
Prebytok/schodok	148 176	249 330	185 553	352 518,46	338 781,32
Kapitálové príjmy	885 615	68 065	208 407	25 776,58	17 257,21
Kapitálové výdavky	1 097 534	651 509	582 813	220 625,08	379 690,83
Prebytok/schodok	-211 919	-583 444	-374 406	-194 848,50	-362 433,62
Prebytok/schodok bež. a kap. rozp.	-63 743	-334 114	-188 853	157 669,96	-23 652,30
Príjmy finančných operácií	280 684	450 379	394 164	129 205,67	253 583,00
Výdavky finančných operácií	138 684	13 467	76 922	45 927,37	52 583,71
Rozdiel finančných operácií	142 000	436 912	317 243	83 278,30	200 999,29
Rozdiel celkového rozpočtu	78 257	102 798	128 390	240 068,63	177 346,99

Zdroj: OcÚ Čierny Balog, 2015

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Obec Čierny Balog je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Manažment a správa obce

Súčasné zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Čierny Balog. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostky obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 13 poslancov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Čierny Balog
Sídlo pracoviska daňového úradu	Brezno
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Čierny Balog
Sídlo Okresného súdu	Brezno
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Brezno
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Brezno
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Brezno
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Brezno
ŠÚ SR	

2.20. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Čierny Balog je súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Banskobystrický kraj je ostatný vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s dlhodobou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou. Podľa stupňa urbanizácie sa radí do skupiny ostatný vidiecky región (53,5 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa výrazne prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Najviac zamestnaných v kraji je v priemysle (okolo 31 %) a vo verejnej správe a v školstve (spolu takmer 27 %). Nezamestnanosť v tomto kraji je vysoko nad priemerom SR i EÚ 27. V prípade BBK bude nevyhnutné vytvárať pracovné príležitosti najmä pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ktoré dochádza za prácou do iných regiónov (približne 10 000). Prioritou je riešenie dlhodobej nezamestnanosti a zamestnanosti rómskej populácie. Pre udržateľnosť investícií a maximalizáciu prínosu investície pre regionálnu ekonomiku je rozhodujúcim faktorom existencia vhodných ekonomických štruktúr schopných naplniť požiadavky investorov v oblasti dodávok pre produkciu. V investičnej (prípravnej) aj operačnej (výrobnej) fáze realizácie investícií z hľadiska počtu dominuje zapojenie domácich dodávateľov. Prevažne ide o podniky lokalizované mimo daného okresu. Z hľadiska objemu dodávok v investičnej fáze síce podniky väčšinu svojich dodávok získavajú od dodávateľov zo Slovenska, ale vo fáze výroby už väčšina dodávok prichádza zo zahraničia. Napriek významnému podielu investícií do vedomostne menej náročných odvetví a z časti obmedzenému vplyvu multiplikačných efektov, regionálna ekonomika môže reálne profitovať z transferu technológií, zvýšenej zamestnanosti a rozvoja kvalifikácie pracovnej sily. Priemysel je v regióne rozložený nerovnomerne. Dosahuje vysokú koncentráciu na severe kraja, kde sídlia najproduktívnejšie odvetvia ekonomiky - hutnícky, strojársky, automobilový, drevársky, farmaceutický a polygrafický priemysel. V južnej časti majú základňu potravinársky priemysel a ostatné odvetvia komplementárne k

poľnohospodárstvu. Celkom možno očakávať, že BBK má šancu si len vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu. Bude sa však len veľmi pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať doterajší priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať turizmus. BBK má silný inovačný potenciál len v dvoch mestách – Banská Bystrica a Zvolen. Pomaly sa zvyšuje výkonnosť v oblasti turizmu. Vidiecke oblasti sú na ceste k transformácii, pomáhajú im nástroje na vyrovnávanie regionálnych rozdielov – predovšetkým diverzifikácia hospodárskej činnosti. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov napr. lazy. Prírodné zdroje BBK sú bohaté a rôznorodé. Veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívaných najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj disponuje veľkým podielom chránených území.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že BBK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v pôdohospodárstve, nízkom prílehu PZI a podpore domácich investorov a využívaní vysokovzdelanej pracovnej sily, vytváraním pracovných miest v sektore služieb. Dôsledkom toho je jeho slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a celkové ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu založenej hlavne na energeticky náročnej výrobe. V porovnaní so svetovými trendmi a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie BBK nízka a pre budúci rozvoj nedostatočná.

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda BBK je tvorená najmä jeho prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom, atraktívnou vidieckou krajinou vrátane potenciálu pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a agroturistiky.

Strategické ciele:

1. doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
2. rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti e-služieb,
3. poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
4. inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich regionálnych zdrojov,
- zvýšenie zamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach a v oblasti nových technológií,
- zvýšenie dostupnosti a atraktivity regiónu nielen z pohľadu domácich a zahraničných investorov, MSP, ale aj miestneho obyvateľstva a zvýšenie podielu ekologickej (integrovanej) dopravy,
- zvýšenie výkonnosti najmä v oblasti turizmu, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, drevospracujúceho priemyslu.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Vyhodnotenie PHSR 2008 – 2015

Nasledujúca časť prezentuje plnenie jednotlivých priorít predchádzajúceho PHSR. + splnené, - nespĺnené, 0 čiastočne splnené.

- + OPATRENIE 1.1. Vytváranie podmienok a podpora motivácie pre verejnú angažovanosť občanov a subjektov v obci
- + OPATRENIE 1.2. Podpora informovanosti, vzájomnej komunikácie, osvedy, vzdelávania, koordinácie a vzájomnej spolupráce v obci
- OPATRENIE 2.1. Výchova a vzdelávanie pre trh práce
- + OPATRENIE 2.2. Podpora komunitných centier s pôsobnosťou v rómskych osadách
- 0 OPATRENIE 2.3. Podpora kvalitnejšieho bývania a prostredia života Rómov
- + OPATRENIE 2.4. Výchova k vyššej kvalite života
- 0 OPATRENIE 2.3. Podpora aktivít pre dobré vzájomné spolužitie v obci
- 0 OPATRENIE 3.1. Podpora pripravenosti na obnovu infraštruktúry v obci
- 0 OPATRENIE 3.2. Koordinácia obnovy a budovania sietí v obci
- 0 OPATRENIE 3.3. Rekonštrukcia a obnova miestnej infraštruktúry
- OPATRENIE 4.1. Podpora investícií s priamou tvorbou nových pracovných miest

- OPATRENIE 4.2. Budovanie sociálnych podnikov v obci
- 0 OPATRENIE 4.3. Podpora zavádzania moderných technológií a inovácií
- + OPATRENIE 4.4. Podpora miestnej ekonomiky
- + OPATRENIE 4.5. Rozvoj sociálnych služieb
- + OPATRENIE 4.6. Prezentácia produktov a služieb
- + OPATRENIE 4.7. Budovanie komplexného systému doplnkových služieb pre návštevníkov
- + OPATRENIE 4.8. Tvorba nových celoročných produktov cestovného ruchu
- OPATRENIE 4.9. Podpora propagácie a marketingu

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Čierny Balog nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrálny faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce obec úspešná, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky

sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Čierny Balog a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- hospodárske lesy zaberajúce cca. 11903,5 ha katastra obce, - celkovo 58 podnikateľských subjektov – právnické osoby, - narastajúci počet – fyzických osôb podnikateľov – 488 v roku 2014, - 8 samostatne hospodáriacich roľníkov, - existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, - okolo námestia sústredená základná, ale aj vyššia občianska vybavenosť, - rýchla dostupnosť okresného mesta Brezno z centrálnej časti obce, - dostupnosť úzkokoľajnej železničnej trate priamo v obci, - rozvinutá živočišná výroba: hovädzí dobytok v počte kusov 510, z toho je dojnic 270 a ovce v počte kusov 1050, z toho 450 bahníc, - podnik poľnohospodárskej prvovýroby, zaoberajúci sa rastlinnou aj živočišnou výrobou. POĽNOPRODUKT Čierny Balog, - predajne potravinárskeho tovaru (13), nepotravin. tovaru (3), holičstvo, kaderníctvo (4), remeselné služby (stolárstvo, zámočníctvo ...) – 5, požičovne (DVD, športového náradia...) – 2, PNS, stávkové kancelárie, Pošta a bankomat, - rozvinuté zariadenia cestovného ruchu,	- nerozvinutý pracovný trh v obci a v celej lokalite okresu Brezna, - hospodárska základňa obce Čierny Balog pomerne málo rozvinutá, - nedostatok výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - malá ponuka služieb pre obyvateľov, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, - vysoký podiel rómskeho obyvateľstva bez pracovných návykov, - nízke priemerné mzdy v regióne, - útlm stavebnej výroby, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezaujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve a lesníctve,
Príležitosti	Ohrozenia
- podpora malých podnikateľov v oblasti služieb, - využitie polohového potenciálu obce Čierny Balog s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť okresného mesta Brezno, - orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich plôch a areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia obšlužných a prevádzkových areálov (prípadné nové prevádzky) - vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená regionálna konkurencia a recesia v oblasti profilových odvetví vhodných pre Čierny Balog (lesné hospodárstvo a poľnohospodárstvo), - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá a nákladná výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - bezáujem investorov o región,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 14 7 12 3	Stratégia WO 9
T hrozby	Stratégia ST 7	Stratégia WT

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej infraštruktúry a plôch pre možný rozvoj priemyselných zón.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- prechádzajúca cesta II/529 v dĺžke 7 km, - dostupná cesta I/66. triedy, - vybudovaná sieť ciest III. – 7 km, - celkovo 27,5 km miestnych komunikácií, - viac ako 300 vybudovaných parkovacích miest, - prechádzajúca železničná trať s 3 železničnými zastávkami, - katastrom obce prechádza trať regionálneho charakteru - Čiernohronska železnica, - do obce prechádza dostatok liniek v pracovných dňoch v smere do okresného mesta, - dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce, - dostatočné pokrytie zastávkami SAD - 26, - vybudovaná sieť poľných a lesných ciest,	- nedostatok spojov do okresného mesta Brezno v ranných hodinách (okolo 5 hodiny) a počas víkendov, - nevybudované chodníky pre peších pozdĺž komunikácií, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci technický stav štátnej komunikácie II/529, - nevyhovujúce dopravné značenie v celom priestore obce, - nedostatočná zimná údržba, - nevyhovujúci stav poľných a lesných ciest, - nevyhovujúce povrchy MK aj chodníkov, osvetlenie, informatika, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,
Príležitosti	Ohrozenia
- revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - dostavba a rekonštrukcia chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej ceste II/529. triedy, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - vybudovanie spevnených komunikácií na základe pozemkových úprav,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - spomalenie hospodárskeho rastu, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11	Stratégia WO 9 2 5
T hrozby	Stratégia ST 7	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, - existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., - obec Čierny Balog je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky z Brezna, - dostatok vybudovaných transformátorových staníc, - možnosť dostavby plôch IBV, - vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, - hasičská zbrojnica dostupná v dvoch častiach obce, - vybudovaný verejný vodovod,	- nevybudovaná rozvodná sieť plynu, - nedobudovaná vodovodná sieť v niektorých častiach obce, resp. nedostatočné zásobovanie vodou v niektorých častiach, - znečistenie pitnej vody po prívodných dažďoch – netesnosť systému, - veľký počet osád a komplikovanosť terénu komplikuje vybavenosť sieťami, - zlý technický stav budovy domu smútku, - zlý technický stav elektrickej rozvodnej siete – vzdušné vedenie, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický stav miestneho rozhlasu,

	- nedostatočné osvetlenie obce, - vysoká energetická náročnosť verejného osvetlenia, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba vodovodnej siete, - rekonštrukcia verejného osvetlenia, zníženie energetickej náročnosti a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce, - kompletná rekonštrukcie vzdušnej elektrickej rozvodnej siete, - zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojok do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	14 Stratégia WO 9 7
T hrozby	Stratégia ST 1	5 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - spracovaný POH obce Čierny Balog na roky 2011-2015, - zabezpečený odvoz TKO, - v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, - vybudovaná ČOV s kapacitou 2200 EO, - čiastočne vybudovaná kanalizačná sieť,	- nedobudovaná splašková kanalizačná sieť, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - obci sa nenachádza kompostáren na zhodnotenie biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácností, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- výstavba obecného kompostoviska, - obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitatívne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- ohrozená kvalita povrchových vôd toku Čierny Hron a prítokov, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia alokovaných v obci Podbrezová, Hronec a meste Brezno, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia <i>SO</i> 6	Stratégia <i>WO</i> 6 4 10
T hrozby	Stratégia <i>ST</i> 2 8	Stratégia <i>WT</i>

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Čierny Hron, - zavedený separovaný zber, - chránená lokalita CHKO Poľana, - lokalita Natura 2000 - Dobročský prales, - lokalita Natura 2000 – Klenovský Vepor, - lokalita Natura 2000 – Klenovské Blatá,	- nevybudovaná rozvodná sieť plynu, - nedostatočná regulácia vodných tokov už pri ich horných ústiach, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - potreba čistenia koryta Čierneho Hrona, - nevybudované protipovodňové opatrenia, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v okresnom meste Brezno, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - nedostatok zelene pozdĺž koryt vodných tokov, - zanedbaná zeleň v okolí miestneho cintorína, - nedostatočná starostlivosť o verejnú zeleň, - potrebné čistenie a spevnenie dna a brehov Čierneho Hrona najmä v intraviláne obce, kde už v súčasnosti dochádza k vymieľaniu brehov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová miestna doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy, - odpad zo živočíšnej veľkovýroby,
Príležitosti	Ohrozenia
- rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle, - regulácia koryt miestnych potokov a revitalizácia ich okolia, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v regióne Horehronia, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	18 Stratégia WO 6
T hrozby	Stratégia ST 10	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Banskobystrickom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- zabezpečená opatrovateľská služba, - stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne vyhovujúci, - funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, - stretnutia dôchodcov, - uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce - pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), - Komunitné centrum n. o. Čierny Balog, - Občianske združenie PARADISO, Misericordia, n.o., - Detský domov - obytná jednotka (pod správou DeD Valaská), - poskytovaný sociálny taxík, - poskytovaný príspevok na stravovanie, - existencia zdravotníckeho strediska, - prítomnosť ambulancie praktického lekára pre dospelých, - nešťatná zubná ambulancia, - nešťatná ambulancia pre deti a dospelých,	- v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - obec nemá k dispozícii plochy vhodné na výstavbu rodinných domov, - vysoký podiel rómskeho obyvateľstva, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladzovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dospelých na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - nevyhovujúci sociálny a hygienický stav v rómskych osadách, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - lepšie podmienky na zladzovanie prac. a rodinných povinností, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnej dotácie a úveru zo ŠFRB,	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 9	Stratégia WO
T hrozby	15	8

	Stratégia ST	13	Stratégia WT
--	---------------------	----	---------------------

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu **ST** – kde sa obec môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Brezno.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- fungujúce 3 materské školy so stabilným počtom detí – v roku 2014 - 108, - existencia základnej školy, - zrekonštruovaná budova základnej školy, - dostatok priestorov pre pohybové aktivity detí, - existencia špeciálnej základnej školy, - obyvatelia majú k dispozícii jednu telocvičňu, - 2 otvorené štadióny, - 6 futbalových ihrísk, - 4 školské ihriská, - 4 lyžiarske vleky, - cyklotrasy, 2 značené lyžiarske turistické trasy, - 7 poľovníckych revírov, 6 iných zariadení pre voľný čas, - 2 relaxačné služby, možnosť jazdy na koni a 3 iné športové ihriská. - dva fungujúce futbalové kluby, - fungujúci klub biatlonu, - úspešní cyklisti z obce.	- potrebné dovybavenie materských škôl, - potrebné dovybavenie základnej školy, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedobudovaná športová infraštruktúra, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky, - chýbajúci odborní pracovníci v obci – najmä školský psychológ, logopéd,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci Čierny Balog, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily, - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania, - podceňovanie významu výchovy a vzdelávania zo strany detí aj rodičov (zo strany spoločnosti všeobecne), - komunikačná bariéra medzi minoritnou a majoritnou časťou obyvateľstva,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 16	7 Stratégia WO 5
T hrozby	11 Stratégia ST	2 9 Stratégia WT

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie **ST** – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu

podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- bohatá ľudová folklórna tradícia, - obecná knižnica s 9103 knižnými titulmi, - množstvo kultúrnych akcií a programov, - bohatý kultúrny život, - Rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie - NKP, - národná kultúrna technická pamiatka Čiernohorská železnica, - vybudovaný kultúrny dom, - udržiavanie tradícií a zvykov.	- nedostatočne rozvinutá cezhraničná spolupráca, - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - nerozvinutá kultúrna turistika, - negatívny stav kultúrneho domu - potrebná výmena okien, zateplenie budovy, rekonštrukcia kuchyne, javiskovej techniky, hľadiska a osvetlenia, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok – parný stroj, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rekonštrukcia budovy domu kultúry, dovybavenie interiérov, - rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, - rozvoj sponzorovania kultúry, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícií, - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce, - neuskutočnená rekonštrukcia kultúrneho domu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	Stratégia WO 7
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO a WO – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- podhorské prostredie a horstvo ponúka široké možnosti turistického využitia, - existencia dostatočného počtu stravovacích a ubytovacích kapacít, - existencia lyžiarskeho strediska, - história prepojenia obcí Čiernohorskou lesnou železnicou, ktorá je v súčasnosti v obnove podoby, - bohaté tradície v drevárskom priemysle, v ťažbe a spracovaní železnej rudy, - zachované tradičné ľudové remeslá, zvyky a ľudová architektúra, - kamenistá dolina je svojou dĺžkou 25 km najdlhšou a najkrajšou v tejto oblasti, - možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, - pravidelne organizované kultúrne podujatia,	- nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj kultúrnopoznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - absencia dostatočného počtu cyklotrás, - udržateľnosť turistov len na 1 deň (chýbajúce doplnkové aktivity), - nevzhľadné a rozrastajúce sa rómske osady, - zhoršujúce sa vzťahy s rómskym etnikom, - neprejazdná cesta z Č.Balogu na Hronec - neupravené centrum obce, - chátrajúce verejné objekty a okolie (kultúrny dom, zdravotné stredisko, obecný úrad, požiarna zbrojnica), - ohrozený parný stroj,

- prechádzajúca turistická trasa, - dominantou a najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou obce s renesančno-barokovým kostolom rímskokatolíckych vierovyznaní, - NPR Dobročský prales, - NPR Klenovský Vepor, - vybudovaný lesnícky skanzen, - pamiatky SNP, povstalecké história (Jilemnického horáreň),	- nedostatočná propagácia a označenie obce (tabule), - nevyužitý areál bývalej pily, - chýba rozhľadňa na Pustom vrchu, - nedostatok stravovacích kapacít,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobré možnosti (existencia lesných a poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha Čierny Balog v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha Čierny Balog vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - využitie potenciálu doliny Čierneho Hrona – cyklochodník, kempovanie, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a zážitkové pobyty, - ďalší rozvoj produktov CR (Čiernohronska železnica, huculská magistrála, Urbanov vrch), - prepojenie železničky s Tisovcom (cyklotrasa, spojenie so zubačkou), - rozšírenie železničky do Osrbli,	- pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít na Horehroní, zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície), - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu, - zvýšené náklady na likvidáciu odpadu, - tlak na parkovacie plochy, - negatívne dôsledky v oblasti verejného poriadku,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 14 8 4	Stratégia WO 11
T hrozby	15 Stratégia ST 6	Stratégia WT

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu SO a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova obecného úradu v centre obce, - kamerový systém v centre obce (7 kamier),	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nedobudovaný kamerový systém, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, nedostupný optický širokopásmový internet, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré

	väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT

Diagram illustrating the SWOT matrix with a central orange box containing numbers 1, 3, 4, 5, 7, and 12, representing the relative importance of different strategic options.

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec využiť silné stránky a príležitosti.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
- postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, - obecný mesačník Baločan a rozhlas, - vlastné webové stránky všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov, - legislatívne a stavebné prekážky pri budovaní informačných technológií,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Čierny Balog a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky obce Čierny Balog patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva – odkanalizovanie obce, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Čierny Balog vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE ČIERNY BALOG

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Čierny Balog. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Čierny Balog a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR BBSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Čierny Balog poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerat' ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Čierny Balog je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie.

Obec Čierny Balog je súčasťou vyššieho územného celku B. Bystrica. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHSR obce Čierny Balog:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;
- nevyužitý potenciál pestovania rôznych kultúrnych plodín pre oblasť energetiky a ekologického poľnohospodárstva;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby najmä v rozhodujúcich odvetviach;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne, nízka orientácia na PZI do odvetví s vyššou pridanou hodnotou;
- nízky rast produktivity práce v priemysle;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania;
- podpriemerný podiel služieb na regionálnom HDP;
- nevyužitý potenciál turizmu – kúpeľníctvo, chránené územia a lazy;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia;
- značné ekologické zaťaženie krajiny (chemický priemysel, ťažba uhlia);
- nedobudovaná nadradená vodovodná sieť v južných okresoch kraja a nízke % napojenie obyvateľstva na ČOV;
- nedodržovanie stanovených limitov a regulatívov;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny a budúcich obnoviteľných zdrojov energie;
- nízka dopravná dostupnosť územia a „regionálna logistika“;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra vo vybraných okresoch, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- postupný zánik strategicky významných študijných programov a odborov;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- nízka životná úroveň v južných okresoch;
- nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s podnikateľskou sférou;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- nerovnomerná sieť zariadení sociálnych služieb v jednotlivých okresoch kraja;
- nedostatočná propagácia regiónu a jeho komparatívnych výhod;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov.

Hlavné faktory rozvoja BBK:

v pôdohospodárstve

- dobrý produkčný poľnohospodársky potenciál v oblasti pestovania kultúrnych plodín, ovocinárstvo, špecifické regionálne plodiny;
- lesné hospodárstvo – vysoké zásoby a ťažba dreva;
- dôsledné uplatňovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky aj v chránených oblastiach;

v priemysle

- možnosť posilňovania exportu, silná exportná pozícia v odvetví hutníctva, drevospracujúceho, keramického a sklárskeho priemyslu;
- budovanie vedecko-technologických parkov so zameraním na rozhodujúce odvetvia;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach, zvýšenie atraktivity pre prílev PZI;
- možnosť rozvoja výroby nových produktov s vyššou pridanou hodnotou na báze obnoviteľných a nerudných nerastných surovín;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce

v priemyselnej výrobe;

- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;

v službách

- atraktívny potenciál pre zvyšujúci sa záujem o turizmus, zameranie sa na kúpeľníctvo a vidiecky turizmus;
- záujem regionálnej samosprávy o podporu podnikateľského a inovačného prostredia v regióne;
- existujúce poradenské centrá pre rozvoj podnikateľského prostredia;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how, posilnenie spolupráce medzi vysokými školami a podnikateľským sektorom;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach, zvyšovanie dostupnosti služieb pre obyvateľstvo;

v technickej infraštruktúre

- možnosti využitia kombinovanej dopravy;

- výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie Budapešť – Krakov;
 - dostatočný potenciál zdrojov vody a vysoká lesnatosť územia – veľká koncentrácia druhotných drevných surovín vhodných na energetické účely;
- v sociálno-spoločenskej infraštruktúre
- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
 - vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
 - možnosť vytvorenia kvalitného regionálneho systému celoživotného vzdelávania (NSRR, 2013, s.91-92).

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja obce Čierny Balog v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ hospodárske lesy zaberajúce cca. 11903,5 ha katastra obce, + celkovo 58 podnikateľských subjektov – právnické osoby, + narastajúci počet – fyzických osôb podnikateľov – 488 v roku 2014, + 8 samostatne hospodáriacich roľníkov, + existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, + okolo námestia sústredená základná, ale aj vyššia občianska vybavenosť, + rýchla dostupnosť okresného mesta Brezno z centrálnej časti obce, + dostupnosť úzkokoľajnej železničnej trate priamo v obci, + rozvinutá živočíšna výroba: hovädzí dobytok v počte kusov 510, z toho je dojnic 270 a ovce v počte kusov 1050, z toho 450 bahníc, + podnik poľnohospodárskej prvovýroby, zaoberajúci sa rastlinnou aj živočíšnou výrobou. POĽNOPRODUKT Čierny Balog, + predajne potravinárskeho tovaru (13), nepotravin. tovaru (3), holičstvo, kaderníctvo (4), remeselné služby (stolárstvo, zámočníctvo ...) – 5, požičovne (DVD, športového náradia...) – 2, PNS, stávkové kancelárie, Pošta a bankomat, rozvinuté zariadenia cestovného ruchu,	- nerozvinutý pracovný trh v obci a v celej lokalite okresu Brezno, hospodárska základňa obce Čierny Balog pomerne málo rozvinutá, - nedostatok výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - malá ponuka služieb pre obyvateľov, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, - vysoký podiel rómskeho obyvateľstva bez pracovných návykov, - nízke priemerné mzdy v regióne, - útlm stavebnej výroby, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve a lesníctve,

Doprava a komunikácie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúca cesta II/529 v dĺžke 7 km, + dostupná cesta I/66. triedy, + vybudovaná sieť ciest III. – 7 km, + celkovo 27,5 km miestnych komunikácií, + viac ako 300 vybudovaných parkovacích miest, + prechádzajúca železničná trať s 3 železničnými zastávkami, + katastrom obce prechádza trať regionálneho charakteru - Čiernohronska železnica, + do obce premáva dostatok liniek v pracovných dňoch v smere do okresného mesta, + dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce, + dostatočné pokrytie zastávkami SAD - 26, + vybudovaná sieť poľných a lesných ciest,	- nedostatok spojov do okresného mesta Brezno v ranných hodinách (okolo 5 hodiny) a počas víkendov, - nevybudované chodníky pre peších pozdĺž komunikácií, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci technický stav štátnej komunikácie II/529, - nevyhovujúce dopravné značenie v celom priestore obce, - nedostatočná zimná údržba, - nevyhovujúci stav poľných a lesných ciest, - nevyhovujúce povrchy MK aj chodníkov, osvetlenie, informatika, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,

Technická infraštruktúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, + existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., + obec Čierny Balog je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky z Brezna, + dostatok vybudovaných transformátorových staníc, + možnosť dostavy plôch IBV, + vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, + hasičská zbrojnica dostupná v dvoch častiach obce, + vybudovaný verejný vodovod,	- nevybudovaná rozvodná sieť plynu, - nedobudovaná vodovodná sieť v niektorých častiach obce, resp. nedostatočné zásobovanie vodou v niektorých častiach, - znečistenie pitnej vody po príválových dažďoch – netesnosť systému, - veľký počet osád a komplikovanosť terénu komplikuje vybavenosť sieťami, - zlý technický stav budovy domu smútku, - zlý technický stav elektrickej rozvodnej siete – vzdušné vedenie, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický stav miestneho rozhlasu, - nedostatočné osvetlenie obce,

	- vysoká energetická náročnosť verejného osvetlenia, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
--	---

Odpadové hospodárstvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + spracovaný POH obce Čierny Balog na roky 2011-2015, + zabezpečený odvoz TKO, + v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, + vybudovaná ČOV s kapacitou 2200 EO, + čiastočne vybudovaná kanalizačná sieť,	- nedobudovaná splašková kanalizačná sieť, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - obci sa nenachádza kompostáreň na zhodnotenie biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácnosti, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,

Životné prostredie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + zabezpečený odvoz TKO, + prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Čierny Hron, + zavedený separovaný zber, + chránená lokalita CHKO Poľana, + lokalita Natura 2000 - Dobročský prales, + lokalita Natura 2000 – Klenovský Vepor, + lokalita Natura 2000 – Klenovské Blatá,	- nevybudovaná rozvodná sieť plynu, - nedostatočná regulácia vodných tokov už pri ich horných ústiach, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - potreba čistenia koryta Čierneho Hrona, - nevybudované protipovodňové opatrenia, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v okresnom meste Brezno, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - nedostatok zelene pozdĺž korýt vodných tokov, - zanedbaná zeleň v okolí miestneho cintorína, - nedostatočná starostlivosť o verejnú zeleň, - potrebné čistenie a spevnenie dna a brehov Čierneho Hrona najmä v intraviláne obce, kde už v súčasnosti dochádza k vymieľaniu brehov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová miestna doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy, - odpad zo živočíšnej veľkovýroby,

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ zabezpečená opatrovateľská služba, + stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne vyhovujúci, + funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, + stretnutia dôchodcov, + uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), + Komunitné centrum n. o. Čierny Balog, + Občianske združenie PARADISO, Misericordia, n.o., + Detský domov - obytná jednotka (pod správou DeD Valaská), + poskytovaný sociálny taxik, + poskytovaný príspevok na stravovanie, + existencia zdravotníckeho strediska, + prítomnosť ambulancie praktického lekára pre dospelých, + nešťatná zubná ambulancia, + nešťatná ambulancia pre deti a dorast,	- v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - obec nemá k dispozícii plochy vhodné na výstavbu rodinných domov, - vysoký podiel rómskeho obyvateľstva, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - zastaralosť a opotrebovanosť bytového fondu, - nevyhovujúci sociálny a hygienický stav v rómskych osadách, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,

Školstvo a šport

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ fungujúce 3 materské školy so stabilným počtom detí – v roku 2014 - 108, + existencia základnej školy, + zrekonštruovaná budova základnej školy, + dostatok priestorov pre pohybové aktivity detí, + existencia špeciálnej základnej školy, + obyvatelia majú k dispozícii jednu telocvičňu, + 2 otvorené štadióny, + 6 futbalových ihrísk, + 4 školské ihriská, + 4 lyžiarske vleky, + cyklotrasy, 2 značené lyžiarske turistické trasy, + 7 poľovníckych revírov, 6 iných zariadení pre voľný čas, + 2 relaxačné služby, možnosť jazdy na koni a 3 iné športové ihriská. + dva fungujúce futbalové kluby, + fungujúci klub biatlonu, + úspešní cyklisti z obce,	- potrebné dovybavenie materských škôl, - potrebné dovybavenie základnej školy, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedobudovaná športová infraštruktúra, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky, - chýbajúci odborní pracovníci v obci – najmä školský psychológ, logopéd,

Kultúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ bohatá ľudová folklórna tradícia, + obecná knižnica s 9103 knižnými titulmi, + množstvo kultúrnych akcií a programov, + bohatý kultúrny život, + Rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie - NKP, + národná kultúrna technická pamiatka Čiernohorská železnica, + vybudovaný kultúrny dom, + udržiavanie tradícií a zvykov.	- nedostatočne rozvinutá cezhraničná spolupráca, - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - nerozvinutá kultúrna turistika, - negatívny stav kultúrneho domu - potrebná výmena okien, zateplenie budovy, rekonštrukcia kuchyne, javiskovej techniky, hľadiska a osvetlenia, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok – parný stroj, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,

Propagácia a cestovný ruch

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ podhorské prostredie a horstvo ponúka široké možnosti turistického využitia, + existencia dostatočného počtu stravovacích a ubytovacích kapacít, + existencia lyžiarskeho strediska, + história prepojenia obcí Čiernohronskou lesnou železnicou, ktorá je v súčasnosti v obnovej podobe, + kamenistá dolina je svojou dĺžkou 25 km najdlhšou a najkrajšou v tejto oblasti, + možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, + vybudovaný lesnícky skanzen, + pamiatky SNP, povstalecké história (jilemnického horáraň),	- nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj kultúrnopoznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - absencia dostatočného počtu cyklotrás, - udržateľnosť turistov len na 1 deň (chýbajúce doplnkové aktivity), - nevzhľadné a rozrastajúce sa rómske osady, - zhoršujúce sa vzťahy s rómskym etnikom, - neprejazdná cesta z Č.Balogu na Hronec - neupravené centrum obce, - chátrajúce verejné objekty a okolie (kultúrny dom, zdravotné stredisko, obecný úrad), požiarna zbrojnica), - ohrozený parný stroj, - nedostatočná propagácia a označenie obce (tabule), - nevyužitý areál bývalej pily, - chyba rozhľadňa na Pustom vrchu, - nedostatok stravovacích kapacít,

Administratíva a bezpečnosť

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia verejného rozhlasu, + dostatok priestorov pre administratívu,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu,

+ budova obecného úradu v centre obce, + kamerový systém v centre obce (7 kamier),	- nedobudovaný kamerový systém, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, nedostupný optický širokopásmový internet, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
---	--

Informatizácia obce

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, + obecný mesačník Baločan a rozhlas, + vlastné webové stránky všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
3. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Čierny Balog.
4. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR BBSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách
obec
investori

2. Technická infraštruktúra	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,	
3. Životné prostredie	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,	
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo	
Cieľová skupina	
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,	
5. Školstvo a šport	
Cieľová skupina	
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,	
6. Kultúra	
Cieľová skupina	
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,	
7. Cestovný ruch a public relation	
Cieľová skupina	
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,	
9. Administratíva a bezpečnosť	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,	
10. Informatizácia obce	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,	

STRATEGICKÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog 2016 - 2025

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE ČIERNY BALOG

Vízia

Čierny Balog bude rozvinutá moderná obec, bezpečná a atraktívna pre jej obyvateľov aj návštevníkov, postavená na svojich tradíciách - priateľského, aktívneho obyvateľstva, spolunažívajúceho v duchu spolupráce, vzájomného porozumenia a rešpektovania sa; na zachovaní a podpore kultivovanej vidieckej architektúry; zachovalých prírodných hodnôt; pracovných a odborných zručností v lesnom hospodárstve, remeslách a poľnohospodárstve, využívajúc pri tom najmä miestny potenciál a zdroje. Obec v ktorej budú radi žiť jej občania a radi ju navštevovať hostia z celého sveta. Obec Čierny Balog je rozvinutá, moderná, upravená, čistá, bezpečná a atraktívna pre obyvateľov aj návštevníkov. Ľudia, ktorí tu žijú sú hrdí na svoj domov, sú priateľskí, láskavi, pohostinní, vzdelaní, majú záujem o veci verejné a dodržiavajú spoločenské a etické pravidlá. Ich vzájomná komunikácia vedie k porozumeniu, rešpektovaniu sa, spolupráci a vzájomnej pomoci. Všetci obyvatelia sú rovnoprávni, spoločne sa stretávajú a žijú dôstojným životom. Celková architektúra nenaruša vidiecky ráz obce. Obyvatelia bývajú v upravených domoch. Aj v rómskych osadách sú postavené nové domy a každá rodina má svoj byt. V obci a blízkom okolí je dostatok vhodných pracovných príležitostí pre všetkých, bez diskriminácie menšinových a znevýhodnených skupín. Obyvatelia pracujú najmä v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve, cestovnom ruchu a službách, zaoberajú sa tradičnými remeslami. Pri svojej práci využívajú prírodné zdroje a ekologické technológie. Za svoju prácu sú dostatočne finančne odmenení. Obyvateľom sú poskytované kvalitné a dostupné zdravotné a sociálne služby s dôrazom na prevenciu. Zabezpečované sú v domácom prostredí alebo v zariadeniach. Obec venuje zvýšenú pozornosť a starostlivosť dospelujúcej mládeži, mladým rodinám, rodinám a jednotlivcom v kríze, starším, osamelým a chorým občanom. Ochotná a spolupracujúca samospráva napomáha vytvárať dostatok možností spoločenského, kultúrneho, duchovného a športového vyžitia. Pre obyvateľov obce sú poskytované profesionálne služby s dostupnými cenami a regionálnymi zľavami. Školy, školské zariadenia a iné subjekty svojou atraktivitou, vysokou materiálno-technickou vybavenosťou zabezpečujú, kvalitnú výchovu a vzdelávanie s prvkami alternatívnej výučby, bohatú mimoškolskú činnosť a voľnočasové a vzdelávacie aktivity pre všetkých obyvateľov. V obci je vybudovaná komplexná infraštruktúra, vrátane Rómskych osád (kanalizácia, cesty, vodovod, chodníky a i.)

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Čierny Balog. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Čierny Balog a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Čierny Balog disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Čierny Balog všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru -

vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Obec Čierny Balog v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere. Rozvojové aktivity budú pokračovať hlavne v časti intravilánu obce, kde sa rozprestiera objekt poľnohospodárskeho podniku.

2. Doprava a komunikácie

Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľádovanie obce neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj športové ihriská obce – Čierny Balog so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi obec poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi a sociálnu pomoc. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov obec poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba, prepravná služba a organizovanie spoločného stravovania. Obec podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v obci je jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území obce. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na mestá a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č.

416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Obec sa v oblasti sociálnej pomoci do 31.12.2008 riadilo nasledovnými zákonmi: Zákon č.369/90 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení, Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, Zákon č. 417/2013 Z.z. o hmotnej núdzi, Zákon č. 601/2003 Z.z. o životnom minime, Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a Zákon č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Dňom 1.1.2009 vstúpil do platnosti nový Zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách a novela zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Tieto dva kľúčové zákony vymedzujú povinnosti obce pri svojej samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálnej starostlivosti o svojich občanov.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života.

Čierny Balog považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Čierny Balog v súčasnosti je zriaďovateľom materských škôl, základnej školy a školských zariadení.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Čierny Balog či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Čierny Balog v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia, a prevádzkuje obecnú knižnicu. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolórom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby,

informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Čierny Balog nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť ochranu životného prostredia ochrana všetkých chránených území a lokalít NATURA 2000, jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci a v jej blízkom okolí. Obec bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na výstavbu a rozšírenie existujúcich poľnohospodárskych zón za účelom zlepšenia situácie na trhu práce. Obmedzí negatívne efekty poľnohospodárskej výroby. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Čierny Balog, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej a environmentálnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený

prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do cestovného ruchu v súvislosti s Čiernohronskou železnicou, skanzenom, lesníctvom a poľnohospodárstvom, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky pre šírenie tradičných kultúrnych hodnôt – organizovaním folklórnej slávnosti, rekonštrukciou a rozvojom folklórnej infraštruktúry, rekonštrukciou kultúrnych pamiatok, ale aj ostatných historických pamiatok. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby“.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových Projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec Čierny Balog je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: inteligentný rast ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, udržateľný rast, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a inkluzívny rast, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby. K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov)
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog na roky 2016 - 2025 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia

obce Čierny Balog. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Čierny Balog, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti cestovného ruchu, priemyslu, poľnohospodárstva a potravinárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci.

Prioritná os. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesníctva a poľnohospodárstva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1

Opatrenie 1.1.2

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1

Opatrenie 1.2.2

Opatrenie 1.2.3

Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesníctva a poľnohospodárstva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel, lesníctva a poľnohospodárstva v obci.

Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD.

Rekonštrukcia infraštruktúry lesníckej výroby.

Podpora remeselnej výroby a tradičných remesiel.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy, podporovať cyklodopravu.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1

Opatrenie 2.1.2

Opatrenie 2.1.3

Opatrenie 2.1.4

Opatrenie 2.1.5

Opatrenie 2.1.6

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Výstavba cyklotrás a cyklokomunikácií na prepojenie sídiel regiónu.

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1

Opatrenie 3.2

Opatrenie 3.3

Opatrenie 3.4

Opatrenie 3.5

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.

Revitalizácia pietnych miest v obci.

Zásobovanie pitnou vodou.

Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4

Opatrenie 4.1

Opatrenie 4.2

Opatrenie 4.3

Opatrenie 4.4

Opatrenie 4.5

Opatrenie 4.6

V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skládkovanej časti odpadov, k čomu je potrebné zabezpečiť triedený zber textílií, kovového odpadu, viacrvrstvových obalov, skla, plastov a nebezpečných odpadov.

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.

Podpora separácie komunálneho odpadu v obci.

Rekultivácia čiernych skládok.

Modernizácia obecného zberného dvora a výstavba kompostoviska.

Vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd.

Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Revitalizácia protizáplavových opatrení.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred znečisťovaním malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Revitalizácia protierózných opatrení.

Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Opatrenie 6.1.4

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Obyvatelia v dôchodkovom veku.

Mladé rodiny s deťmi.

Marginalizované skupiny.

Nájomná bytová výstavba.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania, informačných technológií a pod.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Opatrenie 7.1.2

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.

Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Rozvoj a podpora mimoškolskej a klubovej činnosti – športové kluby, turistika, športové krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na

imidž obce a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Kultúrna infraštruktúra

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu, príp. výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.

Podpora kultúrnych podujatí v obci.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Opatrenie 8.3.1

Opatrenie 8.3.2

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ obce v multimediálnej forme.

Propagácia obce, kultúry, zvykov a tradícií.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Využívanie webových portálov a ich aktualizácia.

Podpora informovanosti a informačných aktivít v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Opatrenie 9.3.3

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

Účasť v klastroch cestovného ruchu, mikroregionálnych združeniach a partnerstvách typu Leader (miestne akčné skupiny).

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Modernizácia Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Dostavba kamerového systému a budovanie iných bezpečnostných systémov.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Opatrenie 11.2.1

Opatrenie 11.2.2

Opatrenie 11.2.3

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog 2016 - 2025

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje intenzifikácia existujúcich výrobných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v obci.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.
Aktivita Tvorba podmienok.

Opatrenie 1.1.2 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.
Aktivita Rozšírenie siete obchodných prevádzok potravinárskeho tovaru.
Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.
Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.
Podpora výstavby supermarketu mimo centrálnej zóny obce.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesníctva a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel, lesníctva a poľnohospodárstva v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia hál a budov.
Modernizácia technologického vybavenia PD.
Obmedzenie negatívnych dopadov živočíšnej výroby.

Opatrenie 1.2.2 Rekonštrukcia infraštruktúry lesníckej výroby.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia lesných ciest.
Rekonštrukcia lesníckej infraštruktúry.

Opatrenie 1.2.3 Podpora remeselnej výroby a tradičných remesiel.
Aktivita Podpora vzniku a budovania remeselných dielní.
Propagácia remeselníkov v obci.
Podpora zavádzania domacej – regionalnej značky a výmena skúsenosti – prezentácia doma i v zahraničí.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivita Modernizácia technológií v podnikoch drobnej výroby.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.

Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu a iné vhodné obecné budovy.
Inštalácia slnečných kolektorov na budovu materských škôl a základnej školy.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Čierny Balog. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia miestnej komunikácie popri tržnici, smerom k pekárni a zastávke SAD v rámci revitalizácie centra obce. Prestavba miestnej komunikácie Krám – križovatka s cestou II. triedy (ul. Mlynská). Prestavba križovatky cesty II. triedy s miestnou komunikáciou vo Vydrove. Prestavba križovatky s účelovou komunikáciou vo Vydrovskej doline. Prestavba križovatky cesty III. triedy s miestnou komunikáciou do Komov s prvkami ukludnenia dopravy. Prestavba účelových komunikácií na miestne. Prestavba miestnych komunikácií – uloženie koľají ČHŽ do vozovky. Prestavba križovatky ciest II. a III. triedy na Sitárke. Rekonštrukcia a prestavba križovatiek: Pri Kráme, Sitárka, Vydrovo, Vydrovská dolina, pri Lesnom závode.
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.
Aktivita	Rekonštrukcia štátnej cesty II/529 vrátane premostenia. Rekonštrukcia cesty III/5293. Rekonštrukcia komunikácie Č. Balog – Dobroč.
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás a cyklokomunikácií na prepojenie sídiel regiónu.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cyklotrasy v Hrončianskej doline. Výstavba samostatnej cyklotrasy Č. Balog – Hronec. Rekonštrukcie bývalej cesty III. triedy na cyklotrasu obcou Čierny Balog, Výstavba cyklotrasy z Č. Balogu do časti Dobroč – 2900 m.
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Vybudovanie parkoviska v centre obce a zázemia pre využitie centra obce – revitalizácia centra obce. Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pred obecným úradom – rekonštrukcia okolia obecného úradu. Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pred zdravotným strediskom – rekonštrukcia okolia obecného úradu. Výstavba parkoviska pred kultúrnym domom. Výstavba parkoviska pri ihrisku Jánošovka. Výstavba parkoviska v centre časti Dobroč – pri prevádzke COOP Jednota.
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba chodníka pre peších pozdĺž lesnej železnice. Rekonštrukcia náučného chodníka z obce do lesníckeho skanzenu. Dostavba chodníkov v centrálnej časti obce. Dostavba chodníkov pozdĺž cesty II/529. Výstavba chodníka Krám – Medveďov – 1600 m. Výstavba chodníka Č. Balog – Jánošovka – 1000 m. Výstavba chodníka Jánošovka – Pusté – 1400 m. Výstavba chodníka Pusté – Dobroč – 900 m.
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Aktivita	Rekonštrukcia mostov cez rieku Čierny Hron. Rekonštrukcia premostenia na ostatných miestnych tokoch.
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.
Aktivita	Vyznačenie prechodov pre chodcov na frekventovaných častiach obce. Optimalizácia dopravného značenia. Osadenie spomaľovačov v centre časti Krám III/06653, v centre pred nákupným strediskom a pri ČHŽ, na križovatke cesty III/5293 a m. kom. do Vydrova, pri ihrisku – škole na Jánošovke.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.	
--	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia zastávok SAD.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba inžinierskych sietí - príprava plôch pre IBV.
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu. Rekonštrukcia verejného osvetlenia – LED osvetlenie. Riešenie osvetlenia miestnych cintorínov.
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia areálu cintorínov. Rekonštrukcie vojnových hrobov.
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia vodovodnej siete. Vybudovať akumuláciu vody z vodárenského zdroja Kulačka 1,2 (vodojem Dolina) a riešiť úpravu surovej vody. Rekonštruovať kapacitne nepostačujúcu časť zásobného potrubia z VDJ Dobroč. Rekonštrukcia časti zásobného potrubia z vodojemu Dobroč na DN 200. Rozšírenie vodovodu do miestnej časti Komov (odbočka zo zásobného potrubia DN 150 a z VDJ Dobroč), čerpacia stanica a výtlačné potrubie do VDJ Látky. Výstavba úpravne vody a VDJ Dolina s objemom 200 + 100 m3 (200 m3 pre obec, 100 m3 pre rekreačnú lokalitu Urbanov vrch). Výstavba prírodného potrubia do VDJ Dolina. Výstavba zásobného potrubia z VDJ Dolina - prepojenie na existujúce potrubie v lokalite Bániky. Rozšírenie rozvodnej siete verejného vodovodu DN 100 do lokalít územného rozvoja vo všetkých tlakových pásmach a DN 150 do lokality Píla.
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.
Aktivita	Rozšírenie elektrických rozvodov VN. Rekonštrukcia elektrických rozvodov NN – zemné vedenie. Rekonštrukcia pôvodných trafostaníc. Zrušenie stožiarových trafostaníc TS Krám 1 až 3, TS 109 Závodie, TS Vydrovo 1, TS 126 Vydrovo 3, TS Jánošovka 1-2, TS Komova 1-2, TS Pusté, TS Dobroč 1 až 3 a ich náhrada kioskovými (murovanými) trafostanicami. Zakáblovanie časti vzdušného VN 22 kV vedenia č. 403 do zeme v lokalitách č. 5 – Krám a lokalite č. 21,22,23 – Dobroč Preloženie časti trasy VN 22 kV vzdušného vedenia v lokalitách Urbanov vrch, Vydrovo, Vydrovská dolina. Vybudovanie nových zahusťovacích murovaných (kioskových) trafostaníc TS 101 až TS 127 s ich káblovým prepojením na existujúce distribučné VN 22 kV vedenie č. 403.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných pôvodcami. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete vrátane ČOV. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4 V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skládkovanej časti odpadov, k čomu je potrebné zabezpečiť triedený zber textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov, skla, plastov a nebezpečných odpadov.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.
Aktivita	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Zabezpečenie zberových kontajnerov. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.

Opatrenie 4.2 Aktivity	Podpora separácie komunálneho odpadu v obci. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu. Zabezpečenie nádob pre separovaný zber. Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie - doplnenie.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok. Lokalizácia čiernych skládok. Sanácia čiernych skládok.
Opatrenie 4.4 Aktivity	Modernizácia obecného zberného dvora a výstavba kompostoviska. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba obecného kompostoviska (do 550 ton kompostu / rok). Modernizácia zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov). Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač, a i.). Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5 Aktivity	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba prístreškov a doplnenie odpadových nádob.
Opatrenie 4.6 Aktivity	Vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd. Vypracovanie technickej dokumentácie. Realizovať verejnú splaškovú kanalizáciu s ČOV pre celú obec a jej rozšírenie vo väzbe na uvažovaný územný rozvoj („Čierny Balog – Kanalizácia a ČOV“). Riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd a ich čistenie v lokalite Vydrovská dolina.
Opatrenie 4.7 Aktivity	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody. Opravy odkvapových systémov na obecných budovách a odvod povrchových vôd.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci. Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
Aktivity	Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Čierny Hron. Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Brôtovo. Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Krížne. Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Strekov. Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Jandľovský potok. Revitalizácia protizáplavových opatrení na ostatných drobných vodných tokoch.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia koryta toku Čierny Hron. Revitalizácia koryta toku Brôtovo. Revitalizácia koryta toku Krížne. Revitalizácia koryta toku Strekov. Revitalizácia koryta toku Jandľovský potok. Revitalizácia koryta ostatných drobných vodných tokov.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred znečistením malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.3..1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivita Opatrenia za účelom obmedzenia spaľovania fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.4.1 Revitalizácia protieróznych opatrení.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia protieróznych opatrení.
- Opatrenie 5.4.2 Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia centra obce
Revitalizácia obecného parku v Č. Balogu pri toku Čierny Hron.
Výstavba oddychovej zóny pri športovom areáli v časti Jánošovka.
Revitalizácia verejného priestranstva v okolí zdravotného strediska a obecného úradu.
Revitalizácia areálu bývalého podniku drevárskej výroby (bývalá píla).
Drobná architektúra a verejná zeleň.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.1.1 Obyvatelia v dôchodkovom veku.
Aktivita Zriadenie zariadenia sociálnych služieb na Dobroči.
Zriadenie denného stacionára (napr. nadstavbou Komunitného centra).
Rekonštrukcia budovy v m.č. Pusté pre potreby klubu dôchodcov.
Zavedenie služby Elektronický strážca – GPS monitoring.
Zabezpečenie služby donášky nákupov starším obyvateľom obce.
Podpora vzniku a činnosti klubov dôchodcov.
Zabezpečenie služieb v domácom prostredí – kaderník - holič, pedikúra, masáže formou poukážok.
Podpora poradenskej činnosti.
- Opatrenie 6.1.2 Mladé rodiny s deťmi.
Aktivita Podpora mladých rodín s deťmi.
Podpora aktivít pre starostlivosť o deti už od veku 1,5 roka (jasle).
Zriadenie rodinného centra – miestnosť pre matky na RD.
Podpora poradenskej činnosti.
- Opatrenie 6.1.3 Marginalizované skupiny.
Aktivita Materiálno technické zabezpečenie.
Výstavba strediska osobnej hygieny.
Preventívne aktivity a programy na zlepšenie komunikácie v obci a na zníženie ohrozenia sociálno-patologickými javmi a pod.
Podpora poradenskej činnosti.
- Opatrenie 6.1.4 Nájomná bytová výstavba.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba nájomných bytových domov bežného štandardu.
Výstavba nájomných bytových domov nižšieho štandardu.
Výstavba svojpomocného bývania.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.2.1 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivita Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie vybavenia priestorov.
- Opatrenie 6.2.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.
Aktivita Zriadenie gynekologickej ambulancie.

Zateplenie budovy zdravotného strediska.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania, informačných technológií a pod.
Aktivita Finančné a personálne zabezpečenie vzdelávacích kurzov.
- Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.
- Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských škôl a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 7.1.1 Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Aktivita Výstavba jaslí pre deti do 3 rokov v obci.
Rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti budovy Materskej školy v Č. Balogu.
Zvýšenie kapacity materskej školy nadstavbou budovy.
Zriadenie materskej školy v areáli ZŠ Jánošovka.
Vybudovanie bezbariérového prístupu do škôl a školských zariadení.
Modernizácia vybavenia materských škôl.
- Opatrenie 7.1.2 Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.
Aktivita Modernizácia vykurovacieho systému v ZŠ (solárne panely).
Vytvorenie pracovného miesta školského psychológa v ZŠ.
Zriadenie výdajnej školskej jedálne pre žiakov v SZŠ.
Zriadenie Centra voľného času.
Obstaranie vybavenia a debarierizácia základnej školy.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 7.2.1 Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba multifunkčného ihriska v m.Č. Krám.
Výstavba športovej infraštruktúry v priestore za Kultúrnym domom.
Výstavba športovej infraštruktúry v priestore areálu Krám – Urbanov vrch.
Výstavba športovej infraštruktúry v Krížnom.
Výstavba športovej infraštruktúry v priestore pily.
Výstavba detského ihriska za budovou kultúrneho domu.
- Opatrenie 7.2.2 Rozvoj a podpora mimoškolskej a klubovej činnosti – športové kluby, turistika, športové krúžky.
Aktivita Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných obcou a externými subjektmi, starostlivosť a propagácia kultúrnych pamiatok, zvykov, tradícií a

pamätihodností obce. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu, príp. výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia budovy a zníženie energetickej náročnosti Domu kultúry.
Modernizácia vybavenia domu kultúry a zriadenie obecného kina.
Modernizácia zastaranej javiskovej techniky a osvetlenia v kultúrnom dome.

Opatrenie 8.1.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.
Aktivita Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.
Výstavba prestrešenia parného stroja.

Opatrenie 8.1.3 Podpora kultúrnych podujatí v obci.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia amfiteátra vo Vydrovskej doline.
Revitalizácia priestranstva v areáli ČHŽ.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Aktivita Personálne a finančné zabezpečenie podujatí v obci.
Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Aktivita Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.

Opatrenie 8.3.2 Propagácia obce, kultúry, zvykov a tradícií.
Aktivita Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.
Udržiavanie a zveľad'ovanie pamätnej izby.
Vydávanie propagačných materiálov – tlačené, multimediálne a pod.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1 Využívanie webových portálov a ich aktualizácia.
Aktivita Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky obce a iných portálov.
Priebežná aktualizácia www stránky.

Opatrenie 9.1.2 Podpora informovanosti a informačných aktivít v obci.
Aktivita Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách obce.
Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.
Podpora prevádzky informačných kancelárií v obci.
Príprava a distribúcia tlačéných materiálov a účasť na veľtrhoch.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba prírodného kúpaliska v časti obce – Č. Balog. Výstavba expozície ťažby železnej rudy. Výstavba novej vstupnej budovy do Lesníckeho skanzenu. Dostavba atrakcií Lesníckeho skanzenu. Výstavba rozhľadne na Pustom vrchu. Výstavba rekreačnej infraštruktúry v lokalite Krám – Urbanov vrch. Výstavba rekreačnej infraštruktúry v lokalite Vydrovskej doliny.. Výstavba verejného tábora v Hrončianskej doline. Dostavba lyžiarskeho areálu v obci. Podpora budovania trasy Huculskej magistrály a jej staníc. Podpora budovania doplnkových služieb CR a aktivít k predĺženiu pobytu turistov v obci (wellness, bowling, požičovňa bicyklov, lyži a pod.).

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít. Vzdelávanie a poradenstvo v oblasti získavania grantov. Účasť obce v klastroch CR a podpora ich činnosti.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestských úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.
Aktivity	Výstavba bezbariérového prístupu do obecného úradu. Modernizácia budovy OcÚ a zníženie energetickej náročnosti. Rekonštrukcia strechy obecného úradu.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.2.1	Dostavba kamerového systému a iných bezpečnostných systémov.
Aktivity	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorínov. Inštalácia kamerového systému v priestore kultúrnej a športovej infraštruktúry. Inštalácia kamerového systému v priestore materských a základnej školy. Rekonštrukcia obecného rozhlasu vrátane varovného systému. Zriadenie obecnej polície. Výstavba karanténnej stanice pre túlavé psy.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivita Technické zabezpečenie IS.
Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.
Výstavba technickej infraštruktúry prenosu hlasových, dátových, TV služieb.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivita Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivita Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.

Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.

Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z rozvojových fondov.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	1
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	1500

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel, lesníctva a poľnohospodárstva v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	2
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,5 mil.
Opatrenie 1.2.2	Rekonštrukcia infraštruktúry lesníckej výroby.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10

					subjekt		
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	20
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	3 mil.
Opatrenie 1.2.3	Podpora remeselnej výroby a tradičných remesiel.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	30

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	15
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	700 tis.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	obec Čierny Balog	0	200 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kW	obec Čierny Balog	0	1000
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	1

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných miestnych komunikácií	výstup	km	obec Čierny Balog	0	25
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Čierny Balog	0	1
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Čierny Balog	0	5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Čierny Balog	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	-	-
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás a cyklokomunikácií na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	obec Čierny Balog	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	1000

					Balog		
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	obec Čierny Balog	0	300
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5214
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	obec Čierny Balog	0	10
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Čierny Balog	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných/vybudovaných mostov	výstup	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	-	5100
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	15
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	obec Čierny Balog	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	obec Čierny Balog	0	5
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	obec Čierny Balog	0	200
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	830
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	obec Čierny Balog	85	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Čierny Balog	0	5
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	obec Čierny Balog	0	5000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	400
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Čierny Balog	95	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	obec Čierny Balog	0	10

		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Čierny Balog	0	20
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skládkovanej časti odpadov, k čomu je potrebné zabezpečiť triedený zber textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov, skla, plastov a nebezpečných odpadov.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony/rok	obec Čierny Balog	0	120
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	obec Čierny Balog	0	100
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Čierny Balog	0	20
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	obec Čierny Balog	0	5
Opatrenie 4.2	Podpora separácie komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Čierny Balog	0	20
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	obec Čierny Balog	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	obec Čierny Balog	0	100
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m ²	obec Čierny Balog	0	2000
Opatrenie 4.4	Modernizácia obecného zberného dvora a výstavba kompostoviska.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	obec Čierny Balog	0	10
		Počet vybudovaných kompostovísk a zberných dvorov	Výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	1
Opatrenie 4.5	Vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej /zrekonštruovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	obec Čierny Balog	0	30
Opatrenie 4.6	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej / zrekonštruovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	obec Čierny Balog	0	25

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Čierny Balog	90	99
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	obec Čierny Balog	0	5
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	obec	0	4

					Čierny Balog		
		Počet vytvorených protizáplavových hrádzi	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	2
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	obec Čierny Balog	0	5
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	obec Čierny Balog	0	50

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred znečistením malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	obec Čierny Balog	0	40

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Revitalizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	obec Čierny Balog	0	3
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5100
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	250
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	obec Čierny Balog	0	5000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	200

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	150
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	1
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	200
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	0
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	200
Opatrenie 6.1.4	Nájomná bytová výstavba.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	150
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	8
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	0

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	1
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Čierny Balog	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	5100

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania, informačných technológií a pod.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	obec Čierny Balog	0	20
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	obec Čierny Balog	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	obec Čierny Balog	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	obec Čierny Balog	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	108
Opatrenie 7.1.2	Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	384

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	10

Opatrenie 7.2.2	Rozvoj a podpora mimoškolskej a klubovej činnosti – športové kluby, turistika, športové krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	250
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	300

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu, príp. výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Čierny Balog	0	300
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	obec Čierny Balog	0	30
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	obec Čierny Balog	0	500
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	Počet vybudovaných/zrekonštruovaných kultúrnych objektov	výstup	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Počet užívateľov	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	5100
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.	Počet vybudovaných objektov	výstup	počet	obec Čierny Balog	0	4
		Počet organizovaných podujatí	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	10

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	15000

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ obce v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	20
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	15000
Opatrenie 8.3.2	Propagácia obce, kultúry, zvykov a tradícií.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	3000
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	5000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí ročne	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	10

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Využívanie webových portálov a ich aktualizácia.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Čierny Balog	1900	5000
Opatrenie 9.1.2	Podpora informovanosti a informačných aktivít v obci.	Počet nových inštalovaných tabúl'	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	7500

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Čierny Balog	0	15
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	7000
		Tržby z predaja služieb	dopad	€	obec Čierny Balog	0	400 tis.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	1
		Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	2
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	obec Čierny Balog	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	5000
Opatrenie 9.3.3	Účasť v klastroch cestovného ruchu, mikroregionálnych združeniach a partnerstvách typu Leader (miestne akčné skupiny).	Počet realizovaných aktivít	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	10
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	5000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	5000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota

Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Čierny Balog	0	10
------------------	------------------------------	--	--------	-------	-------------------	---	----

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Dostavba kamerového systému a budovanie iných bezpečnostných systémov.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	obec Čierny Balog	0	15
		Zníženie kriminality	dopad	%	obec Čierny Balog	0	40
		Pokrytie zastavaného územia	dopad	%	obec Čierny Balog	0	40

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Čierny Balog	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	obec Čierny Balog	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	obec Čierny Balog	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Čierny Balog	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	3
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Čierny Balog	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	5
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Čierny Balog	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Čierny Balog	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Čierny Balog	0	5

	elektronických služieb.			Balog		
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Čierny Balog	5 30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	10 20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Čierny Balog	20 40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Čierny Balog	10 20

REALIZAČNÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog 2016 - 2025

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE ČIERNY BALOG

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce Čierny Balog. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Čierny Balog, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce Čierny Balog, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce Čierny Balog na roky 2016 - 2025.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Čierny Balog

Implementácia PHRSR obce Čierny Balog sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce Čierny Balog je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Čierny Balog. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Čierny Balog budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Čierny Balog.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2016 - 2025 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality.

Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce Čierny Balog je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce Čierny Balog. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Čierny Balog vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie obecného zastupiteľstva obce Čierny Balog (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce Čierny Balog). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Čierny Balog. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Čierny Balog a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce Čierny Balog. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce Čierny Balog na roky 2016 - 2025. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2016 - 2025) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie

predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce Čierny Balog najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Čierny Balog. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce Čierny Balog pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Čierny Balog. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2025. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Čierny Balog, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2016 - 2025		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2020	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2016, 2018, 2020, 2022	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ Čierny Balog.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2017	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
2.	01/2018	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
3.	01/2019	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
4.	01/2020	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ

			a podnikateľské subjekty		za predchádzajúci rok	PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	
5.	01/2021	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	01/2022	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	01/2023	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
8.	01/2024	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
9.	01/2025	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba podmienok.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Rozšírenie siete obchodných prevádzok potravinárskeho tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora výstavby supermarketu mimo centrálnej zóny obce.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.						
Cieľ 1.2		Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel, lesníctva a poľnohospodárstva v obci.				
Opatrenie 1.2.1		Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia hál a budov.	700	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Modernizácia technologického vybavenia PD.	700	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Obmedzenie negatívnych dopadov živočíšnej výroby.	100	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.2.2		Rekonštrukcia infraštruktúry lesníckej výroby.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p., úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor, verejný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p.
	Rekonštrukcia lesných ciest.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p., úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p.
	Rekonštrukcia lesníckej infraštruktúry.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p., úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty, Lesy SR, š.p.
Opatrenie 1.2.3		Podpora remeselnej výroby a tradičných remesiel.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora vzniku a budovania remeselných dielní.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Propagácia remeselníkov v obci.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zavádzania domacej – regionalnej značky a výmena skúsenosti – prezentácia doma i v zahraničí.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.						
Cieľ 1.3		Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.				
Opatrenie 1.3.1		Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia technológií v podnikoch drobnej výroby.	1 500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4		Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.				
Opatrenie 1.4.1		Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu a iné vhodné obecné budovy.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu materských škôl a základnej školy.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesníctva a poľnohospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Opatrenie 1.2.2										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický záměr						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obsluhu obce Č. Balog. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravných infraštruktúr je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie popri tržnici, smerom k pekárni a zastávke SAD v rámci revitalizácie centra obce.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba miestnej komunikácie Krám – križovatka s cestou II. triedy (ul. Mlynská).	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba križovatky cesty II. triedy s miestnou komunikáciou vo Vydrove.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba križovatky s účelovou komunikáciou vo Vydrovskej doline.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba križovatky cesty III. triedy s miestnou komunikáciou do Komov s prvkami uľudnenia dopravy.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba účelových komunikácií na miestne.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba miestnych komunikácií – uloženie koľají ČHŽ do vozovky.	45	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Prestavba križovatky ciest II. a III. triedy na Sitárke.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia a prestavba križovatiek: Pri Kráme, Sitárka, Vydrovo, Vydrovská dolina, pri Lesnom závode.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení

		rozpočet	financovania		rozpočet	žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia štátnej cesty II/529 vrátane premostenia.	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
	Rekonštrukcia cesty III/5293.	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
	Rekonštrukcia komunikácie Č. Balog – Dobroč.	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás a cyklokomunikácií na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výstavba cyklotrasy v Hrončianskej doline.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba samostatnej cyklotrasy Č. Balog – Hronec.	565	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcie bývalej cesty III. triedy na cyklotrasu obcou Čierny Balog,	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba cyklotrasy z Č. Balogu do časti Dobroč – 2900 m.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výbudovanie parkoviska v centre obce a zázemia pre využitie centra obce – revitalizácia centra obce.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pred obecným úradom – rekonštrukcia okolia obecného úradu.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pred zdravotným strediskom – rekonštrukcia okolia obecného úradu.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba parkoviska pred kultúrnym domom.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba parkoviska pri ihrisku Jánošovka.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba parkoviska v centre časti Dobroč – pri prevádzke COOP Jednota.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výstavba chodníka pre peších pozdĺž lesnej železnice.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia náučného chodníka z obce do lesníckeho skanzenu.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Dostavba chodníkov v centrálnej časti obce.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Dostavba chodníkov pozdĺž cesty II/529.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba chodníka Krám – Medveďov – 1600 m.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba chodníka Č. Balog – Jánošovka – 1000 m.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba chodníka Jánošovka – Pusté – 1400 m.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba chodníka Pusté – Dobroč – 900 m.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia mostov cez rieku Čierny Hron.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia premostenia na ostatných	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný	vysoký	obec Č. Balog

	miestnych tokoch.		grantové schémy	sektor		
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vyznačenie prechodov pre chodcov na frekventovaných častiach obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Optimalizácia dopravného značenia.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Osadenie spomaľovačov v centre časti Kram III/06653, v centre pred nákupným strediskom a pri CHŽ, na križovatke cesty III/5293 a m. kom. do Vydrova, pri ihrisku – škole na Jánošovke.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia zastávok SAD.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický záměr						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba inžinierskych sietí - príprava plôch pre IBV.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia – LED osvetlenie.	600	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Riešenie osvetlenia miestnych cintorínov.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení

		rozpočet	financovania		rozpočet	žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia areálu cintorínov.	490	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcie vojnových hrobov.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Rekonštrukcia vodovodnej siete.	1 500	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Výbudovať akumuláciu vody z vodárenského zdroja Kulačka 1,2 (vodojem Dolina) a riešiť úpravu surovej vody.	500	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Rekonštruovať kapacitne nepostačujúcu časť zásobného potrubia z VDJ Dobroč.	200	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Rekonštrukcia časti zásobného potrubia z vodojemu Dobroč na DN 200.	150	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Rozšírenie vodovodu do miestnej časti Komov (odbočka zo zásobného potrubia DN 150 a z VDJ Dobroč), čerpacia stanica a výtlačné potrubie do VDJ Látky.	450	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Výstavba úpravne vody a VDJ Dolina s objemom 200 + 100 m3 (200 m3 pre obec, 100 m3 pre rekreačnú lokalitu Urbanov vrch).	150	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Výstavba prívodného potrubia do VDJ Dolina.	300	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Výstavba zásobného potrubia z VDJ Dolina - prepojenie na existujúce potrubie v lokalite Bániky.	150	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Rozšírenie rozvodnej siete verejného vodovodu DN 100 do lokalít územného rozvoja vo všetkých tlakových pásmach a DN 150 do lokality Píla.	podľa potreby	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozšírenie elektrických rozvodov VN.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Rekonštrukcia elektrických rozvodov NN - zemné vedenie.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Rekonštrukcia pôvodných trafostaníc.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Zrušenie stožiarových trafostaníc TS Krám 1 až 3, TS 109 Závodie, TS Vydrovo 1, TS 126 Vydrovo 3, TS Jánošovka 1-2, TS Komova 1-2, TS Pusté, TS Dobroč 1 až 3 a ich náhrada kioskovými (murovanými) trafostanicami.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Zakáblovanie časti vzdušného VN 22 kV vedenia č. 403 do zeme v lokalitách č. 5 – Krám a lokalite č. 21,22,23 – Dobroč	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Preloženie časti trasy VN 22 kV vzdušného vedenia v lokalitách Urbanov vrch, Vydrovo, Vydrovská dolina.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Výbudovanie nových zahusťovacích murovaných (kioskových) trafostaníc TS 101 až TS 127 s ich káblovým prepojením na jestvujúce distribučné VN 22 kV vedenie č. 403.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie										

3.5										
Opatrenie 3.6										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skládkovanej časti odpadov, k čomu je potrebné zabezpečiť triedený zber textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov, skla, plastov a nebezpečných odpadov.					
Opatrenie 4.1	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Zabezpečenie zberových kontajnerov.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 4.2	Podpora separácie komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicke motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie - doplnenie.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Lokalizácia čiernych skládok.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Sanácia čiernych skládok.	20	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 4.4	Modernizácia obecného zberného dvora a výstavba kompostoviska.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výstavba obecného kompostoviska (do 550 ton kompostu / rok).	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Modernizácia zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov).	400	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač a i.).	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba prístreškov a doplnenie odpadových nádob.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 4.5	Vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Realizovať verejnú splaškovú kanalizáciu s ČOV pre celú obec a jej rozšírenie vo väzbe na uvažovaný územný rozvoj („Čierny Balog – Kanalizácia a ČOV“).	17 000	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
	Riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd a ich čistenie v lokalite Vydrovská dolina.	2000	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
Opatrenie 4.6	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Opravy odkvapových systémov na obecných budovách a odvod povrchových vôd.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										
Opatrenie 4.7										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	SSpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SSpVS, a.s., obec Č. Balog
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Čierny Hron.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery,	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

			iné grantové schémy			
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Brôtovo.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Krížne.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Strekov.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Jandľovský potok.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na ostatných drobných vodných tokoch.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta toku Čierny Hron.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta toku Brôtovo.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta toku Krížne.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta toku Strekov.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta toku Jandľovský potok.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia koryta ostatných drobných vodných tokov.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred znečistením malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Opatrenia za účelom obmedzenia spaľovania fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
-----------	--

Opatrenie 5.4.1	Revitalizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia protieróznych opatrení.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Revitalizácia centra obce	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia obecného parku v Č. Balogu pri toku Čierny Hron.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba oddychovej zóny pri športovom areáli v časti Jánošovka.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia verejného priestranstva v okolí zdravotného strediska a obecného úradu.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia areálu bývalého podniku drevárskej výroby (bývalá píla).	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Drobná architektúra a verejná zeleň.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie zariadenia sociálnych služieb na Dobroči.	400	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie denného stacionára (napr. nadstavbou Komunitného centra).	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia budovy v m.č. Pusté pre potreby klubu dôchodcov.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zavedenie služby Elektronický strážca – GPS monitoring.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Zabezpečenie služby donášky nákupov	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje	verejný	stredný	obec Č. Balog

	starším obyvateľom obce.		neziskových organizácií	sektor		
	Podpora vzniku a činnosti klubov dôchodcov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Zabezpečenie služieb v domácom prostredí – kaderník - holič, pedikúra, masáže formou poukážok.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Podpora poradenskej činnosti.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora mladých rodín s deťmi.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Podpora aktivít pre starostlivosť o deti už od veku 1,5 roka (jasle).	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie rodinného centra – miestnosť pre matky na RD.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Podpora poradenskej činnosti.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Materiálne technické zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba strediska osobnej hygieny.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Preventívne aktivity a programy na zlepšenie komunikácie v obci a na zníženie ohrozenia sociálno-patologickými javmi a pod.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Podpora poradenskej činnosti.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 6.1.4	Nájomná bytová výstavba.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výstavba nájomných bytových domov bežného štandardu.	1400	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba nájomných bytových domov nižšieho štandardu.	600	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba svojpomocného bývania.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Zabezpečenie vybavenia priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie gynekologickej ambulancie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zateplenie budovy zdravotného strediska.	70	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania, informačných technológií a pod.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie vzdelávacích kurzov.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Opatrenie 6.1.3										
Opatrenie 6.1.4										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.					
Opatrenie 7.1.1	Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba jaslí pre deti do 3 rokov v obci.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti budovy Materskej školy v Č. Balogu.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zvýšenie kapacity materskej školy nadstavbou budovy.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie materskej školy v areáli ZŠ Jánošovka.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výbudovanie bezbariérového prístupu do škôl a školských zariadení.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Modernizácia vybavenia materských škôl.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Opatrenie 7.1.2	Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia vykurovacieho systému v ZŠ (solárne panely).	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Vytvorenie pracovného miesta školského psychológa v ZŠ.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie výdajnej školskej jedálne pre žiakov v SZŠ.	160	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie Centra voľného času.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Obstaranie vybavenia a debarierizácia základnej školy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Výstavba multifunkčného ihriska v m.č. Krám.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba športovej infraštruktúry v priestore za Kultúrnym domom.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba športovej infraštruktúry v priestore areálu Krám – Urbanov vrch.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba športovej infraštruktúry v Križnom.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba športovej infraštruktúry v priestore pily.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba detského ihriska za budovou kultúrneho domu.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj a podpora mimoškolskej a klubovej činnosti – športové kluby, turistika, športové krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrne-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu, príp. výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia budovy a zníženie energetickej náročnosti Domu kultúry.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Modernizácia vybavenia domu kultúry a zriadenie obecného kina.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	Modernizácia zastaranej javiskovej techniky a osvetlenia v kultúrnom dome.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba prestrešenia parného stroja.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia amfiteátra vo Vydrovskej doline.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Revitalizácia priestranstva v areáli ČHŽ.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2	Organizačné zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie podujatí v obci.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 8.3.2	Propagácia obce, kultúry, zvykov a tradícií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Udržiavanie a zveľaďovanie pamätnej izby.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Vydávanie propagačných materiálov – tlačene, multimediálne a pod.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Využívanie webových portálov a ich aktualizácia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Obsahová analýza www stránky obce a iných portálov.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
Opatrenie 9.1.2	Podpora informovanosti a informačných aktivít v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atrakciách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Podpora prevádzky informačných kancelárií v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Príprava a distribúcia tlačených materiálov a účasť na veľtrhoch.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Výstavba prírodného kúpaliska v časti obce – Č. Balog.	400	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba expozície ťažby železnej rudy.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba novej vstupnej budovy do Lesníckeho skanzenu.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Dostavba atrakcií Lesníckeho skanzenu.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Výstavba rozhľadne na Pustom vrchu.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba rekreačnej infraštruktúry v lokalite Krám – Urbanov vrch.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Výstavba rekreačnej infraštruktúry v lokalite Vydrovskej doliny..	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba verejného tábora v Hrončianskej doline.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Dostavba lyžiarskeho areálu v obci.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora budovania trasy Huculskej magistrály a jej staníc.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora budovania doplnkových služieb CR a aktivít k predĺženiu pobytu turistov v obci (wellness, bowling, požičovne bicyklov, lyží	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

	a pod.).		iné grantové schémy			
--	----------	--	---------------------	--	--	--

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3		Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.				
Opatrenie 9.3.1		Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
Opatrenie 9.3.2		Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Vzdelávanie a poradenstvo v oblasti získavania grantov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog
	Účasť obce v klastroch CR a podpora ich činnosti.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.		Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci				
Opatrenie 10.1.1		Modernizácia Obecného úradu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba bezbariérového prístupu do obecného úradu.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Modernizácia budovy OcÚ a zníženie energetickej náročnosti.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Rekonštrukcia strechy obecného úradu.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.		Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.				
Opatrenie 10.2.1		Dostavba kamerového systému a iných bezpečnostných systémov.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorínov.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Inštalácia kamerového systému v priestore kultúrnej a športovej infraštruktúry.	8	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Inštalácia kamerového systému v priestore materských a základnej školy.	7	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	Rekonštrukcia obecného rozhlasu.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Zriadenie obecnej polície.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba karanténnej stanice pre túlavé psy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Č. Balog
	Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Výstavba technickej infraštruktúry prenosu hlasových, dátových, TV služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Č. Balog
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.	2	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	2	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Č. Balog

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec Č. Balog
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

FINANČNÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čierny Balog 2016 - 2025

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Spolu
I. Hospodárska politika	1110,0	1745,0	2712,0	2934,5	2125,2	1490,2	262,7	40,2	0,1	0,1	12420,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	0,0	428,0	803,0	803,0	803,0	375,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3212,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	694,4	694,4	694,4	694,4	40,1	40,1	40,1	40,1	0,0	0,0	2938,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	155,0	280,5	1133,0	1133,0	978,0	852,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4532,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	0,6	0,6	0,1	222,6	222,6	222,6	222,6	0,1	0,1	0,1	892,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	260,0	337,5	77,5	77,5	77,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	830,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	0,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,0
II. Sociálna politika	475,6	485,6	565,6	1190,6	847,6	837,6	757,6	132,6	0,1	0,1	5293,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	17,5	17,5	97,5	673,8	788,8	788,8	708,8	132,5	0,0	0,0	3225,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	315,0	315,0	315,0	363,8	48,8	48,8	48,8	0,0	0,0	0,0	1455,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	143,1	153,1	153,1	153,1	10,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	613,0
III. Environmentálna politika	5056,3	5890,8	6066,3	6066,3	1010,0	282,5	107,0	0,0	0,0	0,0	24479,0
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	5056,3	5056,3	5231,8	5231,8	175,5	175,5	0,0	0,0	0,0	0,0	20927,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	0,0	834,5	834,5	834,5	834,5	107,0	107,0	0,0	0,0	0,0	3552,0
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)								
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje				EIB
				Národné verejné	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	

				zdroje spolu					
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Opatrenie 1.2.1	1 500	975	731	244	244	0	0	525	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1	1 500	750	563	188	188	0	0	750	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	212	212	159	53	42	0	11	0	0
Spolu	3 212,00	1 937	1 453	484	474	0	11	1 275	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	428,00	297	223	74	72	0	3	131	0
2018	803,00	484	363	121	118	0	3	319	0
2019	803,00	484	363	121	118	0	3	319	0
2020	803,00	484	363	121	118	0	3	319	0
2021	375,00	188	141	47	47	0	0	188	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3212,00	1937	1453	484	474	0	11	1275	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHKÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie

prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných Projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií
TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	415	415	311	104	83	0	21	0	0
Opatrenie 2.1.3	1 197	1 197	898	299	239	0	60	0	0
Opatrenie 2.1.4	321	321	241	80	64	0	16	0	0
Opatrenie 2.1.5	485	485	364	121	97	0	24	0	0
Opatrenie 2.1.6	500	500	375	125	100	0	25	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.2.1	20	20	15	5	4	0	1	0	0
Spolu	2 938,00	2 938	2 204	735	588	0	147	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	694,38	694	521	174	139	0	35	0	0
2017	694,38	694	521	174	139	0	35	0	0
2018	694,38	694	521	174	139	0	35	0	0
2019	694,38	694	521	174	139	0	35	0	0
2020	40,13	40	30	10	8	0	2	0	0
2021	40,13	40	30	10	8	0	2	0	0

2022	40,13	40	30	10	8	0	2	0	0
2023	40,13	40	30	10	8	0	2	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2938,00	2938	2204	735	588	0	147	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	620	620	465	155	124	0	31	0	0
Opatrenie 3.3	502	502	377	126	100	0	25	0	0
Opatrenie 3.4	3 410	3 410	2 558	853	682	0	171	0	0
Spolu	4 532,00	4 532	3 399	1 133	906	0	227	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	155,00	155	116	39	31	0	8	0	0
2017	280,50	281	210	70	56	0	14	0	0
2018	1133,00	1133	850	283	227	0	57	0	0

2019	1133,00	1133	850	283	227	0	57	0	0
2020	978,00	978	734	245	196	0	49	0	0
2021	852,50	853	639	213	171	0	43	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4532,00	4532	3399	1133	906	0	227	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zdefinujú prioritné Projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	20	20	15	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 4.4	1 205	1 205	904	301	241	0	60	0	0
Opatrenie 4.5	19 000	19 000	14 250	4 750	3 800	0	950	0	0
Opatrenie 4.6	702	702	527	176	140	0	35	0	0

Spolu	20 927,00	20 927	15 695	5 232	4 185	0	1 046	0	0
-------	-----------	--------	--------	-------	-------	---	-------	---	---

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2016	5056,25	5056	3792	1264	1011	0	253	0	0
2017	5056,25	5056	3792	1264	1011	0	253	0	0
2018	5231,75	5232	3924	1308	1046	0	262	0	0
2019	5231,75	5232	3924	1308	1046	0	262	0	0
2020	175,50	176	132	44	35	0	9	0	0
2021	175,50	176	132	44	35	0	9	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	20927,00	20927	15695	5232	4185	0	1046	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	1 705	1 705	1 279	426	341	0	85	0	0
Opatrenie 5.2.3	703	703	527	176	141	0	35	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	502	502	377	126	100	0	25	0	0
Opatrenie 5.4.2	642	642	482	161	128	0	32	0	0
Spolu	3 552,00	3 552	2 664	888	710	0	178	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	834,50	835	626	209	167	0	42	0	0
2018	834,50	835	626	209	167	0	42	0	0
2019	834,50	835	626	209	167	0	42	0	0
2020	834,50	835	626	209	167	0	42	0	0
2021	107,00	107	80	27	21	0	5	0	0

2022	107,00	107	80	27	21	0	5	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3552,00	3552	2664	888	710	0	178	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- Ochrana a manažment životného prostredia
- Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR
EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS
GREENWAYS
PRIESTORY
POHODA ZA MESTOM
ZELENÉ OÁZY
GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	530,00	530	398	133	106	0	27	0	0
Opatrenie 6.1.2	250,00	250	188	63	50	0	13	0	0
Opatrenie 6.1.3	70,00	70	53	18	14	0	4	0	0
Opatrenie 6.1.4	2 305,00	2 305	1 729	576	461	0	115	0	0
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.								
Opatrenie 6.2.2	70,00	70	53	18	14	0	4	0	0
Spolu	3 225,00	3 225	2 419	806	645	0	161	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2016	17,50	18	13	4	4	0	1	0	0
2017	17,50	18	13	4	4	0	1	0	0
2018	97,50	98	73	24	20	0	5	0	0
2019	673,75	674	505	168	135	0	34	0	0
2020	788,75	789	592	197	158	0	39	0	0
2021	788,75	789	592	197	158	0	39	0	0
2022	708,75	709	532	177	142	0	35	0	0
2023	132,50	133	99	33	27	0	7	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3225,00	3225	2419	806	645	0	161	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

c) Občianska spoločnosť

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BÝVANIA

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

NADÁCIA PONTIS

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	1 000	1 000	750	250	200	0	50	0	0
Opatrenie 7.1.2	260	260	195	65	52	0	13	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	195	195	146	49	39	0	10	0	0
Spolu	1 455,00	1 455	1 091	364	291	0	73	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G			
2016	315,00	315	236	79	63	0	16	0	0
2017	315,00	315	236	79	63	0	16	0	0
2018	315,00	315	236	79	63	0	16	0	0
2019	363,75	364	273	91	73	0	18	0	0
2020	48,75	49	37	12	10	0	2	0	0
2021	48,75	49	37	12	10	0	2	0	0
2022	48,75	49	37	12	10	0	2	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1455,00	1455	1091	364	291	0	73	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach: d) Rozvoj ľudských zdrojov

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

Podprogramy Comenius, Leonardo da Vinci a sektorový program Grundtvig

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013

s dôrazom na možnosti pre mestá a obce

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	540	540	405	135	108	0	27	0	0
Opatrenie 8.1.2	40	40	30	10	8	0	2	0	0
Opatrenie 8.1.3	32	32	24	8	6	0	2	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	613,00	613	459	154	122	0	32	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

				spolu					
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	143,10	143	107	36	29	0	7	0	0
2017	153,10	153	115	38	31	0	8	0	0
2018	153,10	153	115	38	31	0	8	0	0
2019	153,10	153	115	38	31	0	8	0	0
2020	10,10	10	8	3	2	0	1	0	0
2021	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	613,00	613	459	154	122	0	32	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

e) Zachovanie kultúrneho dedičstva.

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

PROGRAM EURÓPSKEJ KOMISIE KULTÚRA 2007 – 2013

1. Podpora kultúrnych Projektov
2. Podpora organizácií pôsobiach na európskej úrovni v oblasti kultúry
3. Podpora na analýzy zhromažďovanie a šírenie informácií na maximalizáciu vplyvu Projektov v oblasti kultúrnej spolupráce

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

PROGRAM 1 - OBNOVME SI SVOJ DOM

PROGRAM 2 - KULTÚRNE AKTIVITY V OBLASTI PAMÄŤOVÝCH INŠTITÚCIÍ

PROGRAM 4 – UMENIE

PROGRAM 5 - PRO SLOVAKIA

PROGRAM 6 - KULTÚRA ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA

PROGRAM 7 - NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

PROGRAM 8 - KULTÚRNE POUKAZY

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIAŤKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	890	890	668	223	178	0	45	0	0
Spolu	892.00	892	668	225	178	0	47	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2016	0,60	1	0	1	0	0	1	0	0
2017	0,60	1	0	1	0	0	1	0	0
2018	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	222,60	223	167	56	45	0	11	0	0
2020	222,60	223	167	56	45	0	11	0	0
2021	222,60	223	167	56	45	0	11	0	0
2022	222,60	223	167	56	45	0	11	0	0
2023	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	892,00	892	668	225	178	0	47	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	310	310	233	78	62	0	16	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľ/ov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	520	520	390	130	104	0	26	0	0
Spolu	830,00	830	623	208	166	0	42	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2016	260,00	260	195	65	52	0	13	0	0
2017	337,50	338	253	84	68	0	17	0	0
2018	77,50	78	58	19	16	0	4	0	0
2019	77,50	78	58	19	16	0	4	0	0
2020	77,50	78	58	19	16	0	4	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	830,00	830	623	208	166	0	42	0	0

Zdroje financovania EÚ

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

OP Efektívna verejná správa (EVS)

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

				spolu					
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	12	12	9	3	2	0	1	0	0
Opatrenie 11.1.2	4	4	3	1	1	0	0	0	0
Spolu	16	16	12	4	3	0	1	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2016	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	4,00	4	3	1	1	0	0	0	0
2018	4,00	4	3	1	1	0	0	0	0
2019	4,00	4	3	1	1	0	0	0	0
2020	4,00	4	3	1	1	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	16,00	16	12	4	3	0	1	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Efektívna verejná správa (EVS)

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

PRAVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV A KOHÉZNEHO FONDU PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;

- v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- v prípade realizácie partnerských Projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- v rámci jedného Opatreniu sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Pravidlá financovania pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu

Financovanie Projektov prijímateľa – organizácia štátnej správy

Pre prijímateľa – organizáciu štátnej správy: ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1 písm. a)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – organizácia štátnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	15,0 %	0,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom organizácia štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. a)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 15,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy

Pre prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy: verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, združenia právnických osôb z verejnej správy a verejné zdravotné poisťovne okrem obcí, vyšších územných celkov a organizácií štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – ostatné subjekty verejnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak sú prijímateľom ostatné subjekty verejnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – obec / vyšší územný celok

Pre prijímateľa – obec / vyšší územný celok, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou / vyšším územným celkom (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom obec / vyšší územný celok, **PRÍPADNE ROZPOČTOVÁ ORGANIZÁCIA ALEBO PRÍSPEVKOVÁ ORGANIZÁCIA ZRIADENÁ OBCOU / VYŠším ÚZEMNÝM CELKOM** (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa zo súkromného sektora mimo schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa, na ktorého sa nevzťahujú pravidlá financovania podľa časti 3.2.1.1, 3.2.1.2, 3.2.1.3, 3.2.1.4, 3.2.1.6 a 3.1.2.7 (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. f)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	5,0 %	10,0 %	100,0 %

V danom prípade platí, že výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 5,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 10,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém štátnej pomoci ⁸			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	0,0 %	y,y %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom podnik vykonávajúci hospodársku činnosť podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), podiel prijímateľa sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme štátnej pomoci.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020 okrem priamej formy pomoci, využívať predovšetkým finančné nástroje.

Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných Projektov, rizikových Projektov a Projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020⁴. Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu.

Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov;
podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.
- viac rozvinutých regiónov:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov;
podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných verejných zdrojov na spolufinancovaní.
V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;
- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu,

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 1, opatrení č. 2, podopatrení č. 3.3, opatrení č. 4, podopatrení č. 5.1, podopatrení č. 5.2, opatrení č. 6, podopatrení č. 7.1, opatrení č. 8, opatrení č. 9, opatrení č. 10, opatrení č. 11, opatrení č. 12, opatrení č. 13, opatrení č. 14 a opatrení č. 15

Pre prijímateľa v rámci:

- opatrenia č. 1: poskytovateľa prenosu vedomostí a zručností;
- opatrenia č. 2: poskytovateľa poradenskej služby - certifikovaného poradcu, poskytovateľa vzdelávania, ktorý musí mať primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú v oblastiach poskytujúcich poradenské služby;
- podopatrenia č. 3.3:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a obce (miestna územná samospráva);

- opatrenia č. 4:

skupinu poľnohospodárov v prípade kolektívnych investícií vykonávaných viac ako jedným poľnohospodárom a tieto prinášajú synergický efekt, verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby;

- podopatrenia č. 5.1: poľnohospodárskeho podnikateľa, tzn. fyzickú alebo právnickú osobu (mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES), ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku a spĺňa kritériá stanovené vo vzťahu k veku a profesijnému zameraniu;
- podopatrenia č. 5.2: právnické osoby alebo fyzické osoby (mikropodniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES);
- opatrenia č. 6: obec definovanú v územnej koncentrácii ako vidiecka obec vidiek 1 a vidiek 2 s výnimkou obcí so štatútom mesta; združenia obcí;
- podopatrenia č. 7.1: obhospodarovateľa lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – súkromní a verejní správcovia lesov a iné subjekty súkromného práva a verejné subjekty a ich združenia;
- opatrenia č. 8, 9, 10, 11, 12: fyzickú a právnickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- opatrenia č. 10: súkromných vlastníkov lesa a ich združení s právnou subjektivitou;
- opatrenia č. 13: najmenej dva subjekty, ktorých spolupráca je: medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a v lesnom hospodárstve na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva uvedených v čl. 62 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV;

– opatrenia č. 14:

verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov;
MAS (verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov
schválené riadiacim orgánom, t. j. ktorým riadiaci orgán udelil štatút MAS)

– opatrenia č. 15:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
Pôdohospodársku platobnú agentúru,
Národnú sieť rozvoja vidieka
sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných opatrení a podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených verejných výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 25,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 3.1, 3.2 a podopatrení 5.3

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 3.1: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- podopatrenia č. 3.2: fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýrody (okrem rybných produktov), resp. v prípade investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie sú prijímateľmi fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýrody;
- podopatrenia 5.3:

poľnohospodárov alebo členov poľnohospodárskej domácnosti podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 % (činnosť č. 1) a fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujuce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním (činnosť č. 2) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
37,5 %	12,5 %	50,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 37,5 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 12,5 % a príspevok prijímateľa vo výške 50,0 %.

V uvedenom prípade platia výnimky pre zvýšenie intenzity verejnej pomoci podľa časti 6.1.

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 4

Pre prijímateľa v rámci opatrenia č. 4: poľnohospodára: právnickú alebo fyzickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
60,0 %	20,0 %	20,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného opatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 60,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 20,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 20,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 7.2

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 7.2:

fyzické a právnické osoby (obce, mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujuce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním,
fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) poskytujúce služby v lešnictve a ťažbe dreva za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným predchádzajúcej odrážke
sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu

EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
48,75 %	16,25 %	35,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného podopatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 48,75 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 16,25 % a príspevok prijímateľa vo výške 35,0 %.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výtťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Čierny Balog je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR obce Čierny Balog bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... VZN/UMZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda
2. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
3. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
4. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
5. RIÚS BBSK 2014-2020
6. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR BBSK),
7. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
8. Národný program reforiem, máj 2012,
9. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
10. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
11. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
12. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
13. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
14. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
15. Konceptia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
16. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
17. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
18. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
19. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
20. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
21. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
22. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
23. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
24. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
25. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
26. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
27. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
28. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
34. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
35. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály obce Čierny Balog.
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIÉFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
28. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
29. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
30. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
31. Nábělek, F. (1 979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
32. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
33. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
34. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy

35. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
36. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
37. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
38. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
39. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 -
40. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
41. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
42. www.statistics.sk
43. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
44. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
45. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
46. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
47. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
48. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
49. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinné ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
50. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
51. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
53. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
54. 20.5.2010, www.krasy-slovenska.sk
55. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk, 21.6.2010
56. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
57. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
58. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
59. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
60. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
61. NSRR, 2011
62. POH Čierny Balog 2011 – 2015
63. <https://sk.wikipedia.org/>
64. <http://www.sopsr.sk/>
65. ÚPD Čierny Balog
66. PHSR 2008-2015
67. https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_Balog
68. <http://www.kcno-cb.estranky.sk/>
69. <http://oz-paradiso.webnode.sk/>
70. <http://www.ciernybalog.sk/>

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Obce Čierny Balog
Programovacie obdobie 2016 - 2025
2015**

SCARABEO-SK, s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224
0911 439 224